

Ta številka „Ljudskega tednika“ je posvečena 31. obletnici Velike oktobrske revolucije in vsem milijonom ljudi, ki se po vsem svetu bore za mir in socializem

CENA 15 Lir, 10 Jugolir, 6 Din

NAROCNINA: Cona A: mesečna 60.—, četrletna 180.—, polletna 360.—, letoletna 600.— lir. Cona B: 40.—, 120.—, 240.—, 400.— jugolir. FLRJ: 24.—, 70.—, 140.—, 280.— din. Tekoči račun za STO-ZVU na ime: «Založništvo Primorski dnevnik», Trst 11-5374; tekoči račun za Jugoslavijo na ime «Primorski dn.», upr., Ljublj. 6-90601-19.

LJUDSKI TEDNIK

TRST 12. novembra 1948

LETO TRETJE - številka 142

UREDNIŠTVO: Via Montecchi 6-II - 24. UPRAVA: Via Ruggero Manna šte. 29. TELEFONI: uredništvo 93808, uprava 27847. OGLASI pri upravi od 8.30-12.00 in od 15.00 do 18.00 ure. Rokopisi se ne vračajo. - Poština plačana v gotovini - Spedizioni in abbonamento postale secondo gruppo.

Možatost in doslednost antifašistov

V gonji proti ljudskim oblastem v Jugoslovanski coni Tržaškega ozemlja ni med reakcionarnimi in Vidalijevimi listi prav nobene razlike. Oboji pišejo, da vlada v coni B najhujši teror, da tam beda vedno bolj narašča, da je odlok o zamjenavi metrolir v jugolire za one delavce, ki delajo v Trstu, žive in hranijo pa se na tamonjem trgu, velika krivica. Vse njih pisanje je polno žolča in mržnje do vsega, kar je naprednega in ljudskega.

Da bi podprli svoje dokaze o teroru v coni B je «Il Lavoratore» tudi pisal, da so člana stavkovnega odbora iz leta 1946. Semillija in Jurago tako preganjali da sta bila prisiljena, zateči se v cono A, to je, dati so ju tako rekoč v roke angloameriškim oblastem, s katerimi so baje sporazumni.

Tako so vidalijevci ustvarili iz njih nekaka mučenika, žrtvi ljudske oblasti. Za blatenje te oblasti je pač dobra vsaka prilika. Ta njih gonja pa jim ni preveč dobro uspela. Juraga sam je v intervjuju z dopisnikom «Giornale di Trieste» izjavil, da ga ni v coni B nihče preganjal, niti prisilil, da se izseli.

Sedaj se je pričel pred okupacijskim vojaškim sodiščem proti Juragi in Semilliju proces. Lavoratorjevi pisni so si meli roke vsi zadovoljni, da bodo lahko zopet vlivali golide gnojnice na ljudsko oblast v istrskem okrožju. Njihovi podli načrti pa so jim zopet spodleteli. V sredo zjutraj so se prijavi sodišču tudi toliko obrekovani tovariši Ukmar, Stoka, Laurenti in Sorta ter tako pokazali svojo solidarnost s tovarišema iz stavkovnega odbora, ki sta se julija 1946 skupno z njimi tako odločno borila na čelu demokratičnega delovnega ljudstva proti teroru neofašistov in njihovih imperialističnih pokroviteljev.

12 dneva stavka 1946. leta je pisala najslavnejše strani zgodovine tržaškega demokratičnega gibanja v dobi imperialistične okupacije. Polet, poštvovalnost, pogum in vztrajnost, ki ga je tedaj pokazalo naše mestno in podeželsko ljudstvo, je vzbudil občudovanje vsjega demokratičnega sveta. Na tedanjo borbo je lahko ponosen vsaj demokrat; bila je borba ljudi, ki so vedeli, kaj hočejo, in ki so do kraja izpolnjevali svojo demokratično dolžnost. Na požige in uničevanje sedežev naših organizacij je ljudstvo tedaj odgovorilo s splošno stavko in tako zatrla poskuse obnove fašizma v kali.

Sedaj je 6 članov tedanjega stavkovnega odbora pred sodiščem. Obtoženi so, ker so uprli fašizmu, ker so na čelu demokratičnega ljudstva branili demokratične organizacije pred napadi neofašistov, ker so vodili pravično borbo, ki je zadala smrtni udarec fašistični hidri.

Resnični demokrati vidijo v teh šestih tovariših svoje voditelje, ki so jih julija 1946. povedli v pravično borbo. Zato ne vidijo v dejstvu, da so se štirje tovariši iz cone B prijavi sodišču, nikake spletke, niti trika. Njih nastop je zato enako razkačil reakcionarje in vidalijeve, saj sta se v sredo «Voce Libera» in «Lavoratore» z enakim besom zagnala proti njim. Oboji se boje, da ne bi tovariši, znani po



Parada letalskih sil Sovjetske zveze v Moskvi

ZSSR - avangarda borbe za trajen demokratičen mir

Prinašamo drugi del govora sovjetskega zunanjega ministra Molotova, ki ga je imel na slavnosti proslavi 31. obletnice Velike oktobrske revolucije v Moskvi, in ki govori o zunanji, politiki ZSSR. V prvem delu je govoril tov. Molotov o notranji politiki ZSSR; ker pa v današnji številki priobčujemo več člankov, ki osvetljujejo ogromno delo sovjetskih ljudi in Partije, smo prvi del izpustili.

Ko je postavil naloge povojnega obdobja, je Stalin pred štirimi leti rekel: «Dobiti vojno proti Nemčiji, pomeni uresničiti veliko zgodovinsko stvar, toda dobiti vojno še ne pomeni tudi zagotoviti narodom trajen mir, zanesljivo zavarovanje bodočnosti. Naloga ni samo v tem, da dobimo vojno, ampak tudi v tem, da onemogočimo novo agresijo in novo vojno. Če ne za vedno, pa vsaj za daljšo dobo». Da bi pomagali doseči te cilje, je ZSSR aktivno sodelovala pri izdelavi vrste mednarodnih sporazumov že med drugo svetovno vojno. Vsi se spominjamo, kako je bil sklenjen sporazum med Sovjetsko zvezo, ZDA in Veliko Britanijo, ki sta se mu pozneje priključila Kitajska in Francija in ki je postal temelj Ustanovne listine Združenih narodov. Praktičnega pomena so sporazumi o nemškem vprašanju, sklenjeni med Sovjetsko zvezo, ZDA in Veliko Britanijo na Jalti in v Potsdamu. Prav tako vemo, da so potsdamski sklepi določili smer povojne ureditve problemov in sicer ne samo v Evropi. Posebna potsdamska deklaracija o Japonski naj bi bila vzporedno s kairsko deklaracijo in

sporazumom na Jalti temelj za mirno ureditev problema na Daljnem vzhodu. Ne smemo pozabiti, da so ti mednarodni sporazumi cementirani s krvjo naših narodov, ki so dali neštete žrtve in nam omogočili zmagovito končati vojno proti fašizmu in napadalnosti tako v Evropi kakor tudi v Aziji. Od takrat je Sovjetska zveza vedno vztrajala na tem, naj se vse države sveta drže in v praksi izpolnjujejo obveznosti, sprejete na temelju teh sporazumov.

Še vedno odprto vprašanje nekaterih mirovnihih pogodb

Ne moremo reči, da bi bile vse obveznosti ostale samo na papirju. Zadoštuje omeniti, da je bila mednarodna Organizacija združenih narodov ustanovljena in da funkcionira, čeprav niso redka prizadevanja, da bi njeno delo obrnili v smer, ki ne ustreza njenim osnovnim ciljem. Sklenjenih je bilo pet mirovnihih pogodb, z Italijo, Bolgarijo, Romunijo, Madžarsko in Finsko — ki so važen prispevek k mirni ureditvi problema v Evropi.

Na drugi strani pa ne smemo zatiskati oči pred dejstvom, da se vprašanje mirovne pogodbe z Nemčijo nikamor ne premakne. Hkrati postavljajo v ameriški, angleški in francoski okupacijski coni Nemčije — ki so v nasprotju s sporazumom med ZSSR, ZDA, Anglijo in Francijo postavljene izven kontrole štirih veličin — na vodilne položaje v industriji in upravi stare funkcionarje Hitlerjevega režima. Pri tem je mnogim demokratičnim organizacijam onemogočeno normalno delo, kar ima Sovjetska zveza za nedopustno samovoljo. Nikamor se ne premakne tudi vprašanje mirovne pogodbe z Japonsko. Razumljivo je, da Sovjetska zveza vztraja na pospešitvi mirovne pogodbe z Nemčijo in Japonsko, kakor določajo to sporazumi med zavezniki. To pomeni, da mora biti cilj za sklenitev omenjenih pogodb, da ne bo dovoljena obnova Nemčije Japonske kot napadalnih sil, torej mora mirovna pogodba prispevati k demilitarizaciji in demokratizaciji teh držav.

Na temelju tega sovjetska vlada vztraja na popolni razorožitvi Nemčije in na uresničenju znanega načrta o mednarodni kontroli nad porurskim industrijskim področjem kot glavno bazo nemške vojne industrije. Na temelju tega sovjetska vlada vztraja na popolni prepovedi vojne industrije na Japonskem in na tem, da se upostavi ustrezajoča mednarodna kontrola, da se prepreči obnova vojne industrije. Toda hkrati sovjetska vlada meni, da se ne sme dušiti mirnodobna industrija ne v Nemčiji ne na Japonskem. Nemškemu in japonskemu narodu je treba omogočiti, da si zagotovita vse, kar jima lahko nudi njuna lašna industrija za mirnodobne potrebe. Če hočemo ostati zvesti obveznostim, ki smo jih prevzeli glede mirne ureditve problema Nemčije in Japonske, moramo hoditi po tej poti. Samo tisti, ki bi radi v neskončnost podaljšali okupacijo Nemčije in Japonske, se ne zmenijo za zakonite interese teh narodov, se izogibljuje izpolnitvi omenjenih mednarodnih sporazumov. Tako je v glavnini nalogami mirne ureditve povojnih problemov.

Za zmanjšanje oborožitve in prepoved atomskega orožja

Drugo osnovno vprašanje zunanje politike je borba proti novim agresivnim silam in to je borba proti propagandi in hujskanju na novo vojno. V ta namen je sovjetska vlada že leta 1946. izročila v proučevanje predlog o zmanjšanju oborožitve in o prepovedi atomskega orožja. Kljub odporu agresivnih elementov, je Organizacija združenih narodov v načelu sprejela ta predlog. Lani je Sovjetska zveza izročila Generalni skupščini svoj predlog o ukrepih proti propagandi in neutilcem nove vojne. Po raznih opombah in omejitvah v našem osnutku, je Organizacija združenih narodov sprejela ustrezajoči sklep. Resolucija Generalne skupščine je tako skrbno oprana v vseh vodah in tako vestno očiščena, da v nji niti z besedico niso omenjeni neutilci nove vojne, samo v naslovu te resolucije je omenjeno, da je naperjena proti hujskačem na novo vojno. In vendar je tudi ta resolucija pozitivnega pomena v obeh vseh poštenih pristaveh mednarodne varnosti, ker je v nji obsojena vsaka oblika propagande, ka-

KNJIGA PODPISOV v dokazilo volje tržaških demokratičnih žena

ASIZZ Tržaškega ozemlja je bila članica Mednarodne demokratične ženske zveze, ker je po svojem programu, preteklosti in borbi tesno povezana z demokratičnimi silami sveta, ker hoče borbo za svobodo tudi nadaljevati.

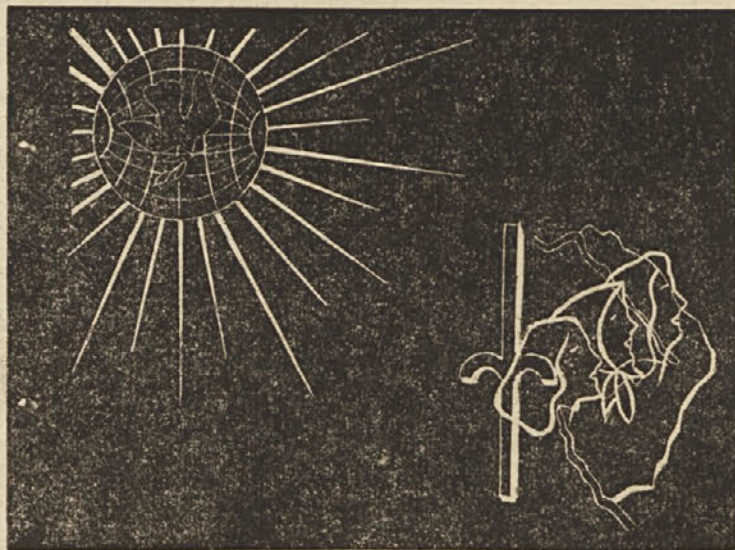
Toda nekatere žene so izkoristile resolucijo Informacijskega urada in vnesle spor, ki je nastal v demokratičnem taboru, tudi v organizaciji žena. Te žene, ki so se priključile Vidaliju, so zanikale borbo, ki so je naše žene vodile že od leta 1941. V svojih nastopih so prav te žene pokazale na najbolj nekulturen način, da hočejo razbiti organizacijo demokratičnih žena, da hočejo iz ASIZZ izločiti vse resnapredne in borbene žene, da bodo tako lahko delo preusmerile in se naslonile na zvezo italijanskih žena, prav tako in na isti način, kakor postopa Vidali, da bi naslonil tržaško partijo na italijansko.

Toda tržaške žene vedo, da bodo hodile po pravi poti le, če bodo nadaljevale z borbena tradicijo, ki jih je privedla do uspehov. In prav zato, ker ti uspehi na našem ozemlju niso popolni, so trdno odločene, da ne odstopijo niti za ped od svoje borbene poti. Razkrinkavati hočejo vse tiste, ki pljuvajo poštenim ženam v obraz, ki razbijajo enotnost množičnih organizacij v Trstu, ki na surov in barbarski način ovirajo prosvetno delo. To hočejo storiti pred vsem svetom in predvsem pred Mednarodno žensko zvezo, katere članica je ASIZZ Tržaškega ozemlja in tako naravnost dolžna,

da Mednarodno žensko zvezo obvesti o resničnem stanju ženske organizacije našega ozemlja.

Prave demokratične žene so čutilile dolžnost, da javijo Mednarodni ženski zvezi, da odklanjajo kot zastopnice v tej zvezi tiste žene, ki nosijo polno odgovornost za vse, kar se je v ženski organizaciji zgodilo, ki so zatajile vse, kar nam je sveto in odstopile od revolucionarne borbe. Zato so se tržaške žene v velikem številu oklenile istega dela vodstva, ki je ostal zvesti borbениm tradicijam ženske organizacije in skupno z njimi in pod njihovim vodstvom hočejo nada-

ljevali svoje delo. To svojo odločitev so tržaške žene sklenile podkrepiti s tisoči in tisoči podpisov v knjigo, ki je namenjena Mednarodni demokratični ženski zvezi, da bo tako tudi najvišji forum žena lahko presodil, kakšno je mišljenje pravih demokratičnih članic ASIZZ. To izjavo so naše žene podpisale prostovoljno, hotele so jo podpisati, da bi tako v Parizu mogli presoditi, da ni le peščica »odpadnic«, ki se noče podrediti Vidalijevemu revizionizmu, temveč da je jedro tržaških žena krepko odločeno, braniti svoje pravice in svojo borbo.



Naslova stran knjige podpisov

(Nadaljevanje na 4. strani)

(Nadaljevanje na str. 2.)

Po širokem svetu

KRONIKA

:: Za novega jugoslovanskega veleposlanika v Moskvi je bil imenovan dosedanji jugoslovanski veleposlanik v Budimpešti, Karlo Mrzović.

:: Italijanski zunanji minister Sforza in grški zunanji minister Tsaldaris sta podpisala v Sam Remu pogodbo o prijateljstvu, trgovini in plovi med Italijo in Grčijo.

:: Vojaški guvernerji zapadnih con Nemčije niso mogli na svojem sestanku v Frankfurtu 4.11 doseči sporazuma glede poplave meja zahodnih nemških držav, vključitve berlinskega predstavnika v parlament nove zahodno nemške države ter glede vprašanja valute v Berlinu. Raznim sklepom se je upiral francoski guverner.

:: V Franciji so bile volitve v republiški svet, na katerih se je uveljavilo De Gaullovo desničarsko gibanje. De Gaullovo zmago je omogočil Moch - Giacobbinjev volilni zakon, ki je odvzel volilno pravico komunistom v 79 provinah.

:: Francoski delavci stavkajo že več kot 5 tednov, čeprav se nad njimi stopnjuje vladni teror. Zbiralna akcija za sčevkajoče je presegla 100 milijonov frankov.

:: 10. 11 je začela na Bledu mednarodna konferenca glede dobave električne energije Svobodnemu tržaškemu ozemlju. Konferenci prisostvujejo zastopniki obeh con STO-ja.

:: Italijanski tednik «Europeo» je zlonamerno razširil lažno vest, po kateri naj bi jugoslovanska vlada sklenila tajno pogodbo z Ameriko. Jugoslovanska vlada je to lažnivo vest odločno demantirala.

:: V petek je nastopila v Biconi 24 urna splošna stavka.

:: Vladi Madžarske in Bolgarije sta sporočili jugoslovanski vladi, da nimata nikakih teritorialnih zahtev do Jugoslavije, kakor je bilo sklepali iz nekaterih izjav članov vlad Madžarske in Bolgarije.

:: Svica je po izjavah glasnika Bele hiše edina dežela zapadne Evrope, ki ni hotela podpisati dvostranske pogodbe za vstop v Marshallov plan.

:: Vojaško sodišče v Hamburgu je obsodilo na 5 let zaporu bivšega nacističnega generala Wolfa.

:: V januarju naj bi bila v Washingtonu konferenca za ustanovitev «Atlantskega pakta».

:: V Rimu se mudi avstrijski zunanji minister Gruber. Ob tej priliki je bil podpisan v Rimu gospodarski sporazum med Italijo in Avstrijo.

:: Glavni štab vojaške organizacije petih zapadnih evropskih držav bo v Fontainebleau v Franciji.

:: Se v teku letošnjega leta bodo zapustili Jugoslavijo vsi nemški in avstrijski vojni ujetniki. Sedaj se zbirajo na Reki.

:: Po padcu Mugdena se Cankajškova vojska vedno bolj razkraja in panično umika. Narodnoosvobodilna vojska Kitajske je že na več točkah prekorajčila carski zid in popolnoma obkrožila xanghaj Peking. Znova je obkoljenih več kot 200.000 vojakov.

ZSSR - AVANGARDA BORBE ZA TRAJEN DEMOKRATICEN MIR

(Nadaljevanje s 1. strani)

tere namen je ali ki lahko - vari ali pospeši nevarnost za mir, kršitev miru ali dejanje napadalnosti. Da bi resolucija o zmanjšanju oborožitve in prepovedi atomske energije ne ostala samo na papirju, je Sovjetska zveza letos sprožila konkretne predloge za razširjenje omenjenih sklepov Združenih narodov. Sovjetska zveza je predlagala, naj bi v enem letu za tretjino zmanjšali vse obstoječe oborožene sile in oborožitev Združenih držav Amerike, Anglije, Sovjetske zveze, Francije in Kitajske - petih držav, ki nosijo kot stalni člani Varnostnega sveta glavno odgovornost za ohranitev mednarodne varnosti. Ta predlog neposredno zadeva samo velesile in ne posega v oborožitev nobene druge države. Poleg tega je Sovjetska zveza predlagala, naj bi prepovedali atomske oružje, ne pa za obrambne namene.

Vloga vojnih hujskačev

Za nadzorstvo in kontrolo nad izpolnjevanjem ukrepov za zmanjšanje oborožitve in oboroženih sil in za prepoved atomskega orožja smo predlagali, naj bi se v okviru Varnostnega sveta formiral mednarodni kontrolni organ, ki bi mu predložili popolne uradne podatke o stanju oborožitve in oboroženih sil v ZDA, Angliji, ZSSR, Franciji in Kitajski. V Generalni skupščini in njenih komitejih se je to vprašanje obravnavalo nad mesec dni. Pod najrazličnejšimi pretrzcami velesile niso privolile v zmanjšanje svojih oboroženih sil in oborožitve in v prepoved atomskega orožja in so dosegle, da je Generalna skupščina sprejela njih zaželeno resolucijo. Predstavniki ZDA in Anglije so zlasti sovražno sprejeli naš predlog o prepovedi atomskega orožja. Ti predstavniki ne morejo ovrečeposrednega dejstva, da je atomska bomba oružje napadalnosti ne pa oružje obrambe in da je namenjena za množično uničevanje mirnega prebivalstva, zlasti velikih mest in da lahko sanjarijo o uporabi takšnega orožja samo fašistični zločinci, ne pa predstavniki svobodnih narodov. Toda ti

isti, ki jih je Stalin nazval poslušne »Churchillove učence v napadalnosti iščejo sleherni vzrok, da bi preprečili prepoved zločinskega atomskega orožja. V tem pogledu prihajata vedno bolj do veljave dva osnovna tabora v javnem mnenju. Že dolgo pred drugo svetovno vojno je Sovjetska zveza pozivala nenapadalne države, naj se združijo za odpor proti fašistični napadalnosti. Sovjetska zveza je vedno obsojala mahinacije v odnosih med posameznimi velesilami in napadalnimi fašističnimi državami na račun drugih miroljubnih narodov.

Velikanska nevarnost, ki je grozila Evropi in ne samo Evropi od fašistične Nemčije in napadalne Japonske z njenimi blaznimi načrti o svetovni hegemoniji in uničenju vseh držav, ki bi se temu upri, je prisilila vladajoče kroge Anglije in Združenih držav Amerike, da so se združili s Sovjetsko zvezo proti napadalnosti in fašizmu. Tej zvezi med ZSSR in demokratičnimi državami se moramo zahvaliti, da je bila dosežena zmaga nad napadalnimi silami in da so bili sklenjeni važni sporazumi o povojni ureditvi. Sovjetska zveza tudi zdaj stoji na liniji teh sporazumov, usmerjenih na zaščito interesov demokracije in na preprečenje nove agresije. Sovjetska zveza zakonito zahteva, naj se ti sporazumi praktično uresničijo in naj se nova vprašanja, ki se pojavljajo v tej zvezi, prav tako rešujejo na temelju medsebojnega sporazumevanja zainteresiranih velesil.

Agresivna politika imperialistov

Nihče ne more zanikati doslednosti Stalinske zunanje politike sovjetske vlade, niti dejstva, da je ta politika popolnoma v skladu z interesi mednarodne varnosti. Toda od konca druge svetovne vojne so nastale v politiki vladajočih krogov Združenih držav Amerike in Velike Britanije takšne spremembe, ki dejansko pomenijo, da so se odrekli sporazumom, sklenjenim z ZSSR za upstavitve trajnega demokratičnega miru po vojni. V teh spremembah

so izražene težnje teh krogov, da bi drugim državam vsilili svoj imperialistični mir, kar je nezdržljivo z osvobodilnimi cilji protihitlerjevske koalicije. Vse kaže, da ti krogi menijo, ker zanje ni več vojne nevarnosti, da lahko ignorirajo stare sporazume z ZSSR in jih ne upoštevajo. Med vladajočimi krogi teh držav je precej takih, ki bi se radi hotili uresničevanja svojih osvobodilnih načrtov, da bi dosegli svetovno hegemonijo anglo-ameriškega bloka. Ti ljudje menijo, čeprav o tem odkrito ne govorijo, da imajo po zmagi nad Nemčijo in Japonsko odprto pot k uresničanju svojih načrtov o gospodstvu nad vsem ostalimi narodi. Z vedno večjim hrupom in histerijo napada tisk imperialističnih krogov našo državo, ker je vsem znano, da je Sovjetska zveza neizprosno nasprotnik osvobodilnih načrtov imperializma. Po tem postane jasno, zakaj se zdaj na vsakem koraku krčijo najvažnejši mednarodni sporazumi pri sklenitvi katerih je sodelovala ZSSR, zakaj se na vsakem koraku krčijo in zakaj na primer berlinsko vprašanje še vedno ni rešeno, čeprav so se ZSSR, ZDA, Anglija in Francija o njem sporazumele. Stalin je globoko osvetlil to politiko vladajočih krogov ZDA in Anglije, ko je rekel: »Stvar je v tem, da inspiratorji agresivne politike v ZDA in Angliji ne smatrajo, da so zainteresirani na sporazumevanju in sodelovanju z ZSSR. Njim niso potrebni sporazumi in sodelovanje, ampak pogovori o sporazumu in sodelovanju, da bi, potem ko preprečijo sporazum, zvalili krivdo na ZSSR in tako dokazali, da sodelovanje z ZSSR ni mogoče. Vojni hujskači, ki bi radi začeli novo vojno, se najbolj boje sporazuma in sodelovanja z ZSSR, kajti politika sporazuma z ZSSR izpodbija pozicije vojnih hujskačev in dela agresivno politiko te gospode brezpredmetna. Stalin je definiral to politiko z besedami, da je »politika sedanjih voditeljev ZDA in Anglije, politika agresije, politika začenjanja nove vojne«.

Snovanje „zvez in blokov“

Ce gledamo na to stvar tako, je razumljivo, zakaj v vseh delih zemeljske oble grade vedno nove in nove ameriške vojne baze, zakaj hočejo ameriške oblasti imeti svoje čete v mnogih državah, zakaj je ameriški vojni proračun letos dosegel obseg vojnih časov in enajstkratno prekorajčil vojni proračun predvojnega 1939. leta. Ce gledamo na stvar tako, je tudi jasno, zakaj se je v Washingtonu ohranil med vojno ustanovljeni anglo-ameriški vojni štab, ki kuje nove načrte o napadalnosti, o katerih ameriški in angleški narod ničesar ne veda. Zadnje čase dvigajo zlasti velik hrup o snovanju raznih zvez in blokov zahodnih držav, čeprav te - teh ne ograja nobena država. Ves ta krič v zvezi z zahodnimi zvezami, atlantskimi pakti, sredozemskimi blokci in podobno, maskirajo z obrambnimi deklaracijami, ki lahko preslepe samo preveč naivne ljudi. Dejansko je namen teh zvez in blokov pripravljanje nove napadalnosti in začenjanje novih vojn, na katerih so zainteresirane te ali one vladajoče skupine, nikakor pa ne narodi Združenih držav Amerike. Ve like Britanije ali katere koli druge države.

Nenehna krepitev demokratičnih sil

Stalin je izrekel svojo besedo tudi o tem, kako se lahko konča politika netilcev nove vojne. Izjavil je: »To se more končati samo s sramotnim pelomom hujskačev na novo vojno. Stalinova izjava mora vplivati iztreznivo. Ta izjava kaže, da so protisovjetske intrige, s katerimi se zdaj ukvarjajo hujskači na novo vojno, pod budnim nadzorstvom Sovjetske zveze in demokratičnih sil v vsem svetu. Vsi vemo, da se takšne stvari boje svetlobe, toda minili so časi, ko so narodi bili slepo orožje teh ali onih vladajočih klik. Na volitvah Združenih držav Amerike 2. novembra sta zmagala demokratična stranka in prezident Truman. Ne uspeh republikanske stranke in Deweya, ki je nastopil na volitvah z odkritim, reakcionarnim in najbolj agresivnim programom, kaže, da večina ameriškega ljudstva odklanja ta program.

Druga svetovna vojna, ki se je končala s porazom fašizma, je povzročila konkretne spremembe v Evropi in izven Evrope. Pomen sodelovanja utrjene Sovjetske zveze v mednarodnih odnosih se je še povečal. Pot socializma je ubrala vrsta dežel ljudske demokracije, s katerimi je ZSSR povezana s pogodбами o prijateljstvu in medsebojni pomoči.

V evropskih deželah so komunistične partije narasle in se okrepile. Poraz fašizma je ustvaril široke možnosti za naraščanje in zbiranje sil vsega demokratičnega in protimperialističnega tabora. Po drugi svetovni vojni se je temeljito spremenil tudi položaj v Aziji. Od 2250 milijonov ljudi kolikor jih prebiva na zemlji, odpade na prebivalce Azije 1200 milijonov. Azijske narode je zdaj zajelo gibanje, v katerem imajo vedno večjo vlogo narodnoosvobodilne sile. Samo zagrizeni sovražniki napredka človeštva lahko mečejo narodnoosvobodilnemu gibanju pole-na pod noge.

ZSSR - čvrsti branik miru

Takšna je pot zgodovine. Temelji imperializma se vedno bolj podirajo in postajajo nezanesljivi. Hkrati rastejo in se utrjujejo sile demokracije, miru in socializma. V teh pogojih imperialistične sile vedno pogosteje grade svoje račune na povečanju agresivnosti svoje politike, na ustvarjanju atmosfere vojne histerije in podobno. Te metode so dobro znane. Cim bolj bodo kričali hujskači na novo vojno, tem bolj bodo odbile od sebe milijone preprostih ljudi v vseh državah in tem hitrejša bo mednarodna izolacija te gospode. Hkrati se mednarodni tabor pristaev miru in demokracije, ki je v njeni avantgardi ZSSR, vedno bolj utrjuje in spreminja v veliko nepremagljivo silo.

Prikrivanje resnice v Grčiji priljubljena taktika ameriških diplomatov

V politični komisiji Varnostnega sveta že dalj časa razpravljajo o grškem vprašanju. Prav debata o tem vprašanju razkriva morda bolj kot katera koli debata doslej namene ameriških imperialistov v Evropi in posebno na Balkanu, ki v danih odnosih sil lahko predstavlja za ameriško agresivnost strateško pozicijo, če se seveda na njem utrdijo. In Amerikanci se skušajo na njem utrditi z vsemi silami, ki so jih preizkusili že v svoji kolonialni politiki, to je z oboroženo silo, s politično prevaro in z najnovejšim sredstvom z »Marshall

lovo pomočjo». Oborožena sila in Marshallova pomoč igra v ameriški agresivni politiki skupno vlogo, ker v večini primerov in prav tako v grškem služi »Marshallova pomoč» zgolj za vojaško vzdrževanje ameriških imperialističnih čet v nekaterih državah. To potrjuje tudi dejstvo, da so Amerikanci, istočasno ko so poslali v Grčijo svojega generala Van Fleeta, odobrili Grčiji tudi 300 milijonov dolarjev kredita za vzdrževanje vojaških misij, kar pomeni v praksi seveda, za vzdrževanje ameriških vojaških sil.

Na isti liniji kot sta ameriška oborožena sila v Grčiji in Marshallova pomoč, je tudi tako imenovana »Balkanska komisija«, ki jo je omogočil angloameriški glasovalni stroj v OZN S provokatorsko vlogo te »komisije« so hoteli njeni očetje zvrniti odgovornost za vse, kar se danes v Grčiji dogaja, na njene severne sosede, na Jugoslavijo, Albanijo in Bolgarijo in tako prikriti delovanje svojih vojaških misij in svojega »kravega generala« Van Fleeta v Grčiji.

Pod plaščem te komisije, ki dela samo to, kar ji ameriški imperialisti naročajo, je hotela ameriška delegacija v politični komisiji Varnostnega sveta OZN s pomočjo glasovalnega stroja postaviti severne sosede Grčije na zatožno klop in preko njih s svojimi grehi obtožiti demokratični tabor. Stara praksa, ki pa Amerikancem prav ob grškem vprašanju ne gre tako lahko od rok zaradi odločnega nastopa demokratičnega tabora,

Predstavniki Jugoslavije v varnostnem svetu OZN dr. Bebler že dva tedna vztrajno razkrinkuje ameriške načrte v Grčiji in njegovi nastopi spravljajo v histeričen in smešen položaj resne diplomate, ki pomagajo vleči ameriški voz. Na jugoslovanske argumente ameriški diplomati nimajo protidokazov, zato se zatekajo h glasovalnemu stroju. Ko je jugoslovanska delegacija prijavila predvajanje dokumentarnega filma o življenju grških otrok v Jugoslaviji, ki naj neposredno odgovori na nekatera izmišljena poročila »balkanske komisije« in laži grške fašistične vlade, je na ameriško iniciativo predvajanje tega filma glasovalni stroj odklonil. Ko je jugoslovanska delegacija zahtevala, da se najprej razpravlja o ju goslovanski resoluciji o grškem vprašanju in šele potem o resoluciji štirih, oziroma ameriški resoluciji... ker je bila ta pozneje predložena kot jugoslovanska, je tudi to jugoslovansko zahtevo ameriški glasovalni stroj odklonil, sprejel pa je pri posamičnem glasovanju ameriški predlog.

Grško vprašanje je ostalo tako še naprej nerešeno v škodo svetovnega miru in v največjo škodo nesrečnega grškega naroda. Brez dvoma je bil to tudi cilj ameriške delegacije, kateri narekujejo ameriški imperialisti.

Toda debata o grškem vprašanju je pokazala nekaj, kar da ameriškim imperialistom mnogo misliti. Pokazala je popolno enotnost demokratičnega tabora in prečnem vzajemno podpora sovjetske in jugoslovanske delegacije.



Truman, Marshall, De Gasperi: Hočemo mir

Živelo prijateljstvo in sodelovanje narodov v njihovi borbi proti fašizmu - za zmago ljudske demokracije!

Parola CKKP (b) ob 31. obletnici Velike oktobrske revolucije

NA SEVERNI KOREJI mlada ljudska republika na Daljnem vzhodu

Pred kratkim je jugoslovanska vlada stopila v redne diplomatske odnose z vlado Severne Koreje. Da bodo naši čitatelji bolje poučeni o tej daljni mladi demokratični deželi, prinašamo reportažo, posnelo po sovjetski reviji «Plamena».

Dan se je že nagibal k zatonu, ko je naše letalo pristalo v Phenjanu, v političnem, kulturnem in administrativnem središču Severne Koreje. Po cesti, ki vodi v mesto, so se v žarkih zahajajočega sonca kot kresnice svetlikali drobci premoga, s katerimi so bila posuta tla. Nedaleč od tod so težale kope vtracita, ki zalaga na novo ustanovljeno industrijo, elektrarne in promet. V Phenjanu je polno tovarnih delavnic, v trgovinah je živahen promet, na vse strani živgajo tovorni avtomobili, naloženi z lesom, premogom, kovinami in živilji; na postajah se premikajo težko obloženi tovorni vlaki in vse ustvarja aliho kipečega življenja.

Hiše evropskega tipa imajo po nekaj nadstropij in skromna stanovanja delavcev krasijo napis in plakati, ki pozivajo korejsko ljudstvo, da se združi in ustvari enotno demokratično državo. Pozornost vzbujajo številni portreti tovariša Stalina in Kim-Irsena, predsednika ljudskega komiteja Severne Koreje.

Posrečilo se mi je najti Kim-Irsena v njegovi delavnici. Plečat mož srednje postave s prijaznim nasmehom na ustnih, je pripovedoval o usodi trpečega korejskega ljudstva, o njegovi stari in samostojni kulturi ter o velikem času, ki je potekal na Severni Koreji po njeni osvoboditvi.

«Naš narod», je dejal Kim-Irsen, je dosegel velik uspeh pri obnovi gospodarstva dežele. V začetku leta 1948. je začelo obratovati 800 podjetij in tudi vse nove in po državljenih tovarne. Vsa podjetja mnogo bolj delujejo kot pod Japonci. Zdaj pridobivamo dvakrat toliko rude kot leta 1946 in kovinska proizvodnja se je povečala za en in pol krat. Uspehi delovnih ljudi Severne Koreje nas predvsem začudijo, če pogledamo, kaj se dogaja na Južni Koreji, v coni, kjer gospodujejo ameriške čete. Tam izpopolnjuje industrija le 15 do 20% svojih nalog in število brezposelnih stalno narašča. Zaradi pomanjkanja premoga elektrarne stoji in tudi železniški promet ne uspeva tako kot bi moral. Kmet propada; osnovni prehranbeni proizvod riž je na Južni Koreji 10 do 15 krat. Hraži kot na Severni.

Ljudstvo Severne Koreje je postalo neodvisen gospodar svoje usode in odkar je s pomočjo Sovjetske zveze doseglo svobodo, je vedno bolj uverjeno, da je od lastnega truda odvisno blagostanje vsakega državljanja.

«Če hočete spoznati», je rekel Kim Irsen, «kak zmore ljudstvo, rešeno suženjskih spon, pojdite v tovarno v Hendziko».

O tej tovarni kovinskih izdelkov, ki so jo Korejci postavili v kratkem času, smo slišali pripovedovati že mnoge Korejce. Ponosni so, da so v nekaj mesecih zgradili to, za kar se je zdelo, da bodo potrebovali desetletja. Poudariti je tudi treba, da so se Japonci trudili, da bi gradnjo posameznih oddelkov onemogočili.

... V Kendzihu smo se vozili v malem «fordu». Po poti smo srečevali belo oblečene ženske s tovari na glavah, moše, ki so nosili osušene ribe in jabolka, otroke s knjigami pod pazduho in vole, vprežene v kmečke vozove. Vozili smo se skozi vasi, kjer so po večini graje ne iz gline, ulice pa tako ozke, da se dva voza na njih ne moreta srečati. Na obzorju smo zagledali tovarniške stavbe, ki se dvignejo nad brhljimi strehami delavskega naselja, ki se zdi, kot da se je vkovalo v zemljo.

V tovarni v Kendzihu je bilo vse slavnostno razpoloženo, ker je nedolgo tega začel delovati tretji plavž. Na dvorišču je galerija por-

tretov tistih, ki so sodelovali pri gradnji plavžev in tistega, ki je imel srečo, da je prvi v plavžu topil in delavca, ki je dosegel najvišjo proizvodnjo. Tovarna je videti kot nova in odkar so nehali gospodariti v njej Japonci, se je v delavcih močno spremenil odnos do dela.

«Kaznilnica se je zdela prijaznejša od zakajenih sten, sredi katerih so morali delavci 14 ur dnevno upogibati hrbet in čakati, da se jih vsak trenutek položi bolezen», pripoveduje delavec Jun Hensen.

Kmalu so nas goste Sovjetske zveze obklopile delavci in strokovnjaki ter ponosno naštevati številke proizvodnje, «Razumete», je navdušeno govoril jeklar Kim Penok, «mi ne delamo za gospodarja, temveč zase, za blaginjo ljudstva; to je prava sreča».

Japonci niso videli v Korejskih ljudeh, niso jim dovoljevali na vodilna mesta, niso jim prepuščali del, ki so zahtevala strokovnjakov; za delo so Korejci prejeli manjše plačilo od Japoncev, niti niso smeli govoriti v lastnem jeziku in nositi domače noše. Sedaj pa je to drugače. Povsod so vidni rezultati velike demokratične obnove in Korejci so dokazali, da so sposobni vladati si sami. Svoboda je torej pripomogla, da so se pri Korejskih v tako kratkem času usposobili kadri delavcev, da je napredovala indu-

J. PEREMUTOV

strija, kmečko gospodarstvo in ljudska kultura.

Ravnatelj tovarne Čan Iklim, še nedavno navaden mehanik, je povedal tole: Preden smo zgradili nov plavž, smo sličali na posvet delavce in strokovnjake. Jasno je bilo, da nas čaka skupno delo, težko in odgovorno. Nekdo je pripomnil: Bomo zmogli? Tedaj je vstal navaden delavec, rekoč: «Sovjetski ljudje dvigajo tovarne iz razvalin,



Pogled na industrijski del Mukdena, prestolnice Mandžurije

zgledejmo se po njih in uspeli bomo».

Kolektiv je premagal vse težave in zgradil plavž brez zunanje pomoči.

V Kendzihu smo si ogledali tudi večerne tehnikume, šole za moj, stre različne tečaje, bolnice, klube, menze: vse to so zgradili ob tovarni v zadnjem času. Tudi nove hiše za delavce že postavljajo.

Korejsko ljudstvo gradi novo življenje. To opazimo povsod, znanstveniki se močno trudijo, da bi ustvarili nove kulturne ustanove. V knjigarnah najdemo nove izdaje knjig v domačem korejskem jeziku, zanimanje za literaturo z dneva v dan narašča, odpirajo nove osnovne in srednje šole.

Prej je bilo med Korejci ne le malo inženirjev, temveč tudi malo tehnikov, sedaj pa obiskuje tehnične tečaje več kot 40.000 ljudi.

Večina prebivalcev je bila nepismenih, v poslednjih dveh letih pa se je v tečajih naučilo brati in pisati na deset tisoče oseb.

Bodisi, da se pogovarjamo s kolarji, ribarji ali s kmeti Južne Koreje, vsi ogorčeno protestirajo proti politiki ameriške vojaške uprave, ki kaže Južno Korejo spremeniti v kolonijo monopolistov. Število beguncev z Južne Koreje stalno narašča, kajti tam živijo slabše kakor črnci v Zdrženih državah. Amerikanci zasledujejo demokratično gibanje, mečejo v ječe na tisoče ljudi, katerih edina krivda je v tem, da hočejo živeti kot ljudje. Nedavne volitve na Južni Koreji so vsemu svetu ponovno dokazale, kaj pomenijo ameriške izjave o «svobodi» in «demokraciji».

Feudalni sistem na Severni Koreji je uničen. Po agrarni reformi so kmetje brezplačno dobili več kot milijon ha zemlje. In kaj je rezultat tega? Večji pridelek žita in riža ter izboljšanje živinoreje.

Na Koreji je malo rodovitne zemlje, ker pa ne sejejo samo po ravninah, temveč tudi po pobočjih strmih gora, je žetev precej naporna. Kmetje sicer zelo skrbno obdelujejo polja, vendar je način obdelovanja še precej preprost vendar pa so Korejci prepričani, da bodo tudi oni kmalu obdelovali zemljo s traktorji.

KAKO

so praznovali Oktobrsko revolucijo po svetu

Na čast 31. obletnice Velike oktobrske revolucije je bila 7. novembra na Rdečem trgu v Moskvi velika parada čet moskovske posadke. Parado je vodil maršal Timošenko, prej pa je v govoru čestital vsemu sovjetskemu ljudstvu in njegovim oboroženim silam. Prvi so mimo Leninovega mavzoleja, na katerem so bili visoki državni funkcionarji, korakali gojenci najstarejše sovjetske vojaške akademije Frunzeja, oficirji, ki so se odlikovali v bitkah za svobodo in neodvisnost domovine, gojenci topniške akademije Džerdzinskoga, akademije za tanke in mehanizirane čete. Njim so sledili mornarji, konjenica, motorizirana pehota in končno ogromni tanki. Hkrati je bila tudi letalska parada. Veličastnost parade je navdušila ogromno množico in številne tuje diplomatske predstavnike.

Velike in mogočne so bile proslave Velike oktobrske revolucije tudi drugod po svetu. Na Poljskem so v vseh večjih tovarnah, podjetjih in ustanovah bile slavnostni in prireditelji z referati o zgodovinskem pomenu Velikega oktobra ter o vlogi ZSSR v borbi za mir in napredek človeštva. V Italiji v Rimu in v drugih mestih so bila velika zborovanja in sprejdi. V Milanu je bil sprejdi dolg več kilometrov in manifestanti so nosili transparente z napisi, ki so izražali željo italijanskih delovnih množic za obranitev miru in obsojali vojnouhujskako kampanjo zapadnih imperialistov.

V Belgiji so v Bruslju priredili veliko razstavo fotografij: «31 let obstoja ZSSR». V Haagu, Amsterdamu in Rotterdamu na nizozemskem je ljudstvo manifestiralo za Lenina in ZSSR, v Oslu na Norveškem pa so v okviru proslav predvajali vrsto filmov o Oktobrski revoluciji in sovjetske filme iz domovinske vojne in obnove.

V Londonu je britansko-sovjetsko društvo priredilo proslavo v veliki dvorani londonskega Central Halla. Slovesnosti so se udeležili diplomatski predstavniki Sovjetske zveze in držav ljudske demokracije, predstavniki britanskih naprednih krogov ter množica ljudstva. Podobne proslave so bile tudi v drugih središčih zapadnih držav. Najveličastnejše pa so bile proslave v Jugoslaviji, o katerih poročamo na 6. strani.

Valutna reforma v Zapadni Nemčiji polni žepe ameriškim kapitalistom

Na ukaz zapadnih velesil je bila tudi zapadna Nemčija vključena med države, ki bodo prejemale pomoč iz Marshallovega plana. Prve posledice te «plemenite pomoči» so se v zapadnih okupacijskih oblasteh Nemčije tudi že pokazale. Na pritisk ameriških monopolistov in trustov so že opustili proizvodnjo vseh predmetov dnevne potrošnje samo zato, da bi ameriško blago našlo v zapadni Nemčiji odprto tržišče. Se letos bodo ameriški kapitalisti zatrpali nemški trg z gotovimi izdelki vsakdanje potrošnje in bodo s tem vrgli na cesto na stotisoče delavcev nemške industrije. Velik del po mozne industrije za porurske rudnike je bil demontiran, čeprav ni na seznamu demontiranih podjetij. To se ni zgodilo morda iz kakšnih varnostnih razlogov, marveč zato, da bodo porurske rudnike opremili z ameriškim stroji, da bodo tako popolnoma odvisni od ameriških monopolistov. To najbolj dokazuje okoliščina, da so nemški kapitalisti na ameriški namig poslali v ZDA posebno komisijo, ki bo nakupila stroje za porurske rudnike. Gre torej izključno za to, da bo ameriška industrija dobila nova in velika naročila strojev. Ker so pa pri tej «trgovini» nemški lastniki rudnikov dogovorjeni z ameriški kapitalisti in bodo zato dobili tudi svoj delež, bodo porurski delavci in rudarji oni, ki bodo morali plačati za plemenito «pomoč» Marshallovega plana. Nemško vodstvo porurskih premogovnikov je v teh dneh objavilo program reorganizacije, ki v osmih točkah med drugim napoveduje znižanje mezd in odpust 25.000 starih rudarjev in delavcev.

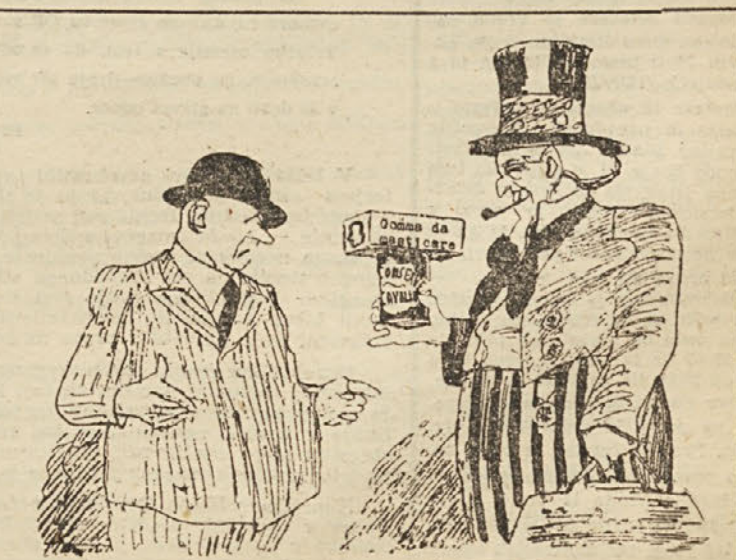
Razen kemične in premogokopne industrije imajo ameriški monopolisti v

rokah tudi zapadnonemške železarne in jeklarne. V preteklem mesecu je poslal ameriški jeklarski trust v Porurje komisijo, ki mora proglasiti znane Thyssenove zavode v Hambornu, ki so največji svoje vrste, za eksteritorialno ozemlje pod ameriško vojaško upravo. Poleg omenjenih ofi, cialnih posegov v gospodarstvo zapadne Nemčije s pomočjo Marshallovega plana pa razvijajo ameriški monopolisti tudi «privatno iniciativo», ki je prav tako učinkovita, čeprav ni tako vidna. V več sto nemških tovarnih so investirali ameriški kapital v taki višini, da vzbujajo nervoze v krogih nemških kapitalistov, ki so sicer ameriški politiki prijateljsko naklonjeni. Ravnatelj gospodarskega sveta v Frankfurtu prof. dr. Erhard je izjavil, da sta Marshallov plan in zapadnonemška valutna reforma neločljivo povezana. Ni prav nobenega dvoma, da so besede prof. dr. Erharda resnične.

Wall Street je napravil izborno trgovino, ki pa težko prizadeva delovne množice v zapadni Nemčiji. Ta kapitalistična valutna reforma je vzela malim vlagateljem vse prihranke. Premoženje sindikalnih organizacij je bilo ocenjeno v razmerju 1:10, toda niti teh 10% ni bilo izplačanih. Ameriški in nemški monopolisti mislijo, da so s takim postopkom za vedno onemogočili delavske stavke. Posledica delovanja Marshallovega plana in valutne reforme je med drugim tudi izredno naraščanje cen dnevnih potrebščin. Cena premoga je narasla za 66%, cena krompirja za 50%, cena kovin za 300 do 400%. Dejanska mezda delavcev upada, kajti podjetniki so takoj po valutni reformi odstranili vsa doplačila. Iz teh razlogov so delavci v za-

padni Nemčiji do skrajnosti ogorčeni in v nekaterih mestih je prišlo do večjih demonstracij proti neznosni druginji, ki je posledica gospodarske politike ameriških monopolistov in nemških kapitalistov. Tudi v primeru zapadne Nemčije se lahko vidi, kako postaja v okviru Marshallove pomoči vsaka država kolonija, kateri so odvzete vse surovine in ki je podvržena najhujšemu izkoriščanju.

Marshallov plan v zapadni Nemčiji ima iste poteze kot v ostalih državah. Ta plan daje bogate dobičke ameriškim monopolistom in nemškim kapitalistom, ki jim zvesto služijo.



Tožbe marshallovcv: Ni lepo in ne taktično, mister. Mi vam prodajamo našo ljubljeno domovino, vi nam pa vračate na tak nezaslišan način.

Po tržaškem ozemlju

MOŽATOST in doslednost antifašistov

MOŽATOST in doslednost antifašistov svojih preteklih borbah med tržaškim ljudstvom, zopet posegli v borbo proti imperializmu; pisani Laboratorja pa so poleg tega še bolj razkačeni, ker ne bodo mogli več pisati o amučenikih in žrtvah terorja v coni B, niti o sporazumu med ljudskimi oblastmi in imperialisti. Zato so pokazali v svojem glasilu tak bes, kakor ga pokaže zver, ki ji iztrgajo iz krepjave plen, in letali kot nori po sodišču.

Pokazali so svoj nacionalni šovinizem, obtožujoč omenjene štiri tovariše preganjanje delavcev in demokratov v coni B, s prikritim vaobilom okupacijski policiji, naj aretira te tovariše tudi iz tega razloga. Tako nizko so torej padli, da se ne ustavljajo niti pred ovadustvom.

Demokratsko ljudstvo pa vidi v vseh šestih tovariših, ki so pred sodiščem, in v odstotnih, le borbe, kateri so ga tako odločno in vztrajno vodili v njegovi borbi proti pojavom fašizma in proti imperializmu. Zato odločno zahteva, da oblasti izpustijo štiri aretirane tovariše na svobodo in da sodišče opusti vse člane stavkovnega odbora, katerih edina krivda je le ta, da so se borili proti fašizmu. Borba proti fašizmu pa je bila, vsaj po besedah, tudi cilj sedanjih naših upravnikov, ki imajo sedaj priliko pokazati, kakšna je njih demokracija, o kateri se toliko hvalisajo.

KRONIKA

:: Iz kroška Kralječ so Vidaličevi prenapeteži vrgli na cesto slovensko prosvetno društvo Simon Jenko. Kot razlog so navedli, da so jim nekateri člani in odborniki tega društva nezahvalni. Tako prispevajo pač h graditvi slovenske kulture.

:: V tržaškem pristanišču so obnovili veliki žitni silos, ki je bil poškodovan za časa vojne. V ta namen so dobila Javna skladišča podporo 300 milijonov lir.

:: Tržaški plazinci so postali zelo pridni. V nedeljo 31. oktobra so šli na izlet v Novo Gorico, kjer so tudi prostovoljno delali; sedaj pa prirejajo izlet na progo Dutovlje. Sežana, kjer tudi mislijo zavihati rokave in pridno zavihati krampe.

:: V Italiji še ne vedo, da obstaja pri nas že skoraj štirinajst mesecev Svobodno tržaško ozemlje. Tako je sedaj vojaško sodišče v Tarantu obsodilo mornarja Zupina Srečka iz Plavij, ki je »dezerteriral« v vojne ladje »Eugenio di Savoia«. Dobro, da smo v novembru, če ne bi mislili, da je to prvoaprilska šala.

:: V Jelarjih in Hrvatinih so ostali brez električne razsvetljave, ker ne morejo plačevati visokih pristojbin. Vaščani so proti ukinitvi tega protestirali, toda podjetje Selgev njih protesta ni upoštevalo.

:: Te danj so v lajedelnici Sv. Marka dogradili ladjo »Star of Luxors«, ki je nato šla na poskušno vožnjo vzdolž istrske obale.

:: Odpusti delavcev se vedno nadaljuje. Pred kratkim so jih odpustili 20 iz tovarne OMMSA in 7 iz podjetja TURUS.

:: Poplave in neurja so v Trstu v nedeljo in ponedeljek povzročile precejšno škodo. Začela je pihati še huda burja, ki je zahtevala tudi smrtno žrtev. Na 63 letnega delavca Innocenti Artura je burja v pristanišču prevrnila voz, ki ga je tako nesrečno podrli pod seboj, da je prebil lobanjo.

:: Občinski svet je odobril povzšek cen vodi in električnemu toku. Cena vode bo narasla od 14,78 lir na 26,30 lir za kub. m, cena toka pa od 20,80 lir na 24,50 lir za kv. :: Dve smrti nesreči sta se pripetili na progi, ki veže Tržič s Trstom. Pretekli četrtek je blizu Devinu povozil vlak 39 letnega delavca Riccija Emila iz Trsta, istega dne ponoči pa je padel pod vlak na tej progi pri Barkovljah ameriški kaplar Harold David, ki je spremljal tam mimo svojega zaročenka Andreina Martelančeva.

Proslave Velikega oktobra v dveh področjih STO

7. november je za vsakega naprednega človeka velik in pomemben dan. Takrat je Lenin s svojim borbenim razredom uresničil idejo revolucije in pripeljal svoje ljudstvo k zmagi. Ves svet je v veliki revoluciji videl svojo rešitev in zato hoče proslavljati obletnico najbolj slovesno, ker je prav revolucija simbol njegove borbe, njegove osvoboditve.

Na Tržaškem ozemlju se je ljudstvo, ki še vedno tako močno občuti imperialistični pritisk, v vseh vaseh pripravljalo na proslave. Te pa niso povsod uspeli. Razbijači demokratičnega tabora niso mogli niti mimo proslave velike Oktobrske revolucije, da ne bi stresali svojih šovinističnih izpadov na resnično demokratično ljudstvo.

V Plavljah je proslava dobro uspela, kajti ljudstvo v tej vasi je enotno. O revoluciji je govoril tov. Vojmir, člana Slovenskega narodnega gledališča Ema Starčeva in Silvij Kobal sta recitirala, domača godba pa je zaigrala nekaj borbenih pesmi.

Tudi na Skofljah je večer lepo uspel, prav tako v Stramaru, kjer je govoril tov. Vojto. Tu v Lonjuru je potekala proslava nemoteno, razbijači se niso upali v dvorano, zato pa so svoje junaštvo pokazali na cesti in napadli dva tovariša, ki sta se vračala s proslave.

Drugače pa je bilo v Bazovici Lepo so pripravili Bazovčani dvorano, da bi izzvenel večer čim lepše. Govor je imel tov. Presel, a člana gledališča Zlata Rodojkova in Jožko Lukeš sta bila pripravljena, da recitirata. Toda nenadoma se je pojavil Riko Malalan s nekaj tipi iz svoje družine, šel na oder in hotel govoriti. Jasno je, da ga Bazovčani niso hoteli poslušati, saj so oni pripravili večer in si samo izbrali govornika, Malalana pa, ki razbija slovenske kulturne večere, ki pošilja škvadriste pretepat naše ljudi (kakor je bilo v Skednju), nočejo poslušati. Nekaj časa je Malalan kričal z odra, da bi prevpil proteste, predlagal je celo glasovanje, češ: ali naj govori tov. Presel ali gospod Malalan. Končno jo

:: V visoki starosti 95 let je umrl v Ptuj, kjer je živel pri svoji hčerki, Anton Sancin-Drejač, posestnik, bivši trgovec in tržaški mestni svetovalec iz Skednja pri Trstu z njim je izginila izrazita osebnost iz tržaškega življenja. Bil je med ustanovniki dobro znanega pevskega društva »Velesila«. Vsa politična, gospodarska in kulturna zgodovina Skednja v dolgi dobi zadnjih 60 let je povezana z njegovim imenom. Klanjamo se njegovemu spominu.

je le moral pobrisati z odra in se v svojem avtu odpeljati, odkoder je prišel. Večer se je nadaljeval, vendar je Malalan pustil pred dvorano svoje pretepače, ki so s svojim kričanjem in ropotanjem po oknu motili proslavo Oktobrske revolucije.

Tudi na Proseku so tisti, ki imajo kaj malo opraviti z Oktobrsko revolucijo, motili potek proslave, na kateri sta recitirala Vera Remec in Stane Raztresen, tudi člana Slovenskega narodnega gledališča.

A v VOM sta na proslavi govorila Gerlano in Jurišević. Seveda nista mogla zamuditi prilike, da ne bi kot sveta vidaljevca malo oblatila Jugoslavijo. Jurišević je celo povedal, da Velikega oktobra danes Jugoslavija ne slavi. Jurišević najbrže ne čita ničesar drugega kot »Laboratore«, kajti drugače bi ne mogel trditi tega, ko so prav v Jugoslaviji proslave Oktobrske revolucije potekle najbolj svečano in to v vseh organizacijah.

Posebno veličastno pa so potekle proslave v istrskem okrožju. V krajih, kjer ljudstvo občuti sadove Velike revolucije in osvobodilne vojne, hoče prav na ta dan dvigniti rdečo zastavo posebno visoko, da bo vedel ves svet, da vlada tam svoboda, da vlada ljudska oblast.

V Kopru in Rujah, središčih istrskega okrožja so proslavo začeli s povorko, v kateri so korakali partizani-borci. Na lepo okrašenih trgljih, saj dvorane bi bile premajhne, da bi sprejele vso ogromno množico, so palopale zastave, napisali trojezični, simbolične



Titov trg v Kopru med proslavo Oktobrske revolucije

slike, ki so kazale zmagovito pot istrskega ljudstva.

V Kopru je govoril tov. Laurenti. Osveščil je delo velikega voditelja Lenina, poudaril je uspešno borbo revolucije. In kakor je Sovjetska zveza po zmagi Lenina z delom dokazala vso vrednost revolucije, tako bo tudi ljudstvo Istre z delom in požrtvovalnostjo dokazalo vsem klevetnikom svojo pravično bardo.

Dopoldanska proslava v Kopru se je zaključila z vzklikanjem revoluciji, Leninu in Stalinu. Popoldne pa je bila v okviru proslave kulturna prirediteljske opere. Solisti reške opere so peli operne arije in želi nadvse lep uspeh.

V Portorožu so že na predvečer obletnice Oktobrske revolucije ob vsej obali goreli kresovi, a na hribu nad mestom so žarele velike zvezde. Po bakladi je bila v Ljudskem domu slavnostna akademija,

na kateri so sodelovali: vojaška godba in dijakinje slovenskega učiteljskega društva.

Kresovi so goreli tudi v drugih krajih Istre: v Marezigah, Dežkanih, Čežarjih... Povsod so uspeli proslave s sodelovanjem vseh organizacij, vsega ljudstva.

Istra dobro čuti, da je prav veliki Oktobrski revoluciji dolžna mnogo za svobodno življenje, ki ga danes uživa v polni meri.

Spomenik gropajskim borcem

Majhna vasica Gropada je v osvobodilni vojni dala težak krvni davek. Padli so v borbi Grgič Vlado, Grgič Karel, Kalc Vincenc, Kalc Svetko, Kalc Vincenc, Milkovič Franc. Niso se vrnil iz težke borbe Gojca Anton, Gojca Peter, Kalc Miroslav, Kalc Franc, Macarol Vinko, Ostali so v nemškem taborišču Brece Anton, Milkovič Angela, Pečar Franc.

Vsem tem junakom so v nedeljo 7. novembra postavili Gropajčani spomenik. V dvorani prosvetnega društva se obesili slike padlih junakov, pod katere so svojci, mnogi prijatelji in organizacije položili cvetje in vence. Od prosvetnega doma se je proti spomeniku razvila dolga povorka, na čelu pa je nosil domačin veliko slovensko zastavo z zvezdo. Zupnik je blagoslovil spomenik, ki je bil ves zasut s cvetjem, nato so vsi počastili spomin junakov z enominutnim molkom. Vaški pevski zbor je zapel žalostinko »žrtvam«, ki jo je potem zaigrala tudi godba.

Nato so govorniki poudarili veličino žrtev junakov, ki so svoja življenja darovali za svobodo. Ti junaki nam morajo biti zgled v borbah, ki nas še čakajo.



Med odkritjem spomenika padlim borcem v Gropadi

OSNUTEK PROGRAMA

Na podlagi sklepa konference OF za Tržaško ozemlje z dne 17. oktobra t.l. dajemo članstvu OF v diskusijo osnutek programa OF za Tržaško ozemlje s tem, da se odbori OF ter vse člansvo z njim seznanijo, ga prediskutirajo ter svoje pripombe in predloge pošljejo v 20 dneh na glavni odbor.

Predsedstvo OF za Tržaško ozemlje

V težki in krvavi osvobodilni vojni proti nacifašističnim okupatorjem svoje domovine, ki jo je slovenski narod — enotno strnjel v svoji Osvobodilni fronti pod vodstvom slavne Komunistične partije Slovenije — bil in zmagovito dobojeval maja 1945, so zdrave sile slovenskega naroda za vedno prekinile s svojo hlapčevsko preteklostjo, odločno stopile na pot svobodnega odločanja o svoji usodi, in se — po zmagi — z graditvijo svoje socialistične domovine vključile v svetovni tabor naprednih demokratičnih sil z ljudsko — demokratičnimi državami in s Sovjetsko zvezo na čelu.

Osvobodilna fronta slovenskeganaroda je v osvobodilni borbi preoblikovala slovenski narodni značaj, ki se po zmagi nad nacifašizmom in notranjimi izkoriščevalskimi ter izdajalskimi protiljudskimi sloji oblikuje v značaj novega človeka, kar daje slovenskemu narodnemu občestvu nove značilnosti, predvsem to, da so v njem dokončno prevladale revolucionarno-napredne sile slovenskega naroda.

Napredna vsebina Osvobodilne fronte je omogočila in omogočuje, da se v obrobnih predelih slovenskega naroda, kjer slovenski živelj prebiva v zgodovinskem stiku z manjšinami madžarskega, nemškega (avstrijskega) in italijanskega naroda, na tej napredni osnovi ustvarja bratsko sožitje med narodi, kar predstavlja neprecenljivo vrednost za utrjevanje in poglobljanje demokratičnega in protimperialističnega gibanja ter hkrati pomenikonkretno pomoč predvsem naprednim demokratičnim silam nemškega in italijanskega naroda.

I.

Osvobodilna fronta za Tržaško ozemlje ugotovlja, da mirovna pogodba z Italijo ni rešila narodnostnega vprašanja na STO-ju prebivajočih Slovencev; da se z narodnostnega stališča položaj tržaških Slovencev nahaja še vedno na osvobodilni stopnji njihovega narodnostnega razvoja in da je zaradi tega ideal zedinjenja vseh Slovencev še nadalje ideal tudi na STO-ju prebivajočih Slovencev.

II.

Osvobodilna fronta za Tržaško ozemlje je dosledni čuvar pridobitve narodnoosvobodilne borbe, ki so plod brezprimerne junaštva in žrtev vsega slovenskega naroda, in smatra, da je najtesnejša povezanost s slovenskim narodom — živečim in svobodno razvijajočim se v svoji domovini — življenjske važnosti za gospodarski, socialni, politični, kulturni in narodnostni obstoj slovenskega ljudstva na Tržaškem ozemlju.

III.

Osvobodilna fronta za Tržaško ozemlje varuje enotnost slovenskega ljudstva na Tržaškem ozemlju kot neprecenljivo in nenaдомestljivo zgodovinsko pridobitev osvobodilne borbe slovenskega naroda.

IV.

Osvobodilna fronta za Tržaško ozemlje — zvesta tradicijam borbe za narodnostno in socialno pravičnost — izjavlja, da bo branila kot punčico svojega očesa v skupni borbi proti fašizmu skovano slovensko bratstvo, ki preko Slovensko-italijanske antifašistične unije združuje Slovence, Hrvate in italijanske demokratične množice v njihovi skupni borbi za demokratične in človečanske ideale, in ki predstavlja nujno osnovo za rešitev vseh vprašanj gospodarskega, političnega, socialnega in kulturnega značaja v okviru Tržaškega ozemlja in v duhu politične ter nacionalne strpnosti in bratskega sožitja med vsemi tremi na tem ozemlju živečimi narodnostnimi skupinami.

Sovjetski sindikati, v razvijanju širšega tekmovanja za izpolnitev petletke v štirih letih širite izkustva novatorjev proizvodnje! Kažite neutrudno skrb za povečanje gnotne in kulturne ravni življenja delavcev in uslužbencev!

Parola CKKP (b) ob 31. obletnici Velike oktobrske revolucije

SINDIKALNA PRILOGA LJUDSKI TEDNIK

Sovjetski sindikati v borbi za enotnost mednarodnega sindikalnega gibanja

Ves čas svojega obstoja so sovjetski sindikati nastopali kot dosledni zagovorniki enotnosti delavskega razreda in enotnosti mednarodnega sindikalnega gibanja. Ta težnja po enotnosti in sodelovanju je v teku mnogih let naletela na odpor nekaterih reakcionarnih sindikalnih funkcionarjev.

V tej sovražni politiki proti delavskemu razredu je imela veliko vlogo amsterdamska internacionala. V teku desetih let so voditelji te organizacije skušali popolnoma ločiti sovjetske sindikate od mednarodnega delavskega gibanja. Zaradi njih je bilo delavsko gibanje pred vojno razdvojeno. Pomanjkanje enotnosti delavskega razreda in mednarodnem pogledu je omogočilo fašističnim silam, da so se razvile in da delavsko gibanje ni bilo sposobno preprečiti Hitlerju prihoda na oblast in svetovne vojne, ki je temu sledila.

Reakcionarni sindikalni voditelji pa niso mogli preprečiti delavcem v inozemstvu, izražati svojo naklonjenost sovjetskemu delavskemu razredu in njegovim sindikatam. Iz inozemstva je prihajalo v Sovjetsko zvezo mnogo delavskih delegacij, ki so mimo amsterdamske internacionalne imeli stalne stike s sovjetskim sindikalnim gibanjem.

Seznanjanje naših prijateljev iz inozemstva z delovnimi in življenjskimi pogoji sovjetskih delavcev ter z delom sovjetskih sindikatov je nedvomno mnogo koristilo ustvarjanju solidarnosti mednarodnega delavskega razreda.

Dosledna politika sovjetskih sindikatov, usmerjena k ustvarjanju mednarodne enotnosti delavskega razreda, je rodila velike uspehe v letih borbe svobodoljubnih narodov proti skupnemu sovražniku - Hitlerju Nemčiji. Za časa vojne so se mednarodne zveze sovjetskih sindikatov znatno povečale. V tem se je pokazal tudi porast mednarodnega ugleda ZSSR in sovjetskih narodov, ki so nosili glavno breme vojne proti nemškemu fašizmu. Za časa vojne so nastali prijateljski odnosi in sodelovanje med sindikati ZSSR in angleškim Trade-Unionom. Delovanje angleško-sovjetskega odbora je imelo vlogo v razvoju prijateljskih odnosov med angleškimi in sovjetskimi

sindikati pa tudi pri reševanju perečih vprašanj mednarodnega delavskega gibanja. Povojna vprašanja, ki se postavljajo pred delavski razred, zahtevajo sodelovanje med angleškimi in sovjetskimi sindikati. Zato je potrebno, da se njihovo sodelovanje ojači.

Sovjetski sindikati so tudi vzpostavili neposredne stike s Kongresom industrijskih organizacij v ZDA. Veliko bodočnost v utrjevanju mednarodne enotnosti delavskega razreda ima tudi ustanovitev francosko-sovjetskega sindikalnega odbora. Svojo voljo po mednarodnem sodelovanju in enotnosti so sovjetski sindikati pokazali tudi za časa svetovne sindikalne konference v Londonu, ki je postavila temelje za novo Svetovno sindikalno zvezo. Ta konferenca se je morala za svoj uspeh zahvaliti v

mnogih vprašanih energiji in vztrajnosti sovjetskih delegatov. Velikega pomena je bilo tudi delovanje sovjetskih predstavnikov v Upravnem odboru, ki je sestavil načrt statuta nove Svetovne sindikalne zveze in izvršil priprave za sklicanje ustanovnega kongresa v Parizu.

Veliko vlogo v razvoju mednarodnih zvez in utrjevanja enotnosti delavskega razreda je imelo izmenjavanje delegacij, ki so ga vpeljali sovjetski sindikati za časa vojne. Kljub prometnim težkočam so se naši sindikati radi odzivali vabilom, naj pošljejo svoje delegacije v razne države za spoznavanje življenja delavcev in za vzpostavljanje neposrednih stikov z različnimi sindikati. Sovjetske sindikalne delegacije so obiskale Anglijo, Italijo, Francosko, Romunijo, Bolgarijo, Finsko, Iran, ZDA itd.

VIDALIJEVI SINDIKALISTI V SLUŽBI ITALIJanskega šovinizma

Pred nekaj tedni so Vidalijevi sindikalisti napadli v časopisu «Il Lavoratore» slovenske prosvetne delavce in šolnike ter jih imenovali izdajalce. Ta krivični napad so torej naperili ravno proti učiteljem in profesorjem, ki so bili vedno zvesti svojemu ljudstvu, kar so dokazali med osvobodilno borbo in v zadnjih treh letih v borbi proti imperializmu.

Kakšen namen je imel ta napad in zakaj so se tako besno zagnali proti članom šolske zveze Enotnih sindikatov? Destradi je zahteval od slovenskih učiteljev, da bi stavkali za vprašanje, ki ni bilo v interesu Enotnih sindikatov temveč Delavske zbornice, t. j. v službi interesov italijanskega šovinizma. Delavska zbornica je namreč zahtevala od šolskih oblasti VU, da se prizna učiteljem obsejna odškodnina, kakor so jo priznali pod fašistično Italijo, ko so tu fašistični učitelji raznarodovali slovenske otroke. Da bi prepričali slovenske učitelje, da bi stavkali, so celo izjavili, naj

stavkajo za to odškodnino, kateri pa bi menjali ime. Seveda so naši učitelji to zahtevo odbili, ker niso hoteli stavkati skupno s šovinisti iz Deavske zbornice. Samo zato jih je Destradi imenoval izdajalce.

Izgovor glede stavke pa je bila le pretveza za gonjo proti učitelstvu. Vidalijevi sindikalisti bodo v oči strokovna šolska zveza ES, ker je ostala zvesta načelom razredne borbe in se ne strinja s politiko oportunitizma in likvidatorstva, ki jo v zadnjem času vodijo Enotni sindikati.

Ker v tej zvezi niso imeli uspeha, je začel Destradi groziti z njenim razpustom, kar pa ni tako lahko. Od kakih 200 članov zveze jih je le neznatno število za likvidatorsko linijo.

Grožnje z razpustom šolske zveze pa niso bili edini maneuver Destradija. Sedaj bodo volili delegate za tako imenovani kongres. Ker vedo, da ta zveza ne bi izvolila pokornih hlapcev temveč dosledne borbe za pravilno sindikalno lini-

jkrti pa so sprejeli sovjetski sindikat več inozemskih delegacij.

Ni potrebno dokazovati, kako velik pomen so imele izmenjave delegacij za vzpostavljanje mednarodnih sindikalnih stikov, za izmenjavanje informacij in mišljenja med ZSSR in drugimi državami. Naši delegati so prinašali s seboj iz inozemstva mogoče dokaze ljubezni in spoštovanja, ki ga uživa sovjetski delavski razred pri naših prijateljih v inozemstvu.

Sovjetski sindikati so tudi nudili veliko moralno podporo demokratičnemu sindikalnemu gibanju, ki se je obnavljalo v osvobojenih evropskih deželah. Ze tedaj, ko so se mnogi sindikalni voditelji v inozemstvu obotavljali priznati te ali one sindikate, ki so se ustanovili na demokratičnih osnovah v deželah, katere so se osvobodile nemškega jarma, so sovjetski sindikati nudili bratsko pomoč delavskemu razredu osvobojenih dežel. Sovjetski sindikati so, kakor vse napredne sile mednarodnega sindikalnega gibanja, z ogromnim zanimanjem spremljali kongres sindikatov v Parizu, na katerem je bila ustanovljena Svetovna sindikalna zveza. Na tem velikem zborovanju delegatov delavskega razreda je sovjetska delegacija nastopila kot pozitiven in aktiven činitelj.

Za časa vojne se je ugled sovjetskih sindikatov neizmerno povečal. Sedaj lahko samo sovražniki enotnosti in sodelovanja delavskega razreda zanikajo dejstvo, da močni sovjetski sindikati predstavljajo konstruktivno silo v mednarodnem delavskem gibanju. Desetine milijonov delavcev, članov sindikatov ZSSR, iskreno želijo, da se ustvari in okrepi enotnost delavskega razreda demokratičnih dežel. Sovjetski sindikati aktivno prispevajo k plodnemu delu Svetovne sindikalne organizacije, ki mora biti sposobna, zaščititi interese delavskega razreda.

J. KUZNJECOV

vsemi naprednimi delavci branila razredno linijo Enotnih sindikatov. Medtem ko so bili tako vneti za stavko učiteljev, pa se voditelji Enotnih sindikatov niso niti zganili, ko se je bilo treba boriti proti povratku fašistov v tovarne. Najširše množice delavcev so globoko občutile to vprašanje, kljub temu jih pa niso hoteli Enotni sindikati mobilizirati za odločen nastop. Zato ni čuda, da je med delavci v tovarnah veliko nezadovoljstvo spričo popuščanja Enotnih sindikatov v tem vprašanju.

Neznačajnost obrekovalcev ljudske oblasti

Enotni sindikati so 27. oktobra t. l. poslali Vojni upravi JA v Kopru nekaj protest zaradi ukrepa oblasti, po katerem morajo delavci iz cone B, zaposleni v Trstu, zamenjati del metrolir v jugolire. S tem svojim pismom so Enotni sindikati zanikali svoje prejšnje stališče v tem vprašanju, ko so odobrvali ukrep ljudskih oblasti, ki so upravičeno zahtevale, da delavci, ki dobivajo racionirane predmete v coni B, ne špekulirajo z valuto.

V zvezi s tem pismom se je začela v listih «Lavoratore» in «Unità Operaia» prava nesramna gonja proti ljudski oblasti, kakor smo jo bili doslej vajeni le v reakcionarnih časopisih. S to gonjo so se postavili na protiljudske pozicije, postavili so se na isto črto kot Lega Nazionale, istrski CLN in Voce Libera. S tem so stopili tudi na stran imperialistov cone A, ki so stalno napadali ljudsko oblast v coni B. Nič jih ni sram, da so v družini buržujev in šovinistov in da skupaj z njimi blatijo ljudsko oblast in Vojno upravo.

Odgovor VUJA-e Enotnim sindikatom v Trstu pa je vse te nove voditelje popolnoma razgalil. Ta odgovor jasno kaže, da je bil ukrep okrajnega izvršilnega odbora za Koper sprejet sporazumno z vodstvom Enotnih sindikatov Tržaškega ozemlja konec aprila 1948 in da so takrat sindikalni voditelji priznali, da je v interesu delovnega ljudstva istrskega okrožja. Odgovor VUJA-e, ki ne bo dovolila nobene valutne špekulacije, je še enkrat razkrinkal podlost voditeljev Enotnih sindikatov, ki tako hitro pozabljajo, kar so že nedolgo od tega trdili in pisali. Pogoji senikatorni so spremenili, zato je vse njih pisanje ponoven dokaz njih breznačajnosti in licemerstva.

O «KONGRESU» Enotnih sindikatov

5. decembra bo kongres Enotnih sindikatov. Ta kongres sklicujejo, da bi pokazali, kako so «močni». Nič pa ne more izpodbiti dejstva, da kongres ne bo zastopal večine delavcev STO. Predvsem ga ne priznavajo delavci in sindikati iz cone B, razen tega pa se tudi mnogo delavcev iz cone A Tržaškega ozemlja ne strinja s sklicanjem tega kongresa, ki naj bi nekako odobril novo linijo sedanjega sindikalnega vodstva. Kongres, če bi ga bilo že potrebno sklicati, bi bil veljaven le tedaj, ko bi obe coni Tržaškega ozemlja volili delegate. To pa se vidalijevcem ne splača ter si zato tega ne želijo.

Ce bi tem ljudem bili res pri srcu interesi delavstva, bi morali najti pot za skupen nastop. Pogoj za tak nastop pa je, da voditelji Enotnih sindikatov odnehajo, s svojo razdiralno politiko, ki je le v interesu buržoazije in imperializma.

Zaradi vseh teh dejstev ne bodo volitve delegatov za kongres nikakor pravilne ter bodo tudi v nasprotju s statutom. Če Enotni sindikati mislijo, da imajo pravico intervenirati v coni B, kadar jim gre to v račun, tedaj je jasno, da se morajo ozirati tudi na voljo tamošnjega delavstva, ki teh volitev ne priznava. Kongres bo torej sklican na zelo trhli osnovi in bo pač predstavljal le zagovornike oportunistične politike v Enotnih sindikatih.

Čitajte in širite

LJUDSKI TEDNIK

OF za Tržaško ozemlje

V. Osvobodilna fronta za Tržaško ozemlje sprejema ustanovitev STO-ja kakor izhaja iz čl. 16 mirovne pogodbe z Italijo, poudarjajoč pri tem, da gre za zavestno žrtev, ki jo slovensko ljudstvo tega ozemlja doprinaša k utrditvi miru v svetu.

VI. Osvobodilna fronta za Tržaško ozemlje naglašja, da bo — skladno z določbami stalnega statuta STO-ja — vsestransko razvila svojo dejavnost za uresničenje gospodarskih, socialnih, političnih, kulturnih in narodnostnih pravic slovenskega ljudstva na Tržaškem ozemlju in vedno dosledno branila načelo o narodnostni in jezikovni enakopravnosti.

VII. Osvobodilna fronta za Tržaško ozemlje zagovarja načelo o svobodi tiska, mišljenja veroizpovedi, združevanja in zborovanja; hkrati pa naglašja, da je smisel demokratičnih svoboščin v tem, da se postopno krijejo s človečanskimi svoboščinami.

VIII. Osvobodilna fronta za Tržaško ozemlje sicer štiti in pospešuje zdravo zasebno gospodarsko pobudo, a poudarja, da mora ista najti svoje zgodovinsko opravičilo le v kolikor svojo zasebno korist podreja višjim interesom gospodarske in socialne pravičnosti delovnega ljudstva.

IX. Skladno z določbami Stalnega statuta STO-ja in zvesta svoji napredni vsebini, bo Osvobodilna fronta za Tržaško ozemlje — v okviru življenja STO-ja — razvila svojo dejavnost v sledečih smereh:

A. Politično:

1. Za dosledno obrambo gospodarske, politične in vojaške neodvisnosti ter nevtralnosti STO-ja in proti vsakršnim poskusom imperialističnega vmešavanja;

2. Za zedinjenje obeh področij STO-ja, pri čemer se bo dosledno borila za ohranitev gospodarskih, socialnih, političnih in narodnostnih pridobitev delovnega ljudstva na jugoslovanskem področju STO-ja;
3. Za demokratizacijo vsega javnega življenja na STO-ju in za uveljavljanje demokratičnih svoboščin skladno z določbami stalnega statuta STO-ja;
4. Za dosledno izvajanje načela o narodnostni in jezikovni enakopravnosti;
5. Za čim demokratičnejšo obliko ustavno-pravne ureditve STO-ja.

B. Gospodarsko:

1. Za dosledno obrambo tržaške industrije, katere obstoj in razmah je v življenjski odvisnosti od razvoja našega zaledja;
2. Za zaščito tržaškega malega in srednjega trgovskega sloja;
3. Za dosledno izvajanje načela batstva;
4. Za zaščito interesov našega malega in srednjega delovnega kmeta;
5. Za nacionalizacijo tržaške industrije (bivše lastnine italijanske države).

C. Socialno:

1. Za zagotovitev odgovarjajočega vpliva sindikatov v podjetjih in v javnem življenju;
2. Za ureditev modernega sistema o socialnem zavarovanju, ki naj zajamči priborjene pravice delovnega ljudstva;

C. Kulturno:

1. Za dosledno spoštovanje pravice slovenskega jezika na vseh področjih javnega življenja; a. v upravnem, b. sodnem...
2. Za dosledno obrambo slovenske šole in za zagotovitev možnosti srednje in visokošolske izobrazbe vsakemu nadarjenemu državljanu, ne glede na njegovo narodnostno pripadnost;
3. Za dosledno obrambo nemote nega kulturno-prosvetnega razvoja slovenskega ljudstva na Tržaškem ozemlju.

KRONIKA

Novi načrt zakona o iznajdbah, o obali morja FLRJ, o vojaških kazenskih dejanjih, častnih naslovih delavcev, spremembah in dopolnitvah zakona o inšpekciji dela, o izpremembah in dopolnitvah zakona o agrarni reformi in kolonizaciji, tisku in državljanstvu — so sprejeli na seji vlade FLRJ.

Zelezniško progo Metohija-Prizren grade frontovci, ki so že opravili terenska dela na raznih odsekih in pripravili dovoljne ceste, barake za delavce itd. Verjetno bodo opravili vsa terenska dela, ki so potrebna še to zimo.

Na hidrocentrali Mavrovo v Makedoniji so prejšnji teden zaključili vsa dela, ki so bila določena za to leto.

Podjetja, ki so izpolnila plan, so v preteklem tednu zopet narasla po številu. Med njimi so ljubljanska, zagrebška in sarajevska tobačna tovarna, rudnik «Soko», kolektiv podjetja «Tribuna», tovarna «Jugotina» v Sevnici, hidrocentrala v Jajcu, elektrarna Fala, tovarna hlačevine v Celju; tovarna klobukov v Sisku in tovarna «Aleksander Ranković» na Reki.

Cepivo proti jetiki bodo po novi odredbi vbrzgal mladin v Jugoslaviji. Cepivo izdelujejo v Beogradu in ga bo v kratkem dovolj za vso državo. Imenuje se BCG in skoraj popolnoma obvaruje človeka pred to nevarno socialno boleznijo današnjega časa.

Do 20. novembra bodo izvolili po mladinskih aktivih delegate za kongres SKOJ-a in Ljudske mladine v Beogradu. Bližnje volitve bodo močna vzpodbuda mladini za povečano tekmovalnost in za izpolnitev sprejetih obvez. Tako je dosegla že lepe uspehe mladina v Litostruji in Kemični tovarni v Ljubljani.

Tudi najboljši kmetje udarniki v grospejskem okraju. Tako je bilo priznano udarništvo Jožetu Grudnu za uspehe v živinoreji, Alojzu Zupančiču v sadjarstvu, Jakovu Perovšku v poljedelstvu itd.

30 letnico Cankarjeve smrti bodo svečano praznovali v Ljubljani. Minister za prosveto LRS je imenoval za proslavo odbor, v katerem so Ivan Regent, Oton Zupančič, Ferdo Kozak, Miško Kranjec in drugi kulturni delavci.

Slovenska filharmonija bo v letošnji zimski sezoni gostovala po vsej Sloveniji s koncerti. V četrtek je nastopila v Ljubljani, kjer je dirigiral koncert Samo Hubad.

Kongres KP Bosne in Hercegovine je končan. Ob tej priliki je v čast kongresa sodelovalo 30.000 Sarajevčanov v delovni akciji, v kateri so dali 180.000 delovnih ur pri graditvi Svarkinovega sela in reulaciji Miljacke.

Na Reki so v oktobru pojedili 263 vagonov krompirja, v osemdesetih dneh pa 8.770 ton sadja in zelenjave ter popili v istem času 430 ton mleka.

Pri pogozdovanju pomaga tudi jugoslovanska vojska. Tako so vojaki v Gerovu zasadili 35.000 smrekinih sadik v nekaj urah.

Zene Jugoslavije podpisujejo v teh dneh resolucijo za mir, ki jo bodo poslale OZN. V Zagrebu pa bodo odprle razstavo AFZJ, na kateri je razstavljen dokumentarni material o borbi žena pred vojno, med NOB, in graditvi socializma. Ta material je bil že razstavljen na razstavi mednarodne ženske demokratske organizacije v Parizu.

Spomenik padlim borcem RA in in Ja so odkrili v vasi Glogonji pri Pančevu ob prisotnosti zastopnikov jugoslovanske in sovjetske vojske.

Na Cresu bodo naredili kanalizacijo, postavili vodnjake, ribarnico in tržnico.

III. izredno zasednje Ljudske skupščine FLRJ bo 27. novembra.

Drugi tir je bil zgrajen na progi Beograd-Vrpolje. Tako je sedaj obnovljeno 190 km dvojnega tira na železnici Zagreb-Beograd.

Nov italijanski kulturni krožek je bil odprt za italijanske delavce in nameščence v Novi Gorici.

V SOVJETSKI ZVEZI POSTAVLJEN PRVI GRANITNI TEMELJ ZA ZMAGO SOCIALIZMA

Vsa Jugoslavija preoslavila

Zmago Velike oktobrske socialistične revolucije - V Ljubljani govoril tov. Regent

Jugoslovanski narodi so v soboto in nedeljo proslavili dan 7. oktobra — 31. obletnico Velike oktobrske socialistične revolucije, ki je dala največji preobrat v zgodovini človeštva, s katerim se je pričelo novo poglavje v razvoju socialistične družbe — socialistična družbena ureditev.

V Ljubljani je bila svečana proslava v narodnem gledališču, kjer je govoril tov. Regent. Med drugim je v svojem govoru dejal, da je bil «zmago Oktobrske revolucije in izgradnje socializma v Sovjetski zvezi postavljen prvi granitni temelj za zmago socializma po vsem svetu. Tako je postala Sovjetska zveza žibelka socializma, s tem



Na mladinskem festivalu v Beogradu, ki se je v nedeljo zaključil, so sodelovali mladinici in mladinke iz vse Jugoslavije. Tudi zastopniki tržaške mladine so bili tam, v mestu napredka in izgradnje. Kulturne prireditve so se vrstile druga za drugo in prav vse pokazale, kako veliko važnost polaga nova socialistična Jugoslavija na kulturni razvoj mladine. Posebno pozornost so vzbudile skupine, ki so izvajale narodne plesne. Mladinci so bili oblečeni v krasne noše, po katerih slove jugoslovanski narodi.

pa tudi najmočnejša opora vseh zatiranih in izkoriščanih v njihovem boju proti izkoriščevalcem, proti imperializmu.

«Ko so narodi Jugoslavije začeli svoj osvobodilni boj proti okupatorju in njihovim domačim pomagačem so se zavedali, da bi bil njihov boj brez zmage, ako ne bi bilo Sovjetske zveze, njenih narodov, njene Rdeče armade, ki jim bo nudila vsestransko pomoč. V to njihovo pomoč so tudi verjeli. Kajti le delovni ljudje, le narodi, ki so v to odločilno pomoč tako globoko verjeli, so mogli tvegati v največjih okoliščinah boj, kakršnega so tvegali narodi Jugoslavije pod vod-

stvom svoje komunistične partije».

«Narodi Jugoslavije praznujejo obletnico Oktobrske revolucije s posebnim zanosom. Saj se imajo zahvaliti naukom in izkušnjam Oktobrske revolucije in Sovjetski zvezi, da so zmagali in ustanovili v svoji deželi ljudsko oblast in danes pogumno gradijo doma socializem. «Klevete — je nadaljeval tov. Regent — ne morejo motiti niti voditeljev KPJ niti partije same. Kajti prvi in druga spadajo med najboljše učence Oktobrske revolucije in med najzvestejše in najdoslednejše privrženice marksizma-leninizma. Naši narodi ne morejo ločiti ljubezni do Sovjetske zveze in tov. Stalina od svoje ljubezni do nove Jugoslavije in tov. Tita».

V jugoslovanski prestolnici so praznovali 31. obletnico oktobrske revolucije prav tako v narodnem gledališču. Proslave so se udeležili člani Politbiroja CK KPJ tov. Edvard Kardelj, Milovan Djilas, Alek

sandar Ranković, Ivan Gošnjak, Moša Pijade, Boris Kidrič in Blagoje Nešković ter predsednik prezidija Ljudske skupščine, člani vlade, sovjetski poslanik Lavrentijev in člani diplomatskega zbora.

Na proslavi je govoril dr. Pavle Gregorič, član CK KPJ, ki je med drugim dejal, da so «velikanske izkušnje delovnega ljudstva Sovjetske zveze postale hitro last delovnih ljudi vsega sveta. Postalo je jasno, da more delovno ljudstvo samo organizirati družbo, kjer ni niti gospodarskih kriz niti brezposelnosti».

Proslavljali so tudi mladinci na drugi strani Donave, na gradilišču Novega Beograda. Potem so v brigadah vzdolj avtoceste, po vaseh okoli nje pa do Zagreba. Proslave so bile v tovarnah, v katerih so delavci navdušeno klicali bratstvu med Jugoslavijo in ZSSR, prav ta na proslava je bila v narodnem gledališču.

Bratski pozdrav narodom, ki se bore za zmago demokracije in socializma!

Parola CKKP (b) ob 31. obletnici Velike oktobrske revolucije

V kratkem bo zgrajena železnica

BIHAČ - KNIN

Kmalu bodo otvorili novo veliko progo z normalnim tirom, ki bo šla preko planin zapadne Bosne, po dolini reke Une in zvezala Posavje z Jadranskim morjem. Progo grade z dveh strani: od Knina in Bihača. Graditelji napredujejo na enem in drugem delu nasproti velikemu viaduktu na reki Krki, kjer ravno sedaj dovršujejo železni most. Sedaj delajo z obeh strani na poslednjih kilometrih, ki še ločijo graditelje od Krke.

Od Bihača pelje proga do Strupačkega Bukca, prebija se skozi velik predor med stenami in soteskami, povzpne se nad Uno, do Kolun Vakufa, starega mesta v živopisnem predelu Bosanske Krajine. Nad njim stoji še vedno star grad, ki je videl že nešteto borb teh ljudstev.

Na vznožju grada pa plamti sedaj druga borba — za novo železniško progo.

Proga bo tekla naprej do Mar-

tinbroda skozi dva predora in potem preko reke. Tam nekje bo stala postaja Kreka, kjer grade še zadnje nasipe, podporne zidove in zadnji predor. To je eden izmed najtežjih delov unske proge. Izkopali so že preko 10.000 kub. m zemlje in kamenja v enem mesecu. Tam delajo udarniki s proge Breko-Banovići, Samac-Sarajevu, Nikšić-Titograd in Ljubija-Brežičani, minerji iz Vranduka. Pred predorom so naložene cele skladišnice betonskih vrc, ker bodo morali še v predoru zgraditi betonske podporne zidove.

Nedalež od tam je Krka in videti je prvo ogrodje viadukta. Na bihaški strani hočejo priti preje kot bodo prišli oni z druge strani, od Knina. Na tem majhnem prostoru lomi na stotine ljudi trd škrljavec in kremenjak, ravnaajo jame. Stene kljubujejo kompresorjem, trde so, toda mišice in volja ljudi, ki grade sebi boljše življenje so trši od vsakega kamena.

Ni več daleč čas, ko bo prišel

Obletnico oktobrske revolucije so proslavljali vsi delovni ljudje Jugoslavije, po prestolnicah posameznih republik, Sarajevu, Skopju ko kot mladinci na avtocesti. Uradin Cetinju pa tja do zadnjih vasi, v katerih so se sešli ljudje že v novo zgrajenih zadružnih domovih, ali pa drugod po prosvetnih dvoranah.

Obletnica oktobrske revolucije pomeni za Jugoslovane velik praznik. Tisti dan so sovjetski ljudje dokazali vsemu ljudstvu sveta, da je mogoče tudi drugačno — svobodno življenje.

Maršal Tito je ob tej priliki poslal predsedniku ministrskega sveta vlade ZSSR J. V. Stalinu brzojavko, v kateri je v imenu narodov in vlade FLRJ čestital in jim želel pri uresničevanju komunizma ter ustvarjanju svoje velike, srečne in z ničimer ovirane bodočnosti mnogo uspeha.

Dr. Ivan Ribar je poslal predsedniku prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR N. Sverniku brzojavko, pozdravljajočo veliko socialistično državo kot močnega činitelja miru in varnosti na svetu.

Zunanji minister FLRJ tov. Edvard Kardelj pa je izrazil ministru za zunanje zadeve ZSSR V. Molotovu želje za uspešno borbo naprednih sil sveta z močno Sovjetsko zvezo proti napadalnosti in netilcem nove vojne za vzpostavitev trdnega miru na svetu, kar je izraz težen in naporov vseh jugoslovanskih narodov.

STIRI med jugoslovanskimi in ruskimi pomorščaki trajajo že doiga stoletja

V zgodovini jugoslovanskega pomorstva naletimo na mnoge strani, ki govore o gospodarski zvezi jugoslovanskih pomorščakov z bratskim ruskim ljudstvom. Zlasti močne vezi so nastale v prvih desetletjih preteklega stoletja, ko se je ojačila pomorska zveza z Rusijo preko Crnega morja, in je bila plovba v turških vodah in Dardanelah že varna zaradi pomorskih pogodb in prisotnosti vojnih ladij zapadnih držav. Ze leta 1813. se je nastanilo v Odesi več dubrovniških trgovskih rodbin in pomorščakov, med njimi tudi kapetan Simuna Mrkušić, ki je poveljeval ruskim ladjam preko 13 let.

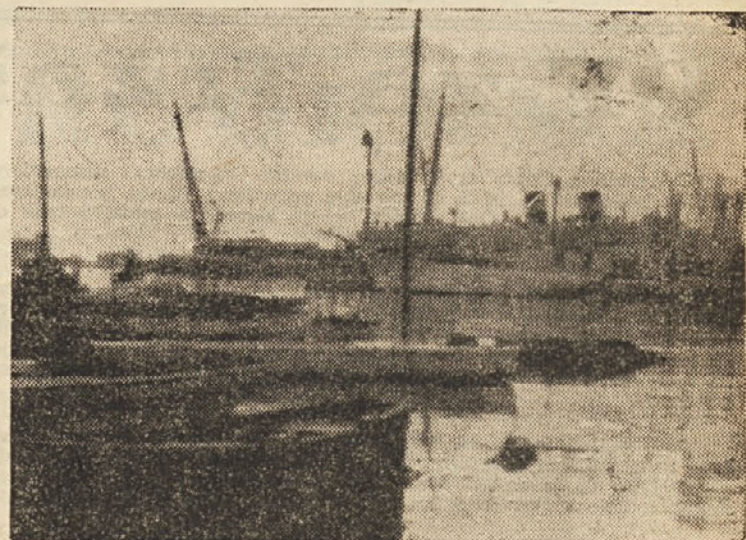
Jugoslovanski pomorščaki so bili eni izmed prvih, ki so opravljali prevoz ruskega žita na zapadna tržišča. Tudi so se prvi napotili preko ustja Donave v Odeso in azovske luke.

Premoč nekaterih kapitalističnih držav je kmalu privedla do likvidacije dubrovniških tvrdk v Južni Rusiji. Kljub temu pa so jugoslovanski pomorščaki še vedno ob-

držali zveze z Rusijo. Ob propadu jadrnic je veliko pomorcev emigriralo na vse strani sveta, med njimi jih je tudi veliko prišlo v Rusijo, kjer so bili zaposleni na ladjah. Zgodovina nam govori o Ernestu Kopačiču iz Bakra, Juraju Polču iz Kraljevice in drugih.

Ob pričetku prve svetovne vojne je bilo v Rusiji nekoliko ladij Tripkoviča, ostalih avstroogrskih družb in tržaške «Adries». Jugoslovanski pomorščaki, ki so bili zaposleni na njih in so bili portavstrijsko orientirani, so obdržali ladje v ruskih lukah in preprečili, da bi odplule v Turčijo. Tedanje ruske oblasti so ladje zaplenile in posadke internirale.

Monarhistična Jugoslavija je posem prekinila zveza s Sovjetsko zvezo. Če je prišla slučajno kakšna ladja v črnomoško luko, je bila na njej posadka podvržena kontroli jugoslovanskih policijskih ovaduhov. Sele tik pred vojno je «Zetska plovdba» podaljšala svojo balkansko progo prav do Odesa.



Pristanišče na Reki

Prva ladja, ki je prišla v sovjetsko luko, je bila tovarna ladja «Lovćen».

Danes po osvobojenju so dani vsi pogoji, da se gospodarske zveze ne samo vzpostavijo, temveč tudi pojačajo. Jugoslovanske ladje često prihajajo v sovjetske luke, prav tako pa tudi srečujemo v jugoslovanskih lukah sovjetske ladje. Prva sovjetska ladja, «Rybinsk» je prišla na Reko l 1946. Priredili so ji svečan sprejem.

Zveze jugoslovanskega pomorstva z ruskim, ki trajajo že nekaj stoletij, so pripomogle, da se obe pomorstvi med seboj izpopolnjujeta in druga drugo dvigata.

Umetnost - Prosveta

PREMIERA
SHAKESPEAROVE
KOMEDIJE

"KAR HOČETE"

V petek 3. novembra je otvorilo Slovensko narodno gledališče svojo sezono pri Sv. Ivanu s Shakespearovo komedijo «Kar hočete» v prevodu Otona Zupanciča.

Shakespeare, ta genialni pisatelj tragedij in komedij, je vzel za svojo snov komedije «Kar hočete» zgodbo brata in sestre — dvojčkov, ki se po nesreči na morju ločita in končno zopet najdeta. To preprosto zgodbo je pesnik obogatil z duhovitostmi, ki se prepletajo skozi vse dajanje ter mu dajejo živahnost in tisto vrednost, ki je ohranila Shakespearove komedije še danes dragocene.

Poleg tega dajejo prav njegove umetnine igralcem veliko možnost, da sprostijo vse svoje igralske sposobnosti in da dokažejo svojo umetniško zmogljivost.

Delo je postavil na naš oder režiser Milan Kosič in z njim dostojno otvoril četrto sezono Slovenskega narodnega gledališča v Trstu. Po režiserjevi zaslugi poteka dejanje neprisljano, povezano, se od prvega prizora dalje vedno močneje stopnjuje in dosega močan uspeh. Priznati moramo, da nas je komedija «Kar hočete» postavljena na našem odru izredno prijetno presenetila.

Glavno žensko vlogo v komediji — Viola, je igrala Stefka Drolec — Babič, ki je prvič nastopila na tržaškem odru. Njena Viola je bila polna toplote, nežnosti in temperamenta. K njenemu jasnemu prednašanju teksta je mnogo pripomogel njen prijetni, zvočni glas. Tudi pojava je za oder lepa in brez dvoma je slovensko tržaško gledališče v Trstu pridobilo z njo prvovrstno moč.

Vloga grofice, ki je bila podeljena Zlati Rodoškovi, se ji je dobro prilegala. Umerjena do svojih slug, strastna in ljubezni do Cesaria je ogrela gledalce in brez dvoma je njena Olivija ena njenih najboljših stvaritev na odru. Če se spominimo na njeno vlogo iz «Skopuha», vidimo, da oblikovanje klasičnih likov najbolj ustreza njeni naravi in umetnosti, pa tudi pojavi.

Zivahna in prisrčna je bila Barbičeva kot hišna Marija, ki je s svojim smehom spravljala v veselo razpoloženje polno dvorano.

Vlogo Orsina je podal Jožko Lukež, ki je bil kot eleganten knez v svoji nesrečni zaljubljenosti dostojanstven in vendar v skladu s komedijo.

Prav tako je Jože Babič kot Sebastian, Violin brat, dobro igral izgubljenega brata in ljubimca in se v tej sicer kratki vlogi pokazal kot zelo nadarjen igralec.

Nesimpatično, a najhvaležnejšo vlogo Malvolja je odigral Just Koluta. Prepričljivo je prikazal nadutega, domišljivega nečimerneža,



Skupinski prizor iz Shakespearove komedije «Kar hočete»

ki se je pustil voditi za nos od prebrisane hišne. Prizor, kjer čita zaljubljeno pismo, je podal tako komično, da je njegova odlična igra zbudila med gledalci odobravanje pri odprti sceni.

Od «trojke» pa je bil najboljši

Silvij Kobal. Ta mladi igralec je kot vitez Andrej Bledica svojo komično vlogo odigral s tako prožnostjo in sproščenostjo, da lahko po pravici pričakujemo od njega še mnogo dobrih stvaritev.

Dvboj med vitezem Bledico in

Violo je vzbudil med gledalci vihar smeha.

Tudi Raztresen je pijanega viteza Tobijo dobro igral in skupaj z vitezem Andrejem in Fabianom, ki ga je podal Božo Podkrajšek, ustvaril nekaj vedrih prizorov. Zasluga teh treh skomediantov pa je predvsem v tem, da v svoji komiki niso pretiravali, temveč da so celo v nočni sceni ostali v mejah umetnosti.

V vlogi norca je nastopil Modest Sancin. Njegovo nerazpoloženje je bilo pač vzrok, da nas ni popolnoma zadovoljil. Zeleli bi, da bi Sancin izgovarjal jasneje in za spoznanje počasneje, ker je gledalcem žal, da preslišijo duhovite strčilce norca.

Dobro je bil Ernest Zega kot plemič Antonijo. K uspehu pa so prav tako pripomogli tudi ostali igralci manjših vlog: Anton Požar, Josip Fišer, Tea Starčeva, Mario Marsič, Srečko Košir in Judi Guštin.

Ereprosta, a okusna inscenacija Bogdana Groma ter bogata garderoba, ki so jo izdelali požrtvovalni gledališki krojači, je mnogo pripomogla k odlični predstavi Shakespearove komedije.

Ze po prvem prizoru so igralci stopili s publiko v kontakt, in navdušenje se je stopnjevalo od dejanja do dejanja. Gledalci tudi niso štedili z odobravanjem in s tem dali priznanje vsem sodelujočim, ki so pokazali, da stopa slovenska kultura krepko po poti razvoja nazgor.

N. M.

SVETOVNI POMEN SOVJETSKE LITERATURE

Sovjetska literatura nadaljuje tradicijo ruske literature, ki je bila že pred revolucijo najbolj napredna na svetu. Medtem ko je dosegla najvišjo stopnjo umetniškega realizma, je ruska literatura postala glasnik človeških idej demokratičnega duha in ljubezni za svobodo. Ne imenujejo je zaman «vest človečnosti». Ena izmed pomembnih značilnosti napredne ruske literature je interes za življenje zatiranega razreda. Misel, da je ljudstvo gibalna sila zgodovine, upoštevajo že mnoga dela ruskih klasikov.

Ne moremo si predstavljati razvoja moderne literature katerega koli naroda neodvisno od ruske književnosti. Ne moremo razumeti Flauberta brez Turgenjeva, Romaina Roland brez Tolstoja, Bernarda Shawa brez Čehova.

Izredne važnosti za razvoj celotne svetovne literature pa je Maksim Gorki. Njegovo delo je temelj nove dobe v umetniškem razvoju človeštva. Genialni umetnik proletariata je postal učitelj socialističnega realizma. S presenetljivo močjo je dvignil notranjo lepoto delovnega človeka. Prvi je ustvaril lik borca, ki je vstal iz vrst ljudstva, ki se bori za svobodo ljudskih množic.

Vsi napredni pisatelji vsega sveta so čutili vpliv Gorkega, kakor hitro se je ta mojster besede pojavil na literarnem odru. Pod njegovim vplivom so se odlikovale napredne težnje njihovih del. Gorki je postal od vseh priznan učitelj svetovne demokratične književnosti.

«Bil sem še zelo mlada», se spominja Upton Sinclair «ko je ime Gorkega doseglo Ameriko. Od nje sem se naučil, da književnik ne sme prezreti velike borbe bednih in izkoriščanih»

Protidemokratična propaganda je večkrat poudarila, da se nov element sovjetske književnosti kaže samo v izbiri snovi in da samo v tem pogledu lahko govorimo o važnosti sovjetske literature za razvoj svetovne književnosti.

Nasprotno, sovjetska literatura ne samo, da ustvarja nov realizem, ki ga prej ni bilo, temveč izraža

O. Mošenski

tudi gibanje vsega novega in odnose do te realnosti.

Princip «opredeljenosti» v literaturi, ki ga je postavil Lenin in ki je zmagal v Sovjetski zvezi, zagotavlja pravično objektivnost, toda predpostavlja ne samo poznavanje življenja, temveč tudi delo v posameznih primerih. Ker so razvijali ideje velikega Lenina, imenuje Stalin sovjetske pisatelje «graditelje človeških duš».

Po zmagi socializma v ZSSR so se razvile nekatere nove karakteristične posebnosti, med temi stvaritev junaka iz ljudstva, dalje ljudske množice kot graditeljice novega življenja. Moč sijajnega romana A. Fadajeva «Mlada garda» je prav v tem, ker je pisatelju uspelo opisati množično junaštvo sovjetske mladine v partizanskem boju proti hitlerjevskim napadalcem. Fadajevu se ni bilo treba zatekati k umetni gradnji svojih oseb. One so bile resnična sovjetska mladina.

Novatorski duh sovjetske literature se je vidno dvignil v času druge svetovne vojne. Medtem ko je absolutna večina pisateljev ZDA in Velike Britanije moralno dezertirala in ko skoro nikogar izmed književnikov teh zapadnih narodov ni bilo v vrstah borcev za demokracijo proti fašizmu, so bili sovjetski pisatelji najaktivnejši sodelovalci v

obrambi domovine. Prvič v zgodovini se je dogodilo, da so vsi književniki neke dežele delali za zmago nad sovražnikom. Moralni vpliv sovjetskih književnikov nad ljudstvom je bil za zmago nad fašizmom neprecenljive vrednosti.

Poleg «Mlade garde» Fadajeva je dala sovjetska literatura v vojnih letih še mnoga prvovrstna dela. Osnovna misel vseh teh del je patriotizem sovjetskega ljudstva, njegovo zavestno junaštvo in njegova moralna moč nad nasilnikom, čeprav izražajo vsa dela čisto osebnost posameznih pisateljev.

Danes posvečajo sovjetski pisatelji vso pažnjo delu sovjetskega človeka. V njihovih stvaritvah zagotavlja glavno mesto bivši borec, ki dela danes v tovarni ali kolhozu z enako odgovornostjo in požrtvovalnostjo, s kakršno so branili v času vojne svojo domovino. Velikina stvarjalnega dela za blagor vseh zmagovito odmeva v «Sreči» P. Pavlenka, v poemi Gribacjova «Boljševiški kolhoz» in še v mnogih drugih delih, ki so dosegla v kratkem času veliko popularnost.

Sovjetska književnost je najnaprednejša književnost sveta. Njen razvoj — to je treba poudariti — ni šel po načrtu. Literatura socialističnega realizma je nastala in vzcvetela v borbi proti meščanskim vplivom, formalizmu in nazadnjaški dekadenci, ki se hoče skriti pod krinko, apolitičnosti in ideološki dezinteresiranosti. Sovjetska literatura je ena izmed najbolj priljubljenih točk izpadov ameriškega in angleškega tiska ter amerikaniziranega tiska drugih držav v njihovih sistematični gonji proti Sovjetski zvezi in drugim državam ljudske demokracije. Toda kaj lahko zoperstavijo ameriški ekspanzionisti sovjetski literaturi? Ali perverzno seksualnost nekega

Faulknerja? Ali oboževanje strahu Richarda Wrighta? Ali pisanje odpadnika Dos Passosa? Ali lahko zoperstavijo moralno gnilobo ideološka in umetniške nemoči takih del in podobno?

Zmagovita sovjetska literatura vpliva na napredne pisatelje vsega sveta: Martin Andersen Nexø, Louis Aragon so se izkristalizirali predvsem v borbi delavcev v njihovih lastnih deželah. Toda brez vsakega dvoma je, da je sovjetska literatura vplivala nanje kakor tudi na vse napredne intelektualce sveta. V tem smislu je vpliv sovjetske literature istočasno tudi vpliv sovjetske stvarnosti, katere izraz je literatura.

KULTURNE drobine

Novembra poteče 120 let, kar je umrl dunajski skladatelj Franc Schubert, vse svoje življenje je posvetil glasbi in že zelo zgodaj je začel tudi komponirati. Njegove simfonije, godalni kvinteti, kvarteti, klavirske skladbe, predvsem pa samospevi s spremljevanjem orkestra so si osvojili ves za glasbo navdušeni svet.

Med številnimi samospevi se odlikujejo zlasti: «Ob morju», «Ave Marija», «Podoknica», Marjetica ob kolovratu, «Divja rožica».

Komaj 31 let star je Schubert umrl in tako moral zaključiti svoje bogato življenje.

Ljubljanska drama bo proslavila tri, deseto obletnico smrti Ivana Cankarja z uprizoritvijo njegove drame «Hilapci». Prva premira se obenem vključi v okvir proslav kongresa KPS.

Na festivalu Ljudske mladine Jugoslavije sodelujejo kulturne mladinske skupine iz vse Jugoslavije. Bodoči umetniški naraščaj prav tako kakor diletanti kažejo visoko stopnjo kulturnega razvoja, kar je posledica socialistične vzgoje v Jugoslaviji, ki polaga posebno važnost na kulturni dvig svojih narodov, predvsem mladine.

82 letni umetnik Artur Toscanini, ki je v času fašizma moral zapustiti Italijo, ker ni hotel dirigirati fašistične himne, se je po zlomu fašizma zopet vrnil v domovino. Ko je pred kratkim dirigiral v milanski Scali, je priredila po fašistih nahujškana mladina surove demonstracije. Toscaninija so po povratku v Italijo povabili, naj bi se šel pokloniti papežu. Umetnik je vabilo zavrnil z besedami: «Papež je zelo slab dirigent — jaz ga niti sprejel ne bi, kaj šele, da bi mu hodil v obiske».

F. M. Dostojevski



11. november 1821 se je rodil v Moskvi mojster psihološkega romana Fjodor Mihajlovič Dostojevski. Kot sin zdravnika v moskovski bolnišnici za uboge je že zelo zgodaj spoznal bedo in trpljenje «ponižanih in razžaljenih».

Spoznal pa se je tudi z idejami socializma in se udeleževal tajnih sestankov. Zaradi tega je bil aretiran in obsojen še z drugimi tovariši na smrt. Vendar so ga pomilostili in odgnali na prisilno delo v Sibirijo, kjer je ostal 10 let. Vse svoje življenje je posvetil literaturi. Umrl je v Moskvi 1881. leta.

Dostojevski je realist, slikar tragičnih usod, ki hrepenje po razrešitvi etičnih vprašanj življenja. Dostojevski je tako globok in prodoren razčlenjevalec človeških duš, kakršnih ne pozna svetovna literatura. Mnoge njegove osebe so duševno obremenjene in bolne, toda vse teže k etičnemu reševanju življenjskih vprašanj.

Delavci literature, umetnosti, kinematografije, zvišujte raven svoje umetnosti! Ustvarjajte nova visokoidejna umetniška dela, vredna velikega sovjetskega ljudstva!

Parola CKKP (b) ob 31. obletnici Velike oktobrske revolucije



Stefka Drolecova v vlogi Viola

V čem je tajnost mogočnega razvoja sovjetske industrije po vojni



Predčasno uresničenje proizvodnih planov je zelo značilno za gospodarsko življenje v ZSSR.

Znano je n. pr. da je bil prvi petletni plan uresničen v štirih letih in treh mesecih in drugi petletni plan devet mesecev pred določenim rokom za del industrije.

Pri uresničenju planov ima znaten pomen socialistično tekmovanje, ljudska pobuda za mobilizacijo tako imenovanih skritih rezerv, to je onih možnosti povišanja proizvodnje, ki se odkrivajo samo med borbo za uresničenje plana.

V sovjetski industriji se je tudi brezmejno razvila borba za štednje materialnih produkcijskih sredstev: goriva, električnega toka, surovin, strojev, orodnih strojev in instrumentov. V tem sektorju se skrivajo velike rezerve za povišanje proizvodnje, za znižanje produkcijskih stroškov, za prekoračenje proizvodnih načrtov. Na tej sferi je zelo neposredno zainteresirani delavci sami, saj sovjetska podjetja nagradjuje vsakega delavca, ki s svojim delom zagotovi državi kakršen koli prihranek.

Znana prednost socialističnega gospodarstva je v tem, da ni me. raznih podjetij proizvodnih stajnosti, kakor se dogaja v kapitalističnih državah. Sovjetska

Mobilizacija proizvodnih rezerv ima različen značaj. Na pobudo raznih podjetij, ki so na prvem mestu (tovarna občutek Pariska Komuna, tovarna za mehanične konstrukcije, «Kalibers in druge) izdelujejo posod posebne programe za razne sektorje proizvodnje. Pri izdelovanju teh programov sodelujejo skoraj vsi delavci, inženirji, tehnični podjetja: vsakdo da kakor izvršitelj predlog. Na podlagi tega se odkrivajo ogromne možnosti, s pomočjo katerih se lahko precej poveča proizvodnja. S pomočjo takih tehnično organizacijskih ukrepov je uspelo nekaterim podjetjem in celo celim proizvodnim sektorjem (n. pr. tekstilni in turkmenistan-

ski republik) in v oblasti Volge uresničiti petletni plan v treh ali v treh in pol letih.

Prebivalstvu
Tovariši delavci, vojaki, kmetje, vsi delovni ljudje! Delavska in kmečka revolucija je v Petrogradu dokončno zmagala, ko je razglašala in pozaprla zadnje ostanke majhnega stvela kozakov, ki jih je prevaril Kerenski. Revolucija je zmagala tudi v Moskvi. Se preden je prišlo tja nekaj vlakov z vojaškimi silami iz Petrograda, so junkerji in drugi kornilovci v Moskvi podpisali mirovne pogoje, razorožitev junkerjev in razpust Odbora za rešitev.

S fronte in z dežele prihajajo vsak dan in vsako uro poročila, da pretežna večina vojakov in strelskih jarkih in kmetov po okrajih podpira novo vlado in njena zakona o mirovni ponudbi in takojšnji izročitvi zemlje kmetom. Zmaga revolucije delavcev in kmetov je zagotovljena kajti na stran revolucije je že stopila večina ljudstva.

Popolnoma razumljivo je, da zemljiški gospodarji in kapitalisti, visji nameščenci in uradniki, ki so tesno vezani z buržoazijo, skrakka, vsi bogati in tisti, ki držo z bogatimi, sprejemajo novo revolucijo sovražno, se upirajo njeni zmagi, groze, da bodo ustavili poslovanje bank, ovirajo ali ustavljajo delo raznih ustanov, jo na vse mogoče načine motijo in bodisi neposredno ali posredno zavirajo. Vsak zaveden delavec dobro razume, da moramo neogibno naleteti na tak odpor in ves boljševiški partijski tisk je mnogokrat opozarjal na to. Delovni razredi se ne bodo niti za trenutek prestrašili tega odpora, niti najmanj se ne bodo tresli pred grožnjami in stavkami pristave buržoazije.

Za nami je večina ljudstva. Za nami je večina delovnih in zatiranih ljudi po vsem svetu. Za nami je stvar pravičnosti. Naša zmaga je zagotovljena.

Opod kapitalistov in visjih nameščencev bomo zlomili. Nobenemu človeku ne bomo vzeli premoženja brez posebnega državnega zakona o nacionalizaciji bank in sindikatov. Ta zakon pripravljamo. Noben delovni človek in delavec ne bo izgubil niti kopejke; nasprotno, pomagali mu bomo. Razen najstrožje evidence in kontrole, razen pobiranja davkov, ki se poprej določijo, ne namerava vlada uvajati nikakršnih drugih ukrepov.

V imenu teh pravičnih zahtev se je velika večina ljudstva strnila okoli začasne delavske in kmečke vlade.

Tovariši delovni ljudje! Vedite, da zdaj vi sami upravljate državo. Nihče vam ne bo pomagal, če se sami ne združite in ne vzamete vseh državnih zadev v lastne roke. Vaši sovjetski so odsej organi državne oblasti, za vse pooblašteni odločujoči organi.

Strnite se okrog svojih sovjetov! Utrujajte jih! Sami se lotite dela od spodaj, ne da bi na koga čakali! Uvedite najstrožjo revolucionarno red, neumilbeno zatrite poskuse anarhije, ki bi jih delali pljanci, malopridneži, protirevolucionarni junkerji, kornilovci in njim podobni!

Uvajajte najstrožjo kontrolo nad proizvodnjo in evidenco proizvodov! Aretirajte in izročite revolucionarne mu ljudskemu sodišču vsakogar, kdor bi se drznil skodovati ljudski stvari, pa naj bi škodoval bodisi s tem da bi sabotiral (kvaril, zaviral, poskoval) proizvodnjo ali prikrival zaloge žita in pridelkov ali zadrževal tove z žitom ali dezorganiziral železnisko, poštno, brzojavno, telefonsko službo in se sploh kakor koli upiral veliki stvari miru, izročitve zemlje kmetom, zagotovitve delavske kontrole nad proizvodnjo in razdeljevanjem proizvodov.

Tovariši delavci, vojaki, kmetje in vsi delovni ljudje! Vaši sovjeti naj prevzamejo vso oblast v svoje roke! Kot na punčico svojega očesa pazite in čuvajte zemljo, žito, tovarne, orodje, proizvode, promet - kajti vse to bo od slej docela vaša, vseljumska lastnina. Postopno s privoljenjem in odobravanjem večine kmetov, po navodilih praktičnihkušenj kmetov in delavcev, bomo šli trdno in nezadržno zmagi socializma naproti; to zmagi bodo utrdili napredni delavci najbolj civiliziranih dežel in ta zmagi bo dala narodom trden mir in jih rešila vsakršnega zatiranje in vsakršnega izkoriščanja.

Petrograd, 18. (5.) novembra 1917.
V. ULJANOV (LENIN).

njajo s svojimi uspehi kar najhitreje vso industrijo.

Iz tega izvirajo neizčrpne možnosti prekoračenja produkcijskih programov.

Leta 1946, so inženirji, tehnični in delavci sovjetske industrije predložili okoli pol milijona izjav o tehničnih iznajdbah in spopolnitvah v proizvodnji. Precejšen del teh novih iznajdb in spopolnitve je bil takoj uporabljen, kar je nudilo vladi prihranek dveh milijard rubljev. Ta ogromna sredstva kakor tudi same tehnične spopolnitve so izkoristili kot pomožne rezerve za dolg proizvodnje.

Podjetja 14 ministrstev v letu 1946, in podjetja 21 ministrstev leta 1947, so prekoračila svoje proizvodne načrte. Leta 1946, so prekoračili načrt za 10 odst., leta 1947, pa za 15 odst.

Tekmovanje vsega ljudstva za predčasno uresničenje petletnega načrta dokazuje, da bo cilj dosežen.

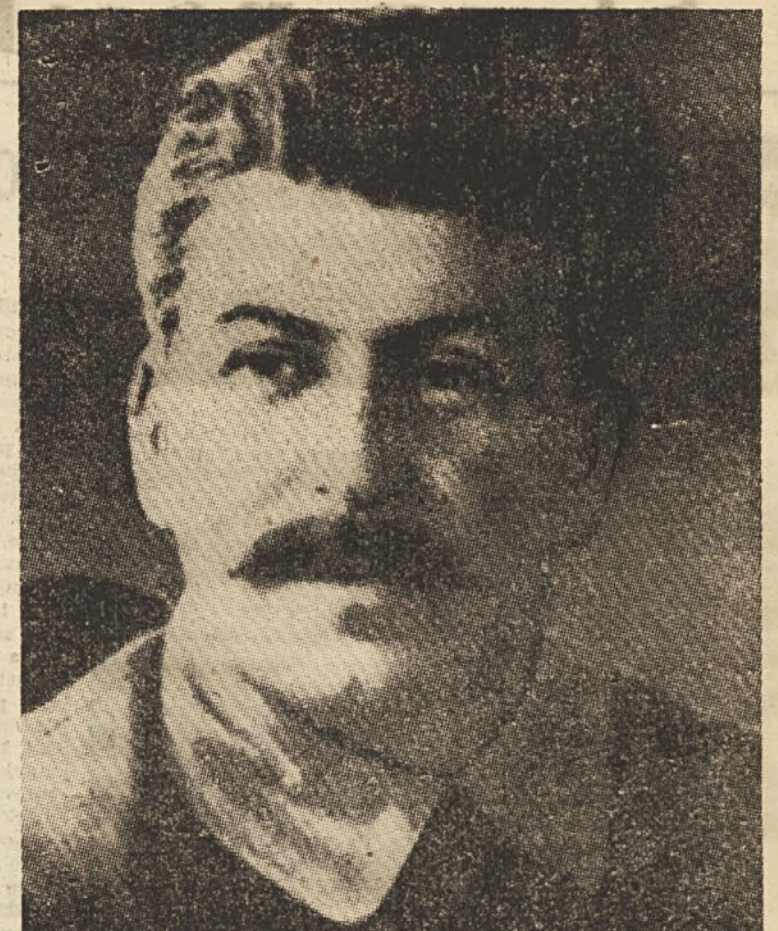
Hiter tempo naraščanja proizvodnje

Poročilo osrednjega ravnateljstva statističnega urada ZSSR o uresničenju plana za tretje trimesečje 1948 dokazuje, da izredna naglica, s katero se razvija industrijska proizvodnja, ki je že sedaj presegla tempo predvojnih let, ni slučajna, temveč je odvisna od zakonov sovjetskega gospodarstva.

Industrija se je v povojnih letih v ZSSR razvijala takole: leta 1946, je v primeri z letom 1945 porasla za 22 odst., v tretjem trimesečju 1948, je porasla v primeri z istim trimesečjem leta 1947, za 23 odst.

Pri tem se moramo spominjati, da je v letih 1928 - 1940 industrija narasla letno za 17 odst. Povšanje proizvodnje je posebno hitro v mehanični industriji.

V tretjem letu plana je značilen Nadaljevanje na 13. strani



Šole v Sovjetski zvezi

60 milijard rubljev za ljudsko izobrazbo

V letošnjem šolskem letu obiskuje v Sovjetski zvezi šolo 33 milijonov 200 tisoč otrok. Za šolstvo je postavila Sovjetska zveza v svoj proračun vsoto 60 milijard rubljev.

1 milijon 200 tisoč učiteljev

V sovjetskih šolah uči preko 1 milijon 200 tisoč učiteljev. To ogromno število pa je vsako leto izpopolnjeno z novimi močmi - diplomiranimi pedagogi. V deželi je sedaj 821 srednjih pedagoških institutov in 123 visokih pedagoških šol. Poleg tega pa se tudi na univerzi pripravljajo pedagogi za srednje šole.

Nove šole

Letos so v Sovjetski socialistični republik Rusiji zgradili 526 novih šolskih poslopjij. Več desetih novih šol so zgradili tudi v Ukrajini in Belorusiji. Za nove šolske zgradbe v Turkmeniji so porabili 1 milijon 600 tisoč rubljev, prav tako tudi v drugih enajstih republikah.

Poleg šolskih zgradb, ki so bile postavljene na državne stroške, so mnoge zgradile tudi sovjetske organizacije na pobudo ljudstva. Samo v enajstih okrajnih republikah Rusije je bilo zgrajenih in obnovljenih 300 šol za 21 tisoč gojencev.

Milijoni šolskih knjig za sovjetske šole

Za osnovne in srednje šole so tiskali v letošnjem letu desetine mi-

lijonov šolskih knjig. Samo pedagoška založba republike Rusije je izdala do 1. septembra za letošnje šolsko leto 80 milijonov učnih knjig v ruskem jeziku. V Azerbejdžanu je bilo tiskanih 1 milijon 800 tisoč učnih knjig, v Gorgiji pa preko 2 milijona. 50 različnih učnih knjig - 20 za osnovne šole in 30 za srednje so tiskali v Kazastanu.

Ljudske šole na skrajnem severu

V severnih predelih Sovjetske zveze imajo 500 šol med katerimi je preko 100 sedemletk in srednjih

Naš tisk in naše kulturne organizacije opravljajo v množicah velikkansko znanstveno izobraževalno delo. Kje je tista kapitalistična država, ki bi hotela tekmoovati s Sovjetsko zvezo na področju razvijanja kulture svoje dežele? Mi smo po pravici ponosni na uspehe sovjetske umetnosti, zdanje časa pa posebno na uspehe sovjetske književnosti, kar nikakor ni majhen uspeh usmerjalčnega vodstva Partije, ki je kazala smer razvoja. Naša književnost, film in druge panoge umetnosti, so vedno bogatejše z deli, ki s svojimi liki odkrivajo idejni smisel dogodkov, dela in ljudi sovjetske dobe.

Iz govora V Molotova na proslavi 31. obletnice revolucije

šol, v katerih uče v materinščini, t. j. v jezikih tistih plemen, ki tam prebivajo.

Pred revolucijo severna plemena niso imela ne šol niti knjig, bila so skoraj popolnoma nepismena.

Pedagoški nadzor nad učenci nižjih razredov v prostih urah

Učenci prvaka in drugega razreda ostanejo še po končanem pouku pod nadzorstvom učiteljev, vse do

kler starši ne končajo dela. V tem času pomagajo učitelji učencem pri nalogah, jim svetujejo pri izbiri štiva in jim pomagajo organizirati igre. Otroci preživijo poletski čas v posebnih prostorih v okviru pionirske organizacije.

Mladi moskovski delavci v srednjih šolah

43 tisoč mladincev obiskuje 138 delavskih šol v Sovjetski prestolnici. Lansko leto je uspešno končalo te šole 27.000 gojencev, a 1. septembra letos se je na novo vpisalo 28.740 učencev. Zelja sovjetske

Dom v široki Komunistični ulici je dobro znan tisočim mladim Moskovčanov. V njem posluje središča mestna otroška knjižnica.

Pred 14 leti so se prvi odprla vrata te hiše pred mladim rodom in od takrat dalje se dan na dan odpirajo, da vstopajo dečki in deklice v čudoviti svet knjige. Takrat je bilo v knjižnici vsega 12 tisoč knjig, katere je čitalo 4 tisoč mladih čitateljev. Danes ima knjižnica 80.000 knjig, a po njih sega preko 30.000 dečkov in deklic.

Zanimivo je pri nas v knjižnici, kajni je bila meša isajevna. Izpostavljene knjige nesemo domov, da jih sami doma preberemo. Imamo pa tudi krožke in tam dela, ki so nam posebno všeč, skupno beremo. Potem se o njih razgovarjamo. Včasih povabimo pisatelja. Rad pride in nam on čita. Takrat je posebno lepo.

Julij Novoženov je zapisal: «Knjižnica je bila moj drugi dom, knjižničarji so bili moji drugi vzgojitelji. Knjižnica je zgradila iz mene človeka.

Tako pojmuje Sovjetska zveza vzgojo in daje svoji mladini vse, da jo dvigne in ji nudi lepo življenje.

Otroški knjižnici v Moskvi

Iz Notizie Sovietiche

Dom v široki Komunistični ulici je dobro znan tisočim mladim Moskovčanov. V njem posluje središča mestna otroška knjižnica.

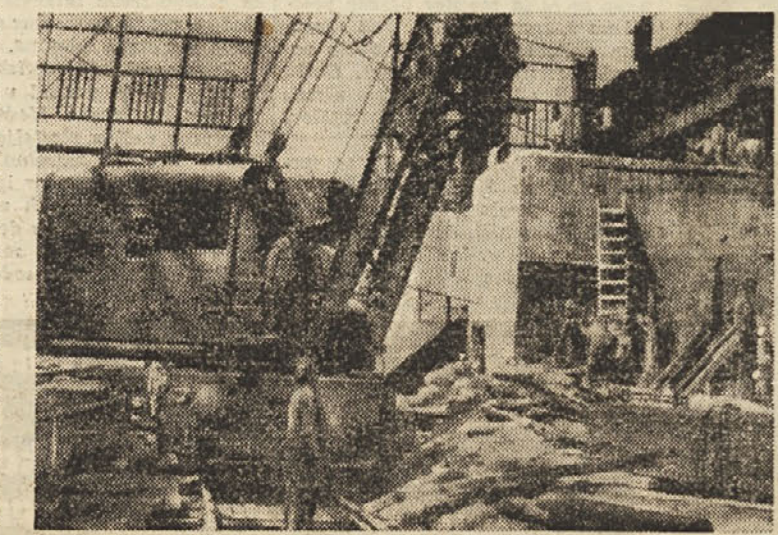
Pred 14 leti so se prvi odprla vrata te hiše pred mladim rodom in od takrat dalje se dan na dan odpirajo, da vstopajo dečki in deklice v čudoviti svet knjige. Takrat je bilo v knjižnici vsega 12 tisoč knjig, katere je čitalo 4 tisoč mladih čitateljev. Danes ima knjižnica 80.000 knjig, a po njih sega preko 30.000 dečkov in deklic.

Zanimivo je pri nas v knjižnici, kajni je bila meša isajevna. Izpostavljene knjige nesemo domov, da jih sami doma preberemo. Imamo pa tudi krožke in tam dela, ki so nam posebno všeč, skupno beremo. Potem se o njih razgovarjamo. Včasih povabimo pisatelja. Rad pride in nam on čita. Takrat je posebno lepo.

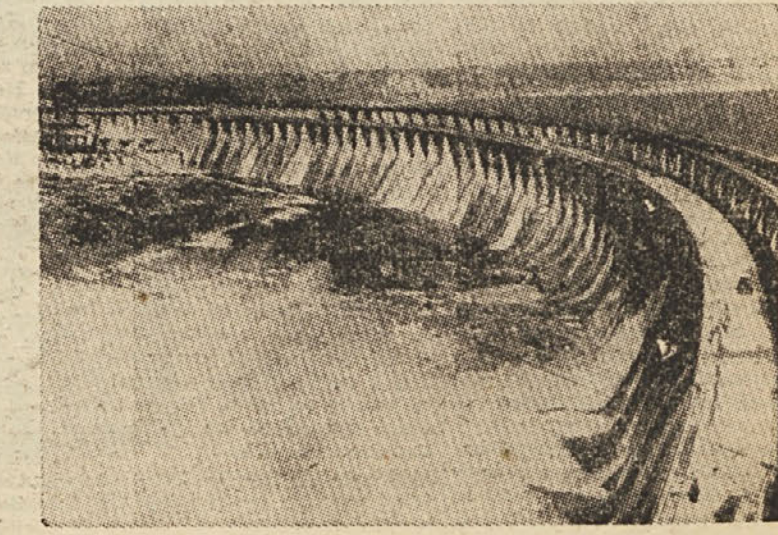
Julij Novoženov je zapisal: «Knjižnica je bila moj drugi dom, knjižničarji so bili moji drugi vzgojitelji. Knjižnica je zgradila iz mene človeka.

Tako pojmuje Sovjetska zveza vzgojo in daje svoji mladini vse, da jo dvigne in ji nudi lepo življenje.

Iz revolucije... v socializem...



Iz domovinske vojne... ..v komunizem



Stran naših kmetovalcev

Slava kolhoznikom in kolhoznicam, delavcem in delavkam strojno-tractorskih postaj in kolhozov, ki so častno izpolnili svoje obveznosti do države!

Parola CKKP (b) ob 31. obletnici Velike oktobrske revolucije



V nekem kazakstanskem kolhozu so po znanstveni metodi sredili velikansko praseca

Pobiranje, shranjevanje in uporaba krmske pese, repe in korenja

Pridelovanje krmske pese je v neposredni zvezi z mlečno proizvodnjo, kajti nimamo krmila, ki bi v zimskih mesecih tako ugodno vplivalo na mlečnost krav kot je prav krmska pesa.

V pozni jeseni, ko so drugi poljski pridelki že pospravljeni, opazimo še vsepovsod po njivah krmsko peso. Dokler je vreme toplo in ni slane, raste in zeleni krmska pesa še kar naprej. Škoda bi bila, če bi jo poruvali in pospravili prezgodaj, t. j. preden ne prestande rasti, kar se zgodi bodisi ob prvem mrazu, a če tega ni, ko začne listje rumeneti in veneti. Napačno je torej, kar počenjajo mnogi kmetovalci, da namreč spravljajo peso prezgodaj, ko še raste! S tem nasilno prekinemo njen notranji razvoj in dozorjevanje ter tako zmanjšajo pridelok — in kar je še slabše tudi njegovo trpežnost in kakovost.

Ce ne nameravamo na njivo, kjer raste krmska pesa, posejati še jesenske ozimnice, je priporočljivo, da spravimo krmsko peso šele, ko se je listje, ko ga je umorila slana,

posušilo. Krmska pesa, ki ji listja nismo porezali, je mnogo bolj trpežna.

Ako pa slane le predolgo ni, je treba vendarle spraviti tudi krmsko peso z njiv, ker se lahko zgodi, da jo zamete sneg, kar bi nam otežilo čilo spravljjanje. Četudi namreč prvi sneg navadno kmalu skopni, se vendarle zemlja več ne osuši, tako da se pese prijemlje prst. Pa tudi odvažati z zmečkane njive je težko. Zadeči pravi čas za spravljjanje krmske pese je torej težko, vendar pa stori navadno bolje, kdor s tem delom čim dlje čaka, vsaj do prve močne slane.

Kako bomo pospravili krmsko peso? Pri spravljjanju krmske pese si bomo skušali pomagati tudi z orodji, čeprav jih doslej nismo bili vajeni. Predvsem potrebujemo za odstranjevanje pesnega listja nož ali obrezač. Če rujemo peso z rokami, obrezujemo liste šele, ko peso izrujemo. Drugače je, ako rujemo peso z ruvačem. V tem primeru moramo odstraniti najprej pesno listje, ako ni še samo po sebi odmrlo in se posušilo. Dokler je pesa še v zemlji, uporabljamo za obrezovanje pesnega listja nož, ki je prav podoben navadni motiki, s kakršno odstranjujemo plevel in gnoj izpod pluga. Seveda mora biti rezilo bolj široko in dovolj ostro, pa tudi na daljšem ročaju, približno v dolžini grabljišča. S takim nožem pesno listje prav hitro obrežemo. Listje moramo sproti zmetati na kupe, od koder ga zvozimo, domov, še preden začnemo ruvati peso. Obrezač za pesno listje nam nepravilno lahko vsak kovač.

Tudi za ruvanje pese imamo več različnih orodij. Nekateri priporočajo posebne, močne dvorogljate vile, drugi posebne lopate, dobro pa nam bo tudi služil ruvač, ki si ga lahko napravimo sami: to je snežni do 2 m širok plug, ki ga vlečemo z zadnjim, t. j. širokim koncem naprej.

Ce še vlečemo tak ruvač po njivi s peso, se nekoliko vgreza v zemljo, njegova ostru konica gre sredi med dvema vrstama pese in ruva s stranice. Istočasno pa tečeča sprednja široka konica stranice ruvača izven nadaljnjih vrst pese in ker so stranice posevno na vznožju, ruvača tudi ti dve stranici vsaka po eno vrsto. Pesa štirih

vrst se izmetava iz ruvača na odprtini, ki je toliko široka, kolikor smo konico pluga odžagali, torej navadno 50 cm. Zato ležijo za ruvačem skoraj dva metra med seboj oddaljene vrste izruvane pese, tako da lahko vmes zapeljemo voz in peso sproti naglo nalagamo, ko vozimo voz čez njivo.

Ta ruvač za peso si lahko napravi vsak kmetovalec sam doma in bo imel od njega mnogo koristi.

Uporabljamo ga seveda lahko samo na suhih tleh in samo v primeru, če gojimo tako vrsto pese, ki se razvija predvsem pod zemljo.

(Nadaljevanje prihodnjic)

PREHOD

k zimskemu krmljenju

Jeseni, se zaradi preobitnega deta največkrat ne zmenimo za krmljenje živine. Pasemo dan za dnem, ne da bi pomislili, da lahko vsak dan navstopi slabo vreme in da bomo morali z živino na jasli. In to se tudi zgodi, živina je prisiljena ostati v hlevu, kjer začne dobivati brez vsakih priprav samo suha krmila.

Takšen hiter prehod od doščadanja sveže krme (paše) k suhi krmi na vedno brez posledic: inolnice izgubijo mleko, drugo govedo pa shujša; pojavijo se motnje v prebavilih ali pa tudi druge bolezni.

Ako se hočemo izogniti takšni izgubi ali škodi, je nujno potrebno, da pridemo polagoma od svežega k suhemu krmljenju. Na dobro urejeni kmetiji najdemo v pozni jeseni še vedno travo, repino ali pesno listje, zelje in druga sveža krmila. Vsa ta lahko uporabimo za krmljenje s tem, da jih mešamo med dobro seno. Kjer pa primanjkuje omenjenih svežih krmil, je dobro, da krmimo namesto s temi z otavo. Tudi je zelo umestno, da dobi živina pri tem prehodu močna krmila ter krmsko peso, repo ali korenja v obilici.

Vedno je treba pomisliti, da je težko spraviti mlečnost krav na prejšnjo višino, ako se je znižala zaradi nepravilnega ali nezadostnega krmljenja. Kdor hoče torej imeti od svoje živine tudi čez zimo čim več koristi, naj počasi preide od svežega k suhemu krmljenju. Pri tem prehodu naj krmi izdatno, dobro in redno ob določenem času.

Živinoreja v zadrukah v istrskem okrožju

Eden težkih gospodarskih problemov, ki so se pojavili pri nas po vojni, je bil pomanjkanje prašičev. V našem okrožju imamo nekaj kmetovalcev, ki se bavijo s svinjerejo, toda njih doprinos je pičel v primeri potreb, ki so pri nas. O kaki unni prašičereji pa pri nas ni govora.

Svinja žre vse, zato je najcenejša domača žival, katero lahko poceni zredimo. Posebno poceni pride tam, kjer se še lahko pase na prostem, kjer imamo hrastove, kostanjeve ali bukove gozdove.

Pri nas je treba prašičerejo dvigniti, da bomo v tem pogledu neodvisni od inozemstva. Če si bomo sami vzgojili dovolj prašičev za rejo, bomo prišli našemu gospodarstvu velike zneske.

Ker pri nas posamezniki ne morejo gojiti svinj za priplod v taki množini, da bi zadostili domačim

potrebam po prašičih in tudi v kolikor jih gojijo, postavljajo spekulantske fantastične cene za prodajo prašičev, so Kmetijske zadruge poklicane, da se bavijo s svinjerejo in vzgojijo dovolj prašičev, potrebnih za svoje področje.

Kmetnaproze morajo postaviti svinjerejsko farmo, nabaviti svinje in merjasca, tako da bodo na pomlad že imele prašiče iz prvih gnezd.

Najbolje je pripuščati svinje v novembru ali decembru in potem v marcu ali aprilu; bolje bi še bilo v oktobru, posebno pri nas, kjer nimamo ostrih zim. Vsekakor so febrvska ali marčna gnezda najboljša.

Pravilni načrt za kotenje svinj je eden glavnih pogojev za uspešni razvoj svinjereje. Treba je izračunati, koliko prašičev bi bilo potrebnih za področje zadruge in temu

primerno tudi svinje pripustiti jeseni in spomladi. Pri nas so ljudje vajeni, da si nabavijo prašiča že v zgodnji pomladi, ker ga preko poltetja laže prehranijo, toda tudi letoletno gnezdo ni, da bi ga omalovaževali.

Kmetovalec mora skrbeti, da si prihrani za zimske mesece od letne hrane za prašiče posebno buče, peso, repo in drobni krompir, divji in pitani kostanj, sta tudi dobra krma, toda v manjših količinah.

Pri postavljanju svinjerejskih farm je potrebno predvsem paziti na izgradnjo prašičjih hlevov. Ti morajo biti svetli, zračni in suhi, pozimi ne prehladni, a poleti ne prevroči. Vsaka svinja mora imeti poseben oddelek velik 4-5 m², in ograjen z leseno pregrajo. Med dvema takima oddelkoma je dobro pregraditi poseben prostor za krmljenje še neodstavljenih prašičev. Pod ne sme biti betonski, marveč iz desek.

Zadruge, ki nimajo primernih hlevov, naj za silo priredijo kako stajo ali hlev, če pa tudi to ni mogoče, potem naj si zaradijo nov hlev.

Svinje, ki imajo mladiče, je treba krmiti na posebnem prostoru izven hleva na malem dvorišču, ki naj bo po možnosti pokrito. Korita naj bodo dovolj dolga, da se svinje ne bi stiskale. Vsekakor je potrebno, da so svinjaki zgrajeni tako, da imajo ograjeno dvorišče za svinje in odstavljen prašiče.

Pri nas je navada, da gojimo mesnate svinje in to zaradi tega, ker nimamo takih paš, ki bi bile primerne za masne svinje in tudi ker hočemo, da se nam ugojijo prašiči v najkrajšem času.

Masna svinja ima navadno od 4-8 prašičev in te začnemo rediti po 8-12 mesecih, prej se pasejo.

Mesnata svinja ima pa od 8-14 prašičev in že po 4-6 mesecih jo začnemo krmiti za zakol.

Med masne spadajo bele in svinje podlusične berve mangolice, turnopoljske, črne slavonske in križanci teh pasem. K mesnatim svinjam pa spadajo jorkširske in borkširske ter njih križanci.

Važno je, da z dobro nego skušamo ohraniti vse izvaljene prašiče. Tu se nudi zadruham velika možnost tekmovalnja, da dokažejo, katera svinjerejska pasma bo imela manjši odstotek pod siso poginulih prašičev, katera pasma bo imela večji odstotek odhranjenih prašičev po svinji in gnezdu itd.

Zadruge bodo imele s tem tudi priliko pokazati svojo sposobnost in podjetnost pri vpeljavi novih gospodarskih panog v svoje poslovanje. Zavedati se moramo, da je

GROZDNE TROPINE KOT KRMA

Grozdnne tropine izkoriščajo naši trtorci na več načinov. Ponekod kuhajo žganje iz njih; drugod izločijo iz tropin sladkor in alkohol, da si napravijo vinček. Ko izrabijo tropine za vinček jih uporabijo še za kis. Tropine so tudi dobro krmilo živini, predvsem v letih, ko primanjkuje druga živalska krma.

Sveže tropine. Nedvomno nas bo zanimalo, kakšno krmilno vrednost imajo prav za prav grozdnne tropine. Krmilna vrednost svežih tropin je drugačna od krmilne vrednosti žganih tropin. Sveže tropine vsebujejo povprečno 6,6% beljakovin, 4,5% maščob in 20,8% ogljikovih vodikov (škrobnih sestavin). Ker pa te snovi niso v celoti prebavljive, se popolnoma ne izkoristijo; živali prebavijo polovico beljakovin, tretjino maščob in dve tretjini škrobnih sestavin, tako da pridobi žival od 100 kg svežih tropin 3,3 kg beljakovin, 1,5 kg maščob in 12,5 kg škrobnih sestavin. Iz teh izkoriščajo predvsem sladkor.

Zgane tropine so drugače sestavljene. Pri žganjekuhi izgineeta iz tropin alkohol, ki je kemično spremenjen grozdn sladkor, in voda. Sladkor je v bistvu škrobnna sestavina in bo zato v žganih tropinah manj škrobnih sestavin.

Ker pa izgubijo žganetropine v primeru pa izgubijo žganje tropine v primeru s svežimi tudi skoraj vso vodo, se njih koristne sestavine relativno vendarle povečajo. Zato bo v njih sorazmerno več beljakovin in tudi več maščob. Poleg tega postanejo spričo

znatne toplote (najmanj 90 stopinj C) prebavljive tudi nekatere maščobe, ki jih pri nižji toploti živali ne morejo raztopiti in prebaviti. Prav tako se zviša a tudi prebavljivost beljakovin.

Glede na to imajo žgane tropine 7,8% beljakovin, 5,9% maščob in 16,8% škrobnih sestavin, od katerih prebavijo živali lahko dve tretjini beljakovin, polovico maščob in dve tretjini škrobnih sestavin. Na ta način pridobijo živali iz 100 kg žganih tropin 4,7 kg beljakovin, 3 kg maščob in 10,1 kg škrobnih sestavin. Pomislimo, da ima dobro travniško seno 5,7% ca prebavljivih beljakovin, 1,2% maščob in 24,2% prebavljivih škrobnih sestavin. V splošnem so torej tropine slabša krma kakor seno, vendar boljše kakor slama, tudi ovsena.

Kako hranimo tropine? Prav tako, kakor jih hranijo naši vinogradniki za žganjekuho. Naložimo jih v bednje, treba pa je paziti, da ostane med njimi čim manj zraka. Zato jih tesno stlačimo. Najbolje je, da eden tropine naklada, drugi pa jih tlačí. Ko je posoda dovolj polna ali pa ni več tropin na razpolago, zadelamo tropine z ilovico, tako da prosti zrak ne more do njih. Z ilovico je treba namazati tudi vse razpoke na posodi. Pokanje ilovice znatno omejimo, če vrh nje nasujemo plast drobnega peska.

Pri krmljenju moramo paziti na to, da ne porabimo preveč tropin hkrati. Izkušnje so pokazale, da koristi goveji živini le okrog 8 kg na dan ovcam in kozam po 1,5 kg, konjem po 7 kg in svinjam po 3 kg

O sušenju koruze

Pojdimo malo dalje! Kje bomo koruzo sušili? V večina naših krajev je navada, da sušimo koruzo, zvezano v kite, obešeno bodisi v podstrešju ali pa nadstrešjem hiše. Ta način sušenja koruze ni napačen, vendar je mogoče le pri kmetijah, ki pridelujejo sorazmerno majhne količine koruze. Vsekakor je prvi pogoj, da je prostor, kjer koruzne storže sušimo, dovolj zračen. Ako je ležala koruza, pred ličkanjem, predolgo na kupu, se storži radi trgajo in padejo na tla.

Kdor pa prideluje koruzo v večjem obsegu, stori bolje, če si za sušenje koruznih storžev napravi posebno sušilnico koruznjaka. Te sušilnice so navadno tri metre visoke, znotraj pa 60 do 70 cm široke ter navadno zgrajene iz lestev. Dolžina se ravna po potrebi, pri čemer moramo upoštevati, da lahko spravimo v vsak kubični meter sušilnice prostornine po približno 10 do 11 stotov koruznih storžev, kar odgovarja povprečnemu pridelku na en četrt ha, ozioroma pol orala (okoli 28 arov), ako računamo, da daje koruza na 1 ha povprečno 15 stotov zraja in da daje en stot svežih storžev približno pol stota zrna.

Koruznjak mora stati na odprtem prostoru, da ga lahko preveva veter. Če koruznjak ni poln storžev do vrha, moramo po vrhu vreči nekaj slame, da dež ali celo sneg ne namakata storžev. Razumljivo je, da smemo v koruznjak shranjevati samo storže, ki smo jim pečlje tikoma odlomili in očistili.

Kaj bomo pa s koruznico počeli? Porabili jo bomo tudi za krmo. Zato bomo koruznico čim prej mogoče poželi. Kdor ima že silos, bo koruznico, pomešano z razno drugo zeleno krmo in zelenimi ostanke okopavin takoj zrezal in ensiliral. Kdor pa silosa nima, naj požeto koruznico postavi pokonci kakor koli pod streho, da se posuši. Kdor nima primerne strehe, naj jo skuša posušiti na soncu, nato pa naj jo zloži na kup in pokrije s slamo.

Nikar ne puščajmo koruznice čez zimo na njivi. Za koruzo je treba zemljo preorati takoj jeseni. Ako ne sejemo na ta prostor ozimnega žita, napravimo vsaj zimsko praho — samo da izorjemo korenine koruznih rastlin na površje, da čez zimo razpadejo kepe prsti, ki jih koruzne korenine oklepajo, in ki bi nam bile sicer spomladi pri oranju in pripravljanju zemlje v veliko oviro.

Koruzni storži se počasi sušijo, zato je koruza godna za luščenje šele pozno jeseni. Koruzno zrnje ni nič takrat, ko se storži toliko osušijo, da se dajo luščiti, dovolj suho za shrambo ali pa za prodajo, marveč ga moramo še nadalje škrobn sušiti na zračnem prostoru ali pa posušiti umetno, pri čemer pa seveda trpi kakovost, tako da umetno sušenje za sebi menško blago ne prihaja v poštev.

Koruzo luščimo lahko na več načinov. Najbolj enostavno je, če drgnemo storž ob storž, kar pa je mogoče porabiti tropine za krmo, če pa a

Stran naših gospodinj

VZGOJNA POSVETOVALNICA za matere

T. S. s Krasa nam piše:
Moja osemletna hčerka se čisto zlaže. Kako naj jo tega odvadim? Nikdar se ne morem zanesti, da mi bo po pravici povedala, kako je bilo v šoli, kje je bila, kaj je delala itd.

Odgovor: Majhni otroci zelo pogosto nevede lažejo, ker jim bujna fantazija preprečuje, da bi razločevali med stvarnostjo in namišljenim svetom, vendar se pa mora otrok, ki obiskuje šolo, že točno zavedati, kaj je stvarnost in kaj domišljija.

Vzrokov, da nekdo laže, je več. Otroci zelo pogosto potvarjajo resnico iz hudomušnosti, ker jim ugaja, da nekaj napačno povedo: lažejo torej brez globljega vzroka; takega otroka zlepa prepričajmo, da ni prav, da laže, češ da ima majhna laž včasih lahko usodne posledice. Prav je, da pri takih neresnih otrocih točno pazimo, kaj in kako pripovedujejo in jih stalno opozarjamo na laž, seveda prizanesljivo.

Večina otrok pa laže iz strahu pred kaznijo. Če otrok ve, da bo doma za vsak najmanjši prestopok kaznovan, bo čisto skušal prikriti vati resnico. Največkrat se otroci boje povedati, da je bilo v šoli kaj narobe ali da so si raztrgali obleko ali kaj pokvarili, izgubili. Pri kateri vrste starših se bo otrok v takem primeru lagal? Pri tistih, ki ne znajo z otrokom prav raznati. Če se bosta oče ali mati o vseh

dogodkih z otrokom vedno prijateljsko porazgovorila, se otrok ne do bal priznati tudi kakoga svojega preha in prav je, da se otrok, ki kaj zagreši, najprej zateče k staršem, da mu pomagajo in svetujejo. Starši naj ustvarijo med seboj in svojimi otroki prijateljski odnos in potem lahko pričakujejo, da bo otroka sram svojemu prijatelju lagati. Seveda pa ne smejo biti starši prepustljivi v tem svojem prijateljstvu ter morajo vedno poznati prave meje dobrote ter vplivati na otroka tako, da se ne bo v bodoče izogibal neumnosti in pregreh iz strahu, temveč zato da ne bo žalil staršev in jim povzročal škodo.

Največkrat pa lažejo otroci, ki imajo slab vzgled! Če je n. pr. v kakem domu navada, da sedi mati doma in reče otroku: «Če pridemo za znanka Marija, reci, da me ni. Če vpraša dalje, kam sem šla, odgovori, da sem se odpeljala». Takih hiš je na žalost mnogo in potem se ne čudimo, če otroci takih družin lažejo.

Se pogosteje nahajamo družine, v katerih prikrita mati pred očetom otrokove grehe z lažjo. Če bi se taka mati trezno vprašala, kaj s tem doseže, bi gotovo kaj takega ne delala, kajti taka mati svojega otroka v slabih delih samo podpira, zapravi si pa pri njem tudi spoštovanje, kajti otrok dobro sluti, da mati ne dela prav — in končno mati, ki pred otrokom laže, ne more otroka odvajati laži.

MODA



Zimski plašč z vložnimi rokami in visokim napoleonskim ovratnikom.

Sovjetske žene, borite se za nadaljnji procvit ekonomike in kulture naše domovine! Naj žive sovjetske žene aktivne graditeljice komunizma!

Parola CKKP (b) ob 31. obletnici Velike oktobrske revolucije

Zdravniki pa se niso zadovoljili s tem, da bi pljučna embolija še nadalje veljala za komplicirano bolezen, ki se da le redko ozdraviti in so začeli iskati vzroke strjevanja krvi v žilah, proučevali so večje ali manjše nagnenje krvi k strjevanju in skušali dognati način, po katerem bi vsaj dosegli, da strjena kri ne bi prišla do pljuč.

Pri sistematičnem raziskovanju so ugotovili, da je v zvezi s problemom embolije nujno treba rešiti tudi problem vnetja žil. Vnetje žil na nogah je čisto vzrok, da se kri začne strjevati in da strjena potuje do pljuč. Kirurgom je bilo vnetje žil na nogah že dolgo znano pod imenom flebitis, ki se navadno pojavi po porodu ali po kakih operacijah.

Če bi se posrečilo vnetje žil popolnoma odstraniti, bi to pomenilo tudi napredek v zdravljenju embolije. Dasi pa so le v relativno malo primerih embolije našli odgovarjajoče spremembe v žilah na nogah, ni študij vnetja žil brez pomena za zaščito embolije, predvsem smrtno nevarne embolije.

ŽENE

heroji socialističnega dela

Vojna, porušena vasi, pomanjkanje delovnih moči, uničeni stroji vse to je zavrlo delo sovjetskega človeka, ki je bil v velikem poletu. Ki mu ga je ustvarila Oktobrska revolucija. Toda le za hip. Volja, da zbrisejo vse sledi vojne, da dosežejo znova urejeno, bogato življenje je ustvarila čuda iz sovjetskega človeka. Predal se je delu s tako požrtvovalnostjo, da dosega uspehe, kakršnih še človek s svojim delom ni dosegal.

V kolhozu »Rdeči oktober« so kolhozniki v letošnji jeseni pobrali dvakrat, ponekod celo trikrat več pridelka kakor lansko leto. Toda za to so vložili ves svoj trud in svoje znanje v delo. Jekaterina Leontjeva Panova, mlada vojna

vdova, je pridelala na enem hektarju 40 stotov rži ter 30 stotov pšenice.

Ne zaostajajo za njo niti Vera Mihajlovna Salomatina niti dvajsetletna Jekaterina Fedorovna Krasikova ne Tatjana Dorofejevna Mokšina, katero spremljajo povsod besede njenega očeta: «Delajte, pridno delajte, da boste vredni imena sovjetske socialistične kolhozne mladine!»

Od enajstih herojev socialističnega dela v kolhozu »Rdeči oktober« si je to častno ime zaslužilo osem žena. In koliko je takih junakinj po vsej širni Sovjetski zvezi!

Nekaj praktičnih nasvetov

Če hočete odstraniti blato z obleke pustite najprej, da se blato popolnoma posuši, nato suho blago zmenečaj in blato izkrtaj. Potem prereži surov krompir na polovico in drgni z njim po blagu. Madeži izginejo popolnoma.

Baržun (zamet). Mastne madeže odstranimo, če jih proti vlaknu brišemo z gobo ali krpicco, ki smo jo namočili v terpentini. Ovratnike drgnemo s prezano čebulo, ki jo je treba večkrat obnoviti. Ko so se namazana mesta posušila, jih narobe potegnemo preko vročega likalnika, ker baržuna ne smemo likati na lice. Blesk na črnem žametu izgine, če namočimo črno volneno krpicco v črno kavo in z njo nalahko brišemo lesketajoča se mesta.

Kožuvinno očistimo prav lepo na naslednji način: Razkuhamo navadno milo, da se popolnoma raztopi. To raztopino precedimo skozi čist prt. Ko je napol ohlajena, pomakamo vanjo kožuvinno in jo vselej rahlo ožmemo. Kožuvinno posušimo na zraku, potresejo jo z zdrobljenim škrobom, nato pa izkrtaj in izpraš!

ŽENA V PREGOVORU

Pregovori, ki smo jih navedli v prejšnjem poglavju, nimajo visokega mnenja o ženski pameti. Toda ne moremo dovolj ponavljati, da je pregovor pravičen, ker točno beleži stoletna izkustva. In sprito dejstva, da ima žena v življenju mnogo uspehov in celo tam, ali pa ravno tam, kjer jih zmaguje žena s svojo dobroto, s svojim srcem. Zene govoriyo mnogo s srcem in malo z glavo, pravi Spanec. In slede: Francoz: Zensko srce zmagala ali poražena. Italijan: Zensko srce je večno mlado. Indijec: Zena čuti in ne misli. Anglež: Bolj kroti blaginja srca nego železo. Prav bo, da v tej zvezi navedemo tudi Voltairov izrek: Vse pametno razlogovanje moških ne odtehta enega ženskega čustva. Arabci pa, ki so v svoji »Tisoč in eni noči« postavili ženski zvižčnosti nesmrten spomenik, izražajo svoje spoznanje ženskega srca z nežno, pristno orientalsko sliko: Zensko srce je kakor godalo: vse je odvisno od tega, kdo ga gode.

Omembja »Tisoč in eni noči« nam kaže drugo veliko silo, s katero žena dosega v življenju mnogo uspehov: Zenska zvižčnost. Pregovor ima sicer tendenco, da te uspehe ironizira, a poleg ironije beremo v teh pregovorih tiho občudovanje in še bolj tiho priznanje lastne moške nemoči. Ne meč škripa z zobmi: Kodri device — železne verige. Italijan se šalljivo vda: Donne, quattrini e amicizia rompono le tasche alla giustizia. — Zene, denar in prijateljstvo obračajo pravico. Slabo znamenje za izvrševanje pravice v deželi, ki ponosno trdi, da je njeno glavno mesto «la culla del diritto» (zibelka prava). — Silcer pa je videti, da tudi v daljni Rusiji ni bilo nič boljše tedaj, ko je cvetelo viteštvo: Zene, usluge in denar napravijo iz osla viteza. — Francoz pove to izkustvo prav po svoje: Un cheveu de ce qu'on aime tire plus que quatre boef — Zenski las vleče bolj nego dva para volov. Prinašamo ta pregovor v izvirniku, ker moramo priznati, da je prevod slab. Francoz pove namreč mnogo več. Podoben pregovor imajo Srbi in Hrvati. Toda naši južni bratje nimajo francoske fineše in zato mora njihov pregovor — ostati v peresu. Pač pa bo na mestu, če se v tej zvezi spomnimo slovenskega krepkega »baba je hudič«. S tem hoče Slovenec povedati isto, kar pove Anglež bolj

razločno: Cesar ne zmore hudič, zmore žena. Tudi drugi narodi, Spanci, Grki, Poljaki, Norvežani itd. imajo podobne pregovore, ki jih vse lahko prevedemo z enim in istim stavkom, namreč: V zvižaji žena prednjači.

Več nego naravno je, da se žena polužuje svoje zvižčnosti predvsem pri izvrševanju naloge, ki je mogoče njena največja: V ljubezni. Pregovor se zateka spet k ironiji, ampak ta ne more izbrisati uspeha zvižaje. Italijan pravi: Donna pregata nega, trascurata prega. — Če jo prosiš, te zasmehuje: če je ne pogledaš, se pa vsiljuje. Perzijec je izrazil isto mnenje z lepo sliko: Zena je kakor senca: Če drviš za njo, ti beži, če pa sam bežiš, te zasleduje. — Toda v ljubezni žena ne uporablja samo svoje zvižčnosti, am-

pak sploh vse darove, s katerimi jo je narava tako obilno obsula. Dobro bo tedaj, da ljubezni posvetimo posebno poglavje.

ZDRAVNIK

ŠE O EMBOLIJI

Borba proti pljučni emboliji ni najlažja za zdravnika. V prejšnjih letih so zdravili pljučno embolijo z operacijo; nek genialni kirurg je po mnogih poizkusih iznašel operativno tehniko, po kateri se mu je v nekaterih primerih res posrečilo odstraniti nevarno strjeno kri iz žil, ki vodijo k pljučem in tako rešiti bolnike smrti. Seveda je ta operacija izredno nevarna in je na splošno le redko uspeša.

NASVETI

Polenovka v omaki

Namočena polenovka 400 gr; masla 70 gr; moke 30 gr; krompirja 150 gr; mleka 3 in pol del. Polenovko skuhamo, jo očistimo, krompir tudi skuhamo in ga nare.

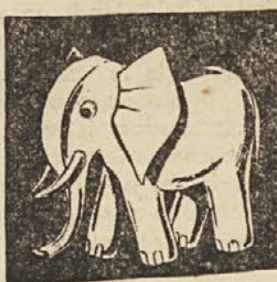
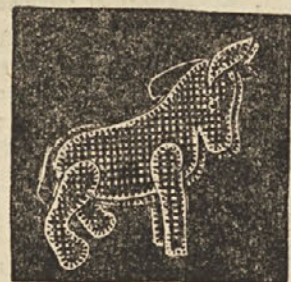
za tržaško kuhinjo

IGRAČKE ZA MALČKE

Zdaj je čas, da pričnemo pripravljati svojim otrokom Miklavževa darila. Zivali iz blaga, kakor nam jih kaže slika, sešijemo lahko same brez velikih stroškov, otroku pa napravimo z njimi veliko veselja.



Psiček: 15 cm, šir. 80 cm; Medved iz pliša: 45 cm, šir. 90 cm; Zajček: 15 cm, šir. 80 cm; Konj: 25 cm, šir. 80 cm.



Konj iz ostankov blaga: 1/2 m; šir. 90 cm; Kamela iz jute ali klobučevine: 50 cm, šir. 18 cm; Slon iz klobučevine ali iz ostankov volnenega blaga: 1,05 sive klobučevine; bela klob. za zobe; Krokodil: 25 cm svetlega in 30 cm temnega blaga; šir. 90 cm.

žemo na drobne kose. Nato skuhamo tudi moko na mleku in ko je kuhana, ji dodamo peteršilj, nekoliko moškata in krompir, osolimo, nato kar vmešamo zrezano polenovko. Ko jed nekaj časa počiva, jo odne, semo na mizo; lahko jo okrasimo s trdo kuhanimi jajci.

Góvedina na italijanski način
Seseklja in na drobno zmelji 1,2 kg kuhane govedine. Prideni drobno zrezano čebulo, nekoliko soli in popra, malo zrezanega zelenega peteršilja, 1 v mleku namočeno in ožeto žemljo, 3 rumenjake, žlico mleka in sneg 3 beljakov. Vse to premešaj, zajemaj z žlico in polagaj v vročo mast. Pečeno postavi na mizo s kuhanim in zabeljenim graham.

Orehova krema
V ponvi zarumenino skodelico sladkorja, nato dodamo prav toliko orehov in ko je vse enakomerno oprazeno, dolijemo 3 skodelice mleka. Na šibkem ognju pustimo, da se sladkor raztopi, medtem pa vmešamo malo vanilje s pol skodelice mleka in z nekaj žlicami mrzle kave ter z 2 rumenjaka. Nato vse skupaj dobro zmešamo in ko se krema, ki jo moramo kar naprej mešati, temeljito ohladi, jo obložimo s snegom ali smetano.

Lenina so v Petrogradu zdavnaj pričakovali. Toda nihče ni natančno vedel, kdaj se pripelje.

Prišla je velika noč. Drugi dan velikonočnih praznikov je Katja Trofimova, mlada delavka iz tovarne za perilo, pozno, že na večer, stopila iz hiše. Počasi je krenila po ulici.

Na pločniku so se sinjile pomladanske luže. Po lužah so se podili dečki in s koli preganjali golobe.

Katja je brez naglice prišla do prve stranske ulice. Tu je mahoma začutila, kako jo je nekdo od zadaj zgrabil za rokav:

»Katjuša!»

Katja se je obrnila in zagledala Nataljo Jegorovno, ki je z njo skupaj delala v tovarni.

»Hitro teciva v odbor!« je rekla Natalja Jegorovna. »Lenin prihaja k nam!»

Boljševiški okolišni odbor je bil tisti čas v najhni leseni hišici; zavzemal je samo dve sobi.

V prvi sobi je sedel za mizo človek v janjši kučmi.

Natalja Jegorovna mu je hlastno zaklicala:

»Nu, si razglasil?»

Človek v janjši kučmi je jezno odgovoril:

»Kako hočeš tukaj kaj razglasiti! Sama večerlika noč je. Tovarne in delavnice so zaprte, pošta — še ta ne dela! Pa si zmisli način, kako razglasiš ljudem...«

Natalja Jegorovna je sedla za mizo in se zamislila. Nato je vprašala Trofimovo:

»Katja, znaš lepo pisati?»

Ne da bi počakala odgovora, je stopila v drugo sobo in se takoj vrnila s podolgastim kosom rdečega bombažnega blaga.

»Na, tu piše«, je rekla Katji. »Piši!...« Pomislila je trenutek ali kaj. »Lenin prihaja k nam. Pojdimo in ga pozdravimo! Nič drugega.«

Na podoknici je stala pločevinasta pušica z belo barvo, zraven te je ležal kos krede.

Katja je jela s kredo risati črke, prizadevaje si, da bi bile kar moč pravilne. Jegorovna je ta čas z oljem razredčila barvo in poiskala čopič.

»Na čem bova pa nosili?« se je potem spomnila. »Dva kola bo treba dobiti.«

To reki je urno krenila na ulico.

Po pločniku so še vedno dirjali paglavci ter žvižgali in s koli preganjali golobe. Toda golobje so že neradi letali; večerilo se je, pa so koprneli, da bi se vrnili v svoje golobnjake. Luže so bile že pokrite s tenko ledeno skorjo in so otrokom žvenketale pod nogami.

Natalja Jegorovna je pristopila k dečkom in poprosila:

»Otroci, dajte mi kola.«

Ti so za vsak slučaj odskočili in se nekoliko odmaknili pred njo. Kola so imeli izvrstne: ravne, dolge in tako gladke, da so bili videti kakor prevlečeni z rumenim loščem. Jasno je, da se naveden ni maral ločiti od takega kola.

»Otroci«, je ponovila Jegorovna, »res ga potrebujem... Nu, kako naj vas pregovorim?»

Celo z rokami je vzmahnila: kje bi človek preprosil te otročaje! Koli so jim ta mah nemara dražji od vsega na svetu. Še za denar jih ne bi prodali!

Jegorovna je vendarle polglasno rekla:

»Vidite, za kaj gre, tovariš Lenin prihaja k nam...«

Katja Trofimovna je bila že končala svoje delo in obrobila črke z belo barvo. Napis je bil jasen in razločen, samo nekatere črke so ostale malce po strani.

Katja se je zdrznila: kam je bila zginila Jegorovna? Pogledala je na ulico. Tam, ob plotu, je Natalja Jegorovna sedela s paglavci in jim nekaj razlagala.

»Tetka Nataša«, ji je Katja zaklicala, »kaj delaš?»

»O Leninu jim pripovedujem«, je odgovorila Jegorovna.

»Dva držaja je treba najti.«

»Trebalo je vzdihniti Jegorovna. »Nu, pa pojlimo«. In se je hotela odvrniti od otrok.

Toda eden izmed dečkov jo je dohitel in ji pomolil svoj kol:

»Vzemi ga!»

Otroci so spremili kol prav do odbora. Tam so molče gledali, kako je Jegorovna z dlanjo zmečila dolžino kola. Razdelila ga je na dve enaki polovici in z nožičem napravila pri sredi zarezo. Nato je zamahnila in ga prelomila na kolenu. Nekdo izmed otrok je zastokal: kakšna dragocena stvar gre vsem na oči! Drug deček pa ga je dragnil, rekoč:

»Ne vidiš, da mora tako biti?«

Iz kola sta nastala dva držaja. Katja in Jegorovna st pribili nanju konce rdečega blaga. Napis je bil zdaj dogotovljen. Ponesli sta ga na ulico.

Katja je pričakovala, da se bodo mimoidoči čudili napisu. Toda nihče se ni čudil. Od vseh strani so pristopali ljudje, brali: »Lenin prihaja k nam«, in vpraševali:

»Kdaj pričakujejo vlak?«

In mnogi so se zgrinjali v trumo in šli za njima.

Neki starec je strogo zaklical Jegorovni:

»Zakaj ne piše, na katero postajo?«

Ta je odgovorila:

»Sam ugani! Na Finsko.«

Starec se je z rokavicami udaril po bokih:

»Tu blizu imam sinova. Ali bo še čas, da skočim ponju?«

Jegorovna je mirno rekla:

»Še.«

Katja in Jegorovna sta obhodili z napisom ves okoliš. Potem pa sta krenili proti središču mesta. Ljudstva je bilo čedalje več. In ko sta se že bližala

A. KANONOV

žali Nevskemu prospektu se je Katja ozrla: za njima se je pomikala velika truma, ki ji ni bilo videti konca.

Katja je opazila starca, ki je bil skočil po sinova. Ob straneh sta mu korakala dva velikanska fanta — na prvi pogled si ugani, da jima je oče. Vstric njih je stopal deček, ki je bil podaril kol. Dalje tam je videla svoje znanke, delavke iz tovarne za perilo, vojake, delavce in dijakke.

Nekdo iz množice je rekel:

»Nu kaj, ali zapojemo našo bojno pesem?« In je prvi povzdignil:

Drzno, tovariši, kvišku...

Drugi so pritegnili.

Ob pesmi so stopali vsi bolj skladno, v korak, in so se, ne vedoč kdaj in kako, uredili v četverostope. To ni bila več množica, bila je kolona ljudi, ki so šli pozdravljat Lenina. Ko pa so se približali Nevi, so videli, da prihajajo iz drugih okolišev prav take kolone. Vojaške edinice korakajo s svojimi zastavami. Oddelek kronštatskih mornarjev je prišel mimo. Za njim so prigrmeli po tlaku oklepni vozovi.

UROČICA

Vladimir Bartol

Ivančku so se vsipale solze iz oči od pretrenosti in ganotja. Kar je slišal, je bilo tako neskončno lepo, da se ni moglo izraziti ne z mislijo in ne z besedo. Nekaj takega je bilo, po čemer se ti ne more zdeti nič več lepega na svetu. Solze so mu tekale in tekale po licih, melodija se je začela po malem oddaljevati izumirati. Zmerom bolj oddaljena je bila, zmerom težje jo je dojemal in naposled se mu je zdelo, da mu brni v ušesih samo še njen trepetajoči odmev.

Tedaj je odprl oči in zagledal nad seboj sklonjen materin obraz, tako neskončno dober in lep, kakor da je tudi on prišel iz istih rajskih pokrajin, iz katerih se je bil sam pravkar prebudil.

Morda je vendarle ona pela? mu je za trenutek prišlo na misel, toda vprašati si je ni upal. Nasmehnil se ji je in vrnila mu je nasmeh z izrazom neskončne sreče. Nikdar ne bo nikomur pripovedoval o rajskih melodijah, nikdar nikomur o strahotnih sprevodih maškor, ki se jih je z vso živostjo spominjal.

»Kako ti je, otrok?«

»Hvala, dobro, mama.«

»Tokrat, ko je zapri oči in zaspal, sem vedel, da jo bomo izvozili, je dejal doktor Nigris, tudi sam ves nasmejan. »Zdaj je potreben le še skrbne

Pri mostu čez Nevo je bilo treba čakati: najprej so spustili na ono stran putilovske delavce, nato vojaštvo, za tem mornarje.

Ko so se približali Finski postaji, ni bilo med kolonami nobenih presledkov več. Vse ulice in trg pred postajo so bile polne ljudstva.

Zdaj je bilo jasno: tudi če bi vlada hotela prijeti Lenina, bi tega ne mogla storiti. Ljudstvo ne bi dovolilo.

Začeno se je mračiti. In tedaj so jeli delavci prižigati plamenice, s katerimi so se bili že prej oskrbeli. Njih plamen je bil kosmat in rdeč. Od postaje so se proti plamenicam stezali modri plameni žarometov. In od teh rdečih in modrih luči je dobilo vse naokrog nenavadno, praznično lice.

Natalja Jegorovna in Katja sta s svojim napisom stali povsem na robu postajnega trga in sta se bali, da pač gotovo ne bosta videli Lenina.

Okrog postaje se je delala čedalje hujša gneča: iz raznih okolišev mesta so prihajale nove kolone delavcev in vojakov.

Nato se je začelo mogočno bobnenje. Ljudstvo je zavalovalo, razmaknilo se je na desno in levo in k postaji so težko ropotaje prigrmeli oklepnički z rdečimi zastavicami na stolpih.

Ljudstvo je kakor en mož krenilo za oklepnički naprej. Natalja Jegorovna in Katja sta se na vso moč stezali kvišku — da bi vsaj nekaj videli. Toda pred njima ni bilo razen črnih hrbtov in kučem, nič opaziti.

Samo daleč tam, prav pred postajo, se je zdaj dvignil zelen oklepnički. Žaromet ga je živo osvetljeval.

Še nekaj časa je prešlo...

Natalja Jegorovna je vniomer vlekla na uho, ali se vlak še ne sliši. Toda slišati ni bilo niti žvižganja parnega stroja niti ropota vozniških koles.

Zdajci pa je mahoma nastopila taka tišina, da si slišal, kako praskečejo kadeče se plamenice.

Na oklepničku, da so ga vsi videli, je stal Lenin.

Nekaj trenutkov je molčal in se nalahno sklanjal naprej. Zdelo se je, da pazljivo gleda napise na zastavah in transparentih; plamenice so jih nenakomerno osvetljevale in prebrati jih ni bilo lahko. Pramen žaromet je padel v daljavi na bombaževinast pas, in tedaj so se velike črke, ki so bile na njem napisane, razločno pokazale, da jih je bilo videti od vsel strani:

»Lenin prihaja k nam. Pojdimo in ga pozdravimo!«

Napis sta držali na kolih dveh šivilji v rdečih ruticah.

In Lenin jih je zagledal.

Zagledal je ljudstvo, ki je bilo prišlo, da ga pozdravi.

V burnem zanosu je visoko dvignil čepico nad glavo.

Nato je hitro porinil čepico v žep, stegnil roko naprej in začel svoj govor, ki ga ni tisti večer nihče zapisoval... In ki ga nihče ni pozabil.

nege, dobre hrane, pa bo otrok spet na nogah. In kakšno veselo presenečenje mu privoščite.«

Popoldne je prišla gospa Marija v Ivančkovo sobo in mu povedala:

»Pomisli, Vera je ujela lastavičarja. Rekla je, da bo zate.«

Ivančku so zasijale oči.

»Res? Zares, mama?«

»Zares, zares. Ve, kako rad imaš metulje, in ker si bolan, ti ga bo prinesla.«

Verica je bila že na vratih. Daleč naprej je stegovala roko, v kateri je med dvema prstoma držala metulja.

»Častna beseda, lastavičarja sem ujela«, je hitela pripovedovati, vsa zasopla. »Na, dam ga tebi.«

Ivanček je pogledal metulja. Obraz se mu je zmračil. Dejal je:

»Ves je raztrgan in oguljen. Ne maram ga. Izpusti ga. Vrzi ga proč.«

Verici je zastala beseda. Pogledala je Ivana, pogledala je metulja, solze so ji stopile v oči, zasukala se je na petah in zbežala iz sobe.

»To ni prav, Ivan, da si jo užalil. Hotela ti je napraviti veselje, ti si jo pa tako grdo zavrnil.«

Ivan se je nejevoljen obrnil k steni. Žal mu je bilo zaradi sestre, toda takrat, ko je zagledal tisto ubogo, raztrgano živalco v njenih rokah, se mu je zazdelo, da je postal spet bolan. Kot bi odsekal, so mu izginili iz ušes poslednji odmevi tiste rajске melodije. Tik prej se mu je zdelo, da jo je poslušal; toda ko je zagledal raztrganega, oguljenega in povaljanega lastavičarja, se je spomnil na procesije studnih maškor in naenkrat mu je bilo, kot bi se bil spet povrnil v bolezen.

Toda kako in komu naj to dopove? Kdo bi ga mogel razumeti?

Zato je molčal se obrnil k zidu in zaspal.

KONEC

Najlepši svet

35

Preden je Prochazka odšel, pa je sam porabil večji del tistega, kar je prinesel v nahrbtnikih, Marija in Lenka pa sta čakali v vrstah ure in dneve na kruh. Večkrat sta se molče spomnili doma, dišečega zrnja v shrambi, sladkega močnega prahu, ki se je v mlinu sprijemal jezika, in težkih polnih vreč, ki jih je mlinarski pomočnik odnašal in so jih mleveci nosili na voz. Pomislili sta na to, da se je v njihovem rodnem mlinu morda vrnila tista zlata doba, o kateri je mati včasih pripovedovala doraščajočim otrokom z boleznim spominom; Marija pa ni mogla pozabiti, kako je bila takrat razvajena, da je iz klobase izbirala samo koščke slanine, ostalo pa vrgla kuretini. Mariji in Lenki je prišlo večkrat na misel, kako prijetno bi bilo iti domov in dobiti pet kilogramov moke, ne da bi morali čakati v vrstah. To misel sta si brali v očeh, a nobena je ni nikoli izgovorila. Marija je zaslutila, da bi Lenka nikoli ne šla sama domov, prav gotovo pa ne bi niti okusila moke, ko bi jo Marija tudi prinesla od doma.

Lenka je bila včasih bolešno nestrpna. Jokala in smejala se je brez vzroka in se je zdelo, da so bili to pojavi živčnih napadov. Žalila je Marijo, a jo takoj nato prosila odpuščenja. Tudi Borek, ki se je navadil hoditi z Lenko prav do doma in je rad tam posedel na vlnjudo Marijino povabilo, je vdano prenašal njene muhe. To je bila vendar Lenka, miljenka, otrok, ki so ga vsi občudovali. Marija jo je oboževala skoraj kakor svojo zavetnico. Z vsem se je strinjala, kar koli si je Lenka želela, čeprav je bilo to vsak dan nekaj drugega. Strinjala se je tudi s tem, ko je Lenka hotela prevzeti mesto strežnice v vojaški bolnici.

Imela je sicer svoje pomisleke in bojzani, predvsem pa ji je šlo za to, da bi o tem ne zvedeli doma. V duhu si je šepetala:

»Če zvedo, se je bo vsak izogibal, kakor da je okužena.«

Svoje pomisleke in bojzani si je dovolila izraziti samo po ovinkih in jih je zavila s soglasjem kakor s pozlačenim papirčkom.

»V vsakem poklicu ostane dekle lahko pošteno. To je od nje odvisno.«

Ali:

»Popolnoma dobro si si izbrala, vsaj boš dokazala svetu, da pošteno dekle ostane pošteno v vseh okoliščinah.«

Lenka je samo nejevoljno zmigala z rameni. Strežba bolnikom se ji je zdela primeren poklic za ženske v vojnem času. V tej strašni dobi je hotela dejansko pomagati, sodelovati, hotela se je udeležiti vsega blaznega početja, v katerem se je

otepal svet, zato da ga bo potem laže sestavila, kakor si je zatrjevala.

Službo so ji odkazali v prevezovalnici vojaške rezervne bolnice, ki jo je država namestila v štirih šolah, kakor bi hotela s tem dokazati, da je vsaka kultura odveč v dobi, ko se ljudje množično ubijajo, čeprav niti vsak tisoči ne ve zakaj. Tu je izvrševala ukaze mlade zdravnice, ki ji je pomagalo nekaj medicincev in medicink in dve, tri dame iz višje družbe kot prostovoljne sodelavke. Prevezovalnico so namestili v veliki dvorani, ki je bila prej risalnica, v treh letih neprestane uporabe pa se je nasrkala izparin kemikalij in razkuževalnih tekočin kakor vsaka bolniška dvorana. V omarah, kjer so se prej razkazovale odlikovane risbe dijakov, so se zdaj lesketala kirurrgična orodja, na mizah so se valjali zavoji krepovega papirja, ki so ga zdaj, v tretjem letu vojne, uporabljali namesto vate; na špiritnih ogrevalnikih, na katerih so si nekdanje učence obrtne šole segrevale likalnice za svoje čipke in vezenine, so sedaj kuhali rabljene nože, klešče, vilice za garzo, a v posodah, ki so bile prirejene v obliki roke ali noge, se je grela voda za kopeli ranjenih udov.

To je bila torej naloga za Lenko, po kateri je tako hrepenela. Lotila se je dela z veliko vnemo, toda prvi vtisi v strašnem posloplju so bili tako silni in pretresljivi, da jo je ponoči tresla mrzlica in je v spanju na glas kričala spričo ponovitve strašnih slik, ki jih je videla podnevi in so se ponoči vračale.

Marija se je zbudila in poslušala, ne da bi si upala dihati. Zjutraj je hotela zdržati Lenko doma, toda dekle je odgovorilo:

»Ko bi to videla ti, Marija, ki hodiš v cerkev, bi izgubila vero v boga, kako more to gledati? Kako more dovoliti, da se v njegovem imenu ubijajo in pohabljaajo milijoni ljudi?«

In že je omotala belo haljo ter stopila ven v mokro, hladno jutro. Iz sive megle je ostro zaudarjalo po vlažni zemlji in gnijočem listju. A še preden je prihitela do reke, je sonce prerezalo meglo, da se je pokazal Petrin, ki je bil še zelen in potresen z rjastimi lisami. Med hišami so se lesketale ploščadi na soncu s hladno in ostro lučjo kakor noži. Strojnice so se učile govoriti na peščenih petriških pobočjih in sipale v ritem korakov vrste srelov, ki so se naglo prehiteli. Lenkine podplati so udarjali, a strojnice so govorile:

»Tatata... tatata.«

Kdo bo hitrejši?

»Ostudno!« je šepetala Lenka.

Trenutek za tem so se že zaprla za njo vrata šolskega poslopja, ki je bilo do poslednjega kotička napolnjeno z ljudmi, s katerimi so strojnice izpregovorile drugačne govore, kakor je bilo to oddaljeno govorjenje strojnic za vaje. Z njimi so izpregovorile iz obličja v obličje, s svinčnim prizvosom, nekje daleč, ob drugi reki, kakor je ta kalna voda poleg šole, in pod drugim hribom, kakor je ta jesensko zarjaveli Petrin; lajale so nanje v gozdu, na polju, med močvirji in lužami.

In Lenka je videla te može, ki so šli skozi te sobe v svoje oddelke. Temu je svinec stoječemu preluknjal obe nogi kakor papirnat odrezek, drugemu je naredil na vratu celo vrsto gnoječih se ran, tretjemu je planil v trebuh, četrti ima vso glavo pošastno prevezano, peti nosi roko na triogelnem robcu. Ni bilo mesteca na človeškem telesu, ki ga ne bi bilo oskrunilo svinčeno nasilje.

Če je Lenka prišla še tako zgodaj, je vselej prepozno prišla. To si je dejala vsak dan. Ranjenici so zgodaj vstajali, videla je, da jih rane bole, postelja žuli in čas muči. Zgrinjajo se pri vratih, čeprav so postavljene zanje na hodnikih udobne klopi. Hočejo naglo opraviti, čimprej, dasi ne bodo nato vedeli, kaj početi s časom.

»Kdaj bo konec?«

Te tri besede izpolnjujejo vsa njihova razmišljanja. Kajti niso vojaki, marveč ljudje, a vse to vojskovanje in gonja je zgolj začasna reč, ki pa že predolgo traja. Radi bi se vrnili v življenje, ta zrak jim je neznosen in ga dihajo, ker ga morajo.

Iz prevezovalnice plane na Lenko gosti zrak, ki je skraj bel od raznih eteričnih in alkoholnih izpulzevanj, s katerimi krpajo rane. V tem zraku plavata liki barki bolečin dve mizi za preiskovanje vojakov, ki so ranjeni na nogah in na trebuhu. Drugi so zadovoljni s stoli. Sanitetni vojak spušča v sobo gručo za gručo in ko vsi sedejo ali ležejo na vseh desetero stolov in ležišč, se večkrat zgodi, da vidi Lenka v prevezovalni sobi Avstrijo v malem. Tu sedi Čeh, tam Slovak, Poljak Ukrajinec, Madžar, Nемеc, Romun, Hrvat, Slovenec, Bosanec, Italijan in cigan.

Lenka preizkuša svoje mednarodno čutenje v resničnosti.

A vidi potrebe vsakega vojaka, poslušajo ga zadovoljno, vlnjudo, neutrudno, ljubeznivo in s smehljajem.

Zdravnica s svojim belim spremstvom obide ranjence, daje navodila, ukaze, ostali pa se lotijo dela. Lenka se je v kratkem veliko naučila, navadna prevezovanja izvršuje sama.

V čem je tajnost

(Nadaljevanje z 8. strani)

pospešni razvoj proizvodnje surovin in razširitev industrije predelave teh surovin. Zelo naglo narašča izkopavanje goriva, obdelovanje kovin in rudnin za gradnje. S tem je bilo popolnoma zadoščeno zahtevam proizvodnje, razen tega pa so se narasle zaloge.

Hitro naraščanje proizvodnje v tem letu ni bilo doseženo le z vedno boljšim izkoriščanjem obstoječih tovarn in naprav, temveč tudi z gradnjo novih naprav. Investicijo so že znatno presegle one iz leta 1945., ko so že dosegle visoko raven.

Iniciativa delavskih množic

Tudi leta 1948. so skoraj povsod

presegli plan. V prvih novih mesecih je plan industrijske proizvodnje bil uresničen za 106 odst. Pri dosegi teh uspehov je bilo velike važnosti tekmovanje vsega ljudstva. Milijoni ljudi so tekmovali, da bi pospešili uresničenje plana in ljudstvo je pokazalo nove pobude. V samih devetih mesecih je bilo doseženih 4 milijone rubljev več akumulacije, kakor jo je določal plan. To je prvi rezultat naporov industrijskih podjetij da bi dosegla večji dohodek.

V tretjem trimesečju tega leta je storilnost industrijskih delavcev narasla za 11 odst. To je velik uspeh, zlasti če ga primerjamo z ZDA, kjer je storilnost dela v industriji naraščala povprečno le za 1,8 odst.

Važne kakovostne spremembe

Ogromni povešek industrijske proizvodnje je bil spoveden z znatnimi kakovostnimi spremembami. Sovjetsko gospodarstvo je neodvisno. Ono lahko proizvaja stroje in surovine vseh vrst. Sovjetska industrija je v povojnih letih dokazala svoje brezmejne sposobnosti ne le s količinskega stališča, ampak tudi v obširni proizvodnji izdelkov, ki jih prej v Sovjetski zvezi niso proizvajali. Sedaj izdelujejo v sovjetskih tovarnah na stotine novih modelov orodnih strojev in raznih naprav ogromnega obsega, naprav za avtomatično proizvodnjo precizijskih strojev itd.

Sovjetska zveza je dosegla visoko tehnično zrelost v proizvodnji turbin, parnih kotlov, generatorjev in električnih naprav. Izbira traktorjev in drugih kmetijskih strojev

je v sovjetskih podjetjih zelo velika. V Sovjetski zvezi izdelujejo mnogo boljše poljedelske stroje kakor v kateri koli drugi državi.

Razvoj v, važnih panogah industrije

Industrijska moč se ne računa le po številkah proizvodnje, temveč tudi po razvoju teže industrije in mehantičnih konstrukcij. Cim hitreje se izvršujejo naročila raznih produkcijskih sredstev za narodno gospodarstvo, tem bolj se razvijajo panoge tega gospodarstva, ki so vse odvisne od teže industrije. Dejstvo, da je lahko sovjetsko poljedelstvo v enem letu zvišalo obdelovano površino za 13.800.000 ha; dejstvo, da je bil letošnji pridelek enak obilnemu pridelku iz leta 1940, je dokaz vedno bolj naraščajoče industrijske sile. Brez deset-tisočev traktorjev, ki so jih dali na razpolago poljedelstvu v letih 1946-

1948, bi bil tak rezultat nemogoč. Sedaj proizvajajo štirikrat več traktorjev in kmetijskih strojev kakor pred dvema letoma. Proizvodnja umetnih gnojil je narasla za 80 odst.

Tudi tekstilna industrija je lahko porasla v dveh letih za 50 do 60 odst., ker je težka industrija lahko nudila dovolj strojev. Brez proizvodnje raznega orodja in gradbenega materiala ne bi bil mogoč veliki razvoj gradbene industrije.

Vpliv naraščanja teže industrije na vse gospodarstvo je vedno večji. Vse to prispeva k povečanju blagostanja sovjetskih ljudi, k pospeševanju izmenjave blaga in povzroča razvijanje in sodelovanje v sovjetskem gospodarstvu so taki, da so lahko nanje ponosni vsi sovjetski državljani.

Film

30 LET SOVJETSKEGA FILMA

V tridesetih letih je Sovjetska zveza tudi filmski umetnosti utrla nova pota. Ob oktobrski revoluciji je poteklo 30 let od ustanovitve filma, ki je dolgo vejal le za cereno razvedrilo. Na platno so se ljudje premikali, se ljubili in se sovražili, streljali se in umirali, toda vse to je bila le nekaka ilustracija malovrednih romanov, še zelo daleč od prave umetnosti.

Dočim, so svet preplavljali banalni filmi, so sovjetski filmski pionirji imeli na razpolago vse pogoje, da ustvarijo tudi iz filma umetnost.

Na razpolago jim je bila bogata zakladnica velike realistične literature od Puškina do Gorkega, visoka kultura ruske gledališke umetnosti, globoko razumevanje družbenega življenja, ki so ga dvigali na osnovi dialektičnega materializma, svoboda umetniškega ustvarjanja in neodvisnost od raznih kapitalistov, ki so si nakopičili kapital s trgovanjem s konservami in ovraticami ter ga nato vložili v filmsko industrijo, da bi še več zaslužili. Največjo pomoč pa je sovjetska filmska industrija dobivala od države, katere voditelj je bil Lenin. Dekret z dne 27.8.1919. leta, ki določa, da se vsa filmska proizvodnja podzravi, je dal osnovo za razvoj originalne in velike sovjetske filmske umetnosti.

Vsi zapadni kapitalisti so s filmi tako obogatili, da so začeli »kupovati« po vsem svetu filmske igralce, režiserje, scenografe itd. ter tako uničili dobre začetke filmske umetnosti v nekaterih državah, kot n. pr. na Švedskem, preprečili za vrsto let razvoj francoske kinematografije in pripomogli nemškemu filmu do padca. Danes, v dobi Marshallovega plana, silijo prav isti ljudje z dolarjem v roki francosko kinematografijo k samomoru. Edino sovjetska filmska industrija je ostala izven vpliva ameriških filmskih trustov.

«Oklopnica Potemkin» film izdan leta 1925., je pomenila za ves svet veliko odkritje. Sovjeti so dokazali, da je mogoče v filmu ustvariti prav tako veliko umetniško delo kot v književnosti

ali v glasbi. Prvemu filmu so sledili: filmi «Matj», nato «Zemlja», «Pot v življenje», «Maksimova trilogija», «Jakov Sverdlov», «Poslanec Baltika» itd. Čeprav so ti filmi izšli iz različnih šol, imajo vendar vsi nekaj skupnega: vsi imajo visoko umetniško vrednost. Njihov jezik vpliva na nepismenega kulija v Pekingu in na profesorja na Sorboni v Parizu, še več, njihovu vplivu se ne morejo upirati niti smrtni sovražniki idej, ki jih ti filmi napovedujejo.

V čem leži moč sovjetskega filma?

Ko je leta 1917. filmski operater hotel snemati Lenina, je Lenin pokazal na zbrano množico, rekoč: «Tu, glejte, te snemajte, ti ustvarjajo zgodovino!» Filmski režiserji so res sledili njegovemu nasvetu, in sicer najprej v dokumentarnih, nato tudi v umetniških filmih ter pripomogli, da so se tisti, ki ustvarjajo zgodovino, res zaveli svoje vloge.

Pomembno je bilo tudi, da so množice v filmih, kakor «Clovek s puško», «Lenin 1918», «Lenin v oktobru» in «Prisega» film, v katerem nastopa Stalin, gledali realistične odnose med individualnim življenjem in zgodovinskimi dogajanjmi — med velikimi ljudmi in množicami.

V zadnjih letih je ruska filmska umetnost obogatila svet z vrsto del, ki so dobila svetovno priznanje: «Vaška učiteljica», «Tretji udar».

Sovjetski režiser Maks Donskoi pripravlja s pomočjo pisatelja Smirnova nov film «Matj» po romanu Maksima Gorkega.

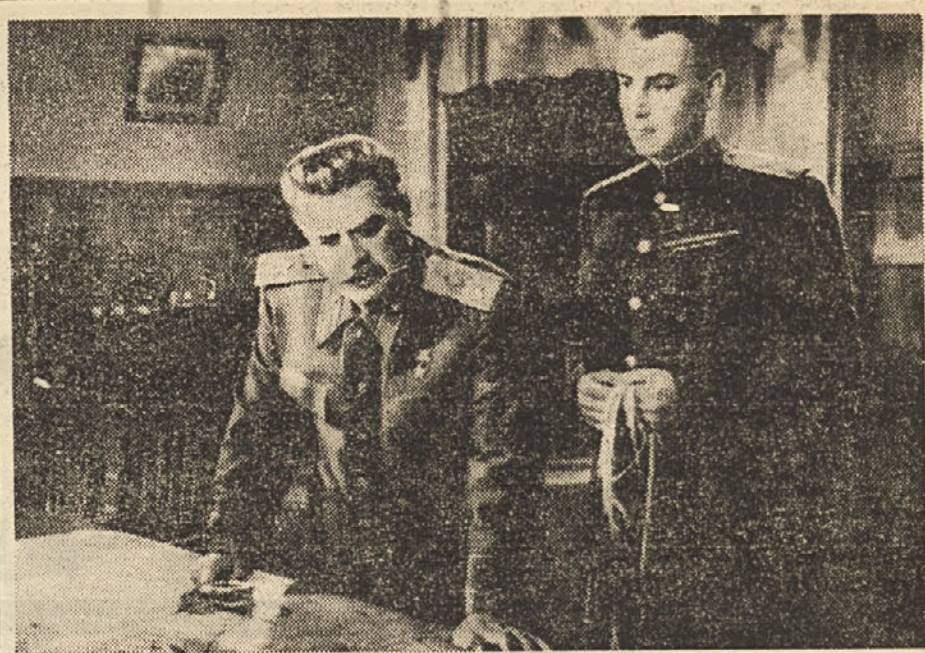
Nov poljski film o življenju velikega skladatelja Chopina je režiral Aleksander Ford, ki izdeluje sedaj v Pragi svoj film «Obmejna ulica». S Fordom bodo sodelovali tudi nekateri češkoslovaški filmski igralci.

Avala film je dokončal nov dokumentarni film: Beograjska univerza po scenariju in režiji Vere Kulenovič. Glasbo je napisal Mihovil Logar.

«Pravljica o Sibirski zemlji», «Pirogov», «Rusko vprašanje», «Ališer Navoja» in drugi.

Cimbolj raste umetniška vrednost filma, tembolj se kulturno dviga sovjetski človek in zahteva kvalitetne filme z globoko življenjsko resnico.

Sovjetska filmska umetnost je tako dosegla svoj namen in širi svoj pozitivni vpliv tudi na druge svetovne narode.



Scena iz filma «Tretji udar»: I. V. Stalina predstavlja igralec A. Dikin.

ŠAH

Na mednarodnem turnirju za svetovno prvenstvo v Stokholmu se je od Jugoslovanov najbolje plasiral Trifunović. V 16. kolu je lepo premagal avstrijskega prvaka Steinerja. Ze je bila njegova pozicija videti kritična, ko mu je uspela dvojna žrtev kvalitete. Dobil je močan napad na oslabljeno nasprotnikovo kraljevo krilo. Steiner ni mogel preprečiti vseh groženj ter je po brezupni borbi moral kapitulirati v 39. potezi. Zaradi živahnega kombinatorskega sloga je partija zelo zanimiva ter jo zato prinašamo:

ŠPANSKA IGRA

Beli: L. Steiner Črni: dr. P. Trifunović
1. e2-e4 e7-e5
2. Sg1-f3 Sb8-c6
3. Lf1-b5 Sc6-d4

Ne navadna poteza, ki se na turnirjih ne pojavlja več. Ta obramba, ki so jo pred več desetletji igrali stari mojstri, ne daje črnemu dobre igre.



Michèle Morgan in Paul Henreid v glavnih vlogah filma «Usodna ura»

Filmska KRONIKA

Da se izognejo aktualnim problemom, se francoski kapitalistični filmski podjetniki zatekajo k senzacionalnim vsebinam, samo da si zagotovijo finančni uspeh. Po francoskem Cocteaujevemu filmu «Dvoglavni orel», ki govori o avstrijski cesarici Elizabeti, bodo snemali v Italiji film o njenem življenju. V Franciji bosta Jean Marais in Dominique Blancharde igrala v filmu o majerlinški tragediji. Celo Vili Forst se je ponižal in se pogodil z neko angleško filmsko družbo, da bo sodeloval v filmu o cesarici Elizabeti skupaj s Francozinjo Danielle Darrieux. Vprašamo se, kakšno korist bodo imeli po vojni težko prizadeti narodi od teh nabsburških filmov.

Angleški filmski proizvođači preti nevarnost, da jo Hollywood uniči. Po zadnjem anglo-ameriškem sporazumu imajo ameriške filmske družbe pravico, da kupujejo študije in snemajo v Angliji. Angleški filmski režiser Frank Lender je izjavil, da se boji, da bi jim Združene države pošlile

drugovrstne igralce za filme, ki bodo nosili angleško ime.

Angleško publiko je ameriško podjetje za razdeljevanje filmov ekskluzivno razveselilo s 15 filmi, ki jih Angleži po dogovoru morajo sprejeti. Filmi: Preplašen do smrti, Doline smrti, Mreža, Morilec Dil, Tajna škatle za klobuke itd. so le produkt monopolističnih ameriških ciljev in vse prej kot na umetniški višini.

Igralec in režiser Luis Trenker je izdelal film «Čar čudežnih gor». Kritika hvalehno ponosno lepoto gora, ki jo občudujemo v filmu. Uspeh je vzpodbudil Trenkerja, da bo začel prihodnje leto izdelovati nov alpski film: «Simfonija gora», katerega dejanje bo potekalo na Mont Blancu in v okolici Chamonia.

Greta Garbo bo igrala vlogo francoske pisateljice George Sandove Film, posvečen francoski pisateljici, bodo vrteli tudi Italiji.

Wal Disney je praznoval s svojimi prvimi sodelavci 21 letnico svojih stvaritev «Mickey Mouse».

4. Sf3-d4; e5-d4;
5. 0-0 Sg8-e7
6. c2-c3 Se7-c6
7. d2-d3 Lf8-e7
8. Sb1-d2 0-0
9. f2-f4

Beli že prične z napadom, da si osvoji središče.

9. — d7-d5
10. e4-e5 f7-f6

Črni ne sme dopustiti, da si nasprotnik osigura centralne kmete, pa začne takoj s protiakcijo,

11. Sd2-f3 d4-c3;
12. b2-c3; Lc8-g4
13. d3-d4

Ako bi beli vzel skakača na c6, ne bi dvojna kmeta po menila veliko slabitev, ker bi ista mogla dvakrat s c5 rušiti belo središče.

13. — f6-e5;
14. d4-e5; Le7-c5+

Črni je sicer dovolil, da si je beli izgradil premoč kmetov v središču ali ima zato možnost protiigre s figurami:

15. Kg1-h1 Sc6-e7
16. Lb5-e2 Ae7-f5
17. Sf3-g5 Lg4-e2;
18. Dd1-e2; Dd8-d7
19. g2-g4

V zavesti, da ima premoč v središču, prične beli z nevarnim napadom kmetov.

19. — Sf5-h4
Črni mora iskati rešitve z aktivnostjo svojih figur. Sedaj nastave živahna igra, ki vodi do zanimivih zapletov.

20. f4-f5 Dd7-c6
21. h2-h3?

To je napaka. Beli je moral razviti svoje figure 21. Lf4!, nakar bi se črni težko zoperstavil belemu napadu. Sedaj pa ima črni čas, da svojo zadnjo figuro uvede v igro in izvaja prav za prav pritisk s figuro več na belo pozicijo.

21. — Ta8-e8
22. Lc1-f4

Na e6 sledi h6, 23. Sf3 Sf5! Lc5-d6

s pretnjo d4+ 24. Kh2 Le5; 25. Le5: Te5; in sedaj beli ne sme vzeti stolpa zaradi mata na g2.

23. Sg5-e6? d5-d4+
24. Kh1-h2 d4-d3
25. De2-d2

Df2 je slabše n. pr. Te6: 26. fe6: Le5: 27. Dh4: Lf4: + 28. Tf4:Tf8+ 29. Dd8+ Tf8 30. e7 Te8 31. Tf1 Dd6+! in dobi Te8-e6!

Nerodno lego belega kralja dr. Trifunović sijajno izkoristi,

26. f5-e6: Tf8-f4!
Na e5-d6: stedi Te2+ —

To je že druga žrtev kvalitete. —
27. e5-d6: —

Beli ne sprejme ponujeno drugo žrtev kvalitete, ker bi brištel v brezizgledno pozicijo. 27. Tf4:Le5: 28. Kg3 (Taf1, Sf3+) Df3+!, 29. Kh4:Lf4: 30. De1 g5+ in 31. Dh3: + itd. Tf4-f3!!

To je odločilna poteza. Na to tihoto potezo je moral črni računati, ko je žrtvoval 2 kvalitete. Sedaj pa beli nima več dobre obrambe in je partija prisiljeno izgubljena.

28. Tf1-f2 —
tudi 28. d7 belega ne reši zaradi Dd6+ 29. Kg1 Dg+3k kh1 Dh3+ 31. Dh2 Tf1+ 32. Tf1: Df1+ 33. Dgl Dh3+ 34. Dh2 Df3+ 35.Kg1 Dg 4+ 36. Kf2 De2 37. Kg3 De5+ 38. Kh3 De6+ 39. Kh4:Dd7: in črni prav lahko dobi.

28. — Dc6-d6+
29. Kh2-g1 Tf3-g3+
30. Kg1-f1 Tg3-h3;
31. Tf2-g2 Th3-h1+
32. Kf1-f2 Dd6-f8+
33. Kf2-e3 Th1-h3+
34. Ke3-e4 Df8-f3+
35. Ke4-d4 Sh4-ge;
36. Dd2-g5 Df3-f4+
37. Dg4-f4: Sg2-f4:
38. Ta-e1 d3-d2
39. Te1-d1 Sf4-e6+;

in beli se vda. Jugoslovanski prvak dr. Trifunović je v tej igri pokazal izredno kombinatorsko moč.

Ing. Sikošek Boris

RadioMET

Nedelja — 9.30 Kmetijska oddaja; 11.45 edeljska glasba; 13.00 Glasba po željah; 16.30 Vesele slovenske melodije; 17.00 kar vsakdo rad posluša; 19.15 Zbori raznih narodov; 20.45 Poje pevski kvintet; 21.00 Pester večer (Clani SNG).

Ponedeljek — 13.00 Češke narodne melodije; 13.30 Iz znanih Čajkovskijevih del; 19.00 Zdravniški vedež; 20.10 Pevski koncert Otte Ondine in Pertota Dušana; 21.00 Mozart: I. dejanje iz opere «Carobna piščala»; 22.30 Glinka: Sonata za violino in klavir.

Torek — 13.00 Ruske narodne pesmi; 13.30 Iz Mozartove glasbene zakladnice; 18.00 Vaški kvintet; 20.00 Komorni zbor izvaja srbske in hrvatske narodne pesmi; 20.45 Cesar Franec: Simfonične variacije za klavir in orkester; 21.00 Slušna igra; 22.00 Duo Bidussi - Simeone.

Sreda — 13.00 Glasba po željah; 13.40 Operne arije pojo sovjetski pevci; 18.30 Orkestralna glasba novjših skladateljev; 19.00 Zenska oddaja; 19.15 Glasba raznih narodov; 20.00 Slovenska orkestralna in zborovska glasba; 21.30 Zabavni orkester Bojana Adamiča; 22.15 Brahms: Koncert za violino in orkester v D-duru.

Četrtek — 12.10 Glasba iz filmov; 13.30 Virtuozni na ploščah; 18.00 Orkester Alberta Dermelja; 18.30 Klavirski koncert; 19.00 Slovensčina za Slovence; 19.15 Samospevi za glas in klavir; 20.45 Slovenske narodne pojeta Dušan Pertot in Stane Ratresen; 21.00 Radijski oder.

Petek — 12.10 Znanе slovenske skladbe; 18.15 Balada v glasbi; 20.00 Odlomki iz Dvorakovih oper; 21.45 Simfonična glasba.

Sobota — 13.00 Glasba za najmlajše; 13.40 Partizanske pesmi; 18.00 Iz slovanskih oper; 18.30 Zabavni orkester Bojana Adamiča; 20.00 Sportne vesti; 20.10 Vesele melodije na harmoniko; 20.45 Ravel: Španska rapsodija; 22.00 Večerni koncert.

Partizan na prvem mestu

V tekmovanju za pokal maršala Tita še 16 moštev

V Beogradu smo bili v nedeljo priče izredno važnemu dogodku: tekmi med Crveno zvezdo in Partizanom, v kateri je nepričakovano zmagal Partizan in postal pretendent za jesenskega prvaka. Tako je končno rešeno vprašanje prvega mesta, na katerem so bili prej kar po vrsti Dinamo, Crvena zvezda in Hajduk — končno pa ga je zasedel Partizan, ki je bil ves čas jesenskega prvenstva v nekakšni krizi in nas nekajkrat presenetil z nad vse nepričakovanimi izgubljenimi tekmami.

Tekma, ki smo jo v nedeljo videli v Beogradu, je bila vseskozi napeta in zanimiva, da tudi razburljiva. Igrišče je bilo sicer razmočeno, toda nasprotnika sta igrala kljub temu izredno hitro. Zmagoslavni gol je padel že v četrti minuti prvega polčasa. Lahko bi rekli, da je imela Crvena zvezda takoj po padcu gola premoč na igrišču, toda enfant terrible jugoslovanskega prvenstva se je prišel z odlično taktično igro, tako da so vse še tako bistro zasnovane napadalne akcije nasprotnika propadle že v sredini igrišča.

Člani prve lige, poleg njih pa so še štiri iz druge lige (Spartak, Sarajevo, Metalac, Proleter) ter dvoje moštev izven zveznih lig (Kruševski Napredak in Zagreb). V nedeljo bodo igrali četrto kolo, v katerem bo sodelovalo 12 zmagovalcev s tretjega kola in štiri najboljše plasirani v prvi ligi: Partizan, Crvena zvezda, Dinamo in Hajduk.

TRŽAŠKO PRVENSTVO

To nedeljo smo imeli v obeh conah našega ozemlja 7 tekem, v katerih so razčistili do sedaj nam še ne popolnoma jasno vprašanje moči posameznih enajstoric. To nedeljo smo zlasti videli, da ima Tovarna strojev dobro voljo, da se prerine naprej. V tekmi s Ponziano jo je gladko premagala s 4:0. Tudi OMMSA se je to nedeljo dobro izkazala, ko je premagala svojo dobro izkazala, ko je premagala svoj lungu z 1:0. Dreher je — kot vidimo — letos padel s svojo močjo, tako, da Pristanščniki, ki so se to nedeljo srečali z njimi, niso imeli niti dosti dela, ko so jo premagali z 2:0.

Ze prejšnji teden smo pisali o veliki premoči Aurore iz Kopra nad tržaškimi moštvili. To nedeljo je prišla v Trst na gostovanje k lanskeletnemu prvaku Skednju in ga gladko premagala s 4:2. Milje, ki so tudi precej visoko na lestvici so to nedeljo premagale Magdaleno (6:0). Izmed ostalih tekem moramo omeniti še tekmo med Arrigionjem in Umagom. Zmagalo je prvo moštvo z rezultatom 4:1. Piran pa je premagal Meduzo s 3:0.

ITALIJANSKO nogometno prvenstvo

Triestina je igrala v nedeljo s Sampdorjo in dosegla neodločen rezultat. Pravijo, da bo ta neodločen rezultat, ki ga je dosegla po zaslugi slabše nedelje njenih gostiteljev, dvignil moralo tržaškemu moštvo po izgubljenih igrah z Novaro in Bologno. Genoa je igrala z Barijem neodločeno. Slab je bil njen napad, tako da trener rdečemerodnih že premišljuje o spremembah, da prepreči v bodoče še kaj hušjega. Tekma med Bologno in Atalanto je bila precej resna. Resna, ker so bili na njej kar trije igralci Bologne onesposobljeni za nadaljnje igranje in eden izmed njih, Balocchi, sploh ne bo mogel nastopiti v nedeljo. Inter je imel to pot posla z Modeno, ki stoji bolj pri koncu lestvice, dočim je on precej trden na prvem mestu. Tekmo je seveda dobil, čeprav poročajo, da so štirje igralci odnesli posledice nedeljskega dežja, da so sedaj v postelji. To nedeljo je Lucchese odpravila Juventus z 2:1, v nedeljo bo pa imela nevarnejšega nasprotnika: Fiorentino. To nedeljo se je Novara odrezala. Zmagala je v veliko presenečenje nad Palermom, ki se je že pripravjal, da zasede boljše mesto kot ga je imel dosedaj. O rezultatu 1:0 pravijo, da gre na račun zaspasnosti Palerminoga moštva, ki ni hotelo niti videti možnosti, ki so se mu nudile.

V Padovi niso do torika mogli ugotoviti, kako da je moglo igrati njihovo moštvo v nedeljo s Pro Patrio «samo» neodločeno 1:1. Sele v sredo so našli vzrok: igralec Vitali je šel k radiologu, ki je ugotovil, da ima že dalj časa notranjo poškodbo kolena...

Rim je premagal Livorno z visokim rezultatom 4:0. Bolje pa se je «zmazala» Lazio v tekmi s Torinom, ki je bil premagan samo z 1:0.

Kupon št. 91 za nagradno tekmovanje Ljudskega tednika

LJUDSKI TEDNIK

Odgovorni urednik
KOREN JOZE
Tiska z dovoljenjem AIS-a
Tržaški tiskarski zavod
v Trstu, ulica Montecchi 6
Rokopisi se ne vračajo



Važna športna panoga, ki je pri nas ne poznamo:

V streljanju dosegli Jugoslovani velik napredek v letošnjem letu

Zadnjič smo pisali, koliko so Jugoslovani letos napredovali v eni izmed najvažnejših športnih panog; v lahkoatletiki, v tej številki pa bomo govorili o uspehih, ki so jih dosegli v streljanju.

Letos bodo jugoslovanski strelci končali s strelsko sezono v Skopju v dneh od 19. do 20. novembra, kjer bodo poleg makedonskih strelcev sodelovali tudi državni rekorderji Marković, Tošnić, Cukić, Čestnik in drugi.

Uspehi, ki so jih dosegli jugoslovanski strelci v tej sezoni so zelo pomembni. V streljanju z različnim orodjem in iz različnih položajev so 15 krat poboljšali državne rekorde. Prvi rekord je postavil Edvard Dolorenc v Kragujevcu, kjer je od 400 mogočih dosegel 359 zadetkov, kar je samo za en zadetek manj od balkanskega rekorda v tej disciplini, ki ga drži Bugarin Popov. V hitrem streljanju iz pištole je Nemanja Marković postavil nov rekord s 308 zadetki (rekord na letošnji olimpijadi Madžara Takács znaša 309 zadetkov).

Postavljeni so bili tudi trije novi rekordi v streljanju z malo kalibrsko puško. Nemanja Marković je zbral s 120 strelji 1105 poenov. Planinec je iz klečečega položaja zbral 372 poenov, t. j. isto kot Madžar Tot na balkanskem prvenstvu. Iz ležečega položaja pa je zbral 388 poenov.

Nadalje so dosegli še celo vrsto odločnih rezultatov, tako Planinec v hitrem streljanju z vojaško puško in v streljanju s preciznim orožjem v vseh treh položajih.

Za primer, koliko so se izboljšali rezultati jugoslovanskih strelcev nam služijo lanski rezultati na balkanskem prvenstvu v streljanju. Jugoslovanska reprezentanca je takrat bila druga. Na prvem mestu so bili Madžari, med katerimi je bilo nekaj olimpijskih in svetovnih rekorderjev. Takrat je zmagala madžarska reprezentanca s 63. pomenami razlike. K porazu jugoslovanskih strelcev je veliko pripomogel njihov slab uspeh v streljanju z malokalibrsko puško in pištolo. Letos pa so bili prav v teh disciplinah doseženi dosti boljši rezultati kakor lansko leto. Medtem ko so lani dosegli Jugoslovani z malokalibrsko puško 4218 poenov (Madžari 4363), so letos štirje najboljši strelci dosegli 4356 poenov. V streljanju s pištolo so na balkanskem prvenstvu Jugoslovani dosegli 920 poenov proti 1082 madžarske ekipe. Letos pa so v Kragujevcu dosegli 1070 poenov. Tudi v ostalih disciplinah so dosegli dosti boljše rezultate kakor lansko leto. Lani so Jugoslovani premagali Madžare v preciznem streljanju s pištolo s 1327:1271 poenov. Letos pa so Jugoslovani že dosegli 1361 poenov v streljanju z vojaške puške so lani Jugoslovani premagali Madžare s 3554:3365, letos pa so dosegli 3592 poenov.

Tržaški telovadci bodo nastopili v soboto v Ljubljani

Jutri v soboto bodo nastopili naši telovadci in telovadke v Ljubljani na telovadni akademiji. Hkrati bo tudi telovadni dvoboj med našimi vrhunskimi telovadci in ljubljansko vrsto, ki že dalj časa trenirajo in bodo v njej verjetno tudi tekmovalec. ki so nastopili na olimpijskih igrah: Grilc, Longyka in Šubej poleg cele vrste novih telovadcev, ki se niso nastopili na mednarodnih tekmah.

Izmed deklet bo nastopila celotna tržaška ženska vrsta, kot smo jo videli na nastopih pri nas. Tekmovale bodo v ljubljansko vrsto, med katero bo tudi telovadkinja Gerbec Vida, ki je na olimpijskih tekmah med Jugoslovankami dosegla prvo mesto.

Upamo, da se bodo tudi to pot naši telovadci dobro izkazali proti tako močnemu nasprotniku v orodni telovadbi, kot je ravno Ljubljana. V Ljubljano je odpotovala 4 naših telovadcev in telovadk. nimi tekmani.

Gradnja športnih stadionov v ZSSR

V tridesetih letih so v Sovjetski zvezi zgradili na stotine stadionov, na tisoče športnih igrišč za košarko, za odbojko ter mnoga teniška igrišča. Samo športni klub «Dinamo» ima n. pr. 113 velikih stadionov, 67 fizikturnih domov, desetine pomorskih postaj, plavalnih bazenov, in drsališče.

Sovjetska država, ki ji je tako zelo pri srcu zdravje njenih državljanov, določa vsako leto velike vsote za razvoj fizikulture. Po koncu so leta 1946 sindikati potrosili 180 milijonov rubljev za obnovo športnih naprav in igrišč, ki so jih uničili fašistični okupatorji. Povsod obnavljajo športne naprave in igrišča ter gradijo nove. V Leningradu grade dva stadiona, ki bosta imela vsak po 107.000 mest in ki bosta merila 314 ha. V Stalingradu gradijo stadion, ki bo imel 40.000 mest. Sportne naprave gradijo tudi v vseh mestih in podeželskih krajih Sovjetske zveze.

Sovjetska mladina, ki je neposredno zainteresirana pri hitrem razvoju množičnega športa, kaže veliko iniciativo. Mladi športniki pomagajo graditi športna igrišča, za nogomet, košarko itd. Vzglede temu so dali študentje iz Rostova. Zgradili so dobro opremljena športna igrišča na zemljišču svojih šol ter so pozvali vso sovjetsko mladino, naj sledi njihovem vzgledu. Poziv je mladina sprejela in v enem letu so s pomočjo drugih organizacij študentje v ZSSR zgradili nad 20.000 igrišč.

Sedaj gradijo v Harkovu velik umeten bazen, ki meri en milijon kub m in ima površino 21 ha. Ta bazen bo globok od 4 in pol do 16 m, dolg 2 km in širok 130 m. Vsak dan dela pri gradnji bazena 1500 prostovoljcev. Nad 10.000 pomorskih postaj, nogometnih igrišč telovadnic so obnovili in zgradili v ukrajinski republiki mladi športniki.

Stadione in športna igrišča gradijo v ukrajinskih, beloruskih in tagikistanskih pasch. Stadione so zgradili celo v zamrznjeni puščavi (Tundrah) nad ledenim vzporednikom. Mladinci v oblasti Novosibirska gradijo deset stadionov.

Mladi športniki v ZSSR gradijo

nova igrišča in pomorske postaje. To delajo zato, da bo sport vsak dan bolj dozeten ljudskim množicam in dosegel vedno večje uspehe.

RAZNE VESTI

Predvčerajšnjim so nastopili češko-slovaški igralci hokeja v Londonu sa-

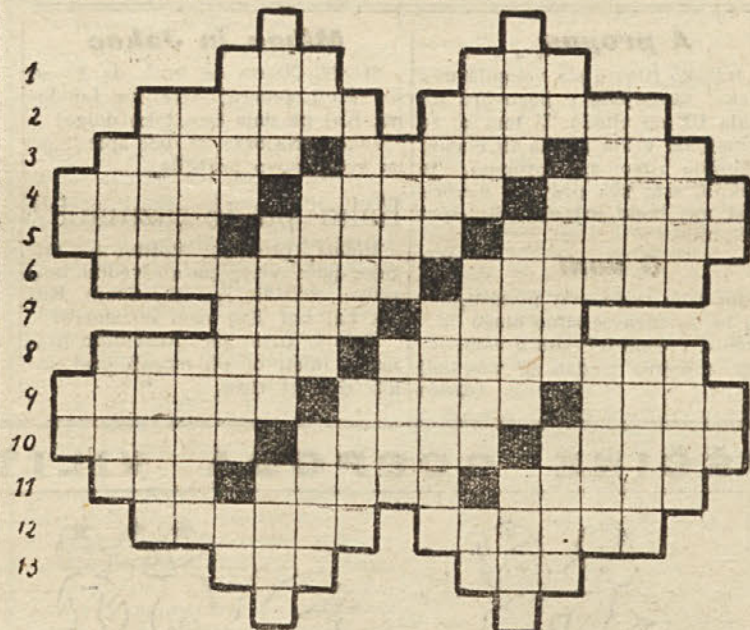
mo z osmimi od štirinajstih igralcev proti angleški reprezentanci in zmagali s 5:3. Kakor poročajo, se je ostalih šest igralcev odpeljal v torek z letališča Le Bourget proti Londonu. Med potjo pa se je letalo ponesrečilo in ga še do sedaj niso našli.

Angleška reprezentanca je tolkila v boks u 10:6 švedsko reprezentanco.

ZA BISTRE GLAVE

Križanka

A B C D E F G H I J K L M N O P R



Vodoravno: 1. poljedeljsko orodje — pesek v gorah; 2. spretnost — grška boginja, čarovnica; 3. nasprotje od suho — gibanje morja — roditelj; 4. del konjske opreme — del stadiona — slovenski protestantski pisec; 5. država v Aziji — polotok v Grčiji — trpek; 6. pripadnik struje, ki ne priznava nobene oblasti — kemična spojina z broncom; 7. ritem — del hiše; 8. po-

lotok v vzhodni Aziji — pisec dram; 9. plaz — dragocena kovina — grški bog ljubezni; 10. pogorje v Aziji — nesnaga — šolska pisalna priprava; 11. električno nabit atom — možko ime — živež; 12. polit. razprostranjen — mesto v Italiji; 13. del dneva — abesinski poglavar. Navpično: A) oziralni zaimek — glas; B) odlog — majhen; C) literarno delo — pisatelj; D) zvižaja

— tropska rastlina ovijalka; E) zlomljen — rudnik premoga v Srbiji — kratica meddržavne organizacije; F) skladba za tri glasbila — starogrška pokrajina — zvezek; G) Kratica v pismih — polotok v Grčiji — igra s kartami; H) pretekli čas — zlatnik; I) pijača — del roke; J) sprememba lune — žrelo ognjenika; K) mesto v prednji Aziji — nesnaga — ploščinska mera; L) znanost — pojdimo! — otok v Jadranu; M) besedica vzpodbude — žaba — goreča grmada; N) vprega — vino s Krasa; O) grška boginja znanosti — žensko ime; P) orodje (srbohrv) — del skladbe; R) inicialke slov. pisatelja, avtorja romana: Slav Zerinjah — delniška družba (kratica v Italijanskini).

Rešilve iz prejšnje številke

Križanka: 1) Po — pn; 2) dedič — Azija; 3) prsa — Riga — Edo; 4) brat beda — omika; 5) TV — Javva — Odesa; 6) Obara — stena; 7) žgati — klor — bi; 8) Marna — slak — Beno; 9) rat — krom — Laba; 10) David — Atika; 11) Mi — mu.

Navpično: A) prt — žar; B) Dra. vograd; C) pest — bantam; D) oda — jata — vi; E) Bari — ki; F) čreva — srd; G) Ida — KLO; H) aga — slama; I) za — otok; J) pi — oder — Lim; K) Njemen — Baku; L) Adis-Abeba; M) Oka — Ina.

Na večer zagori kraška pokrajina v ognju kot zlato, ko da duši me ta zubelj, Plameč od neba, suseč roso srca...



Tržaška novembrska kronika

Pravi praznik spoznaš po občutkih, ki jih imaš potem, ko je praznik minil. Če se ti zdi, da nosiš vrečo mokrega peska tam, kjer je po navadi želodec, in če se ti po goitu navzgor izpahujejo težke sape ter ti v ustih povzročajo neprijetno prijeten okus po gnilih jajcih, potem lahko rečeš, da je bil praznik «ta pravina, kakor bog zapove». Tako smo včasih praznovali božič, veliko noč, razne rojstne dneve in godove, ohcete itd. Danes pa so tisti grenko-kišo-sladki poprazniški občutki bolj redki. Razmere tega ne dovoljujejo. Vsako riganje po jajcih, tudi po gnilih, bi stalo po današnjih tržnih cenah približno 50 lir, in če se človeku riga ves dan ali celo nekaj dni zaporedoma, je popolnoma na mestu vprašanje: Kdo pa zmora kaj takega?

Primerno in dostojno praznovanje praznikov torej lahko obesimo na klin za nedogleden čas. Zdaj si pa mislite zadrego tržaških Legašev, ki vsi izhajajo naravnost od starih Rimljanov: v. i. pravimo, tudi njihov sedanjí predsednik, ki sliši na lepo klasično rimsko ime Szombathely. Rimljani niso mogli živeti brez praznikov. «Panem et circens» so vpili, t. j. kruha hočemo in praznike! Seveda so to lepo lastnost podedovali naši tržaški Rimljani. Organizirajmo torej praznike, fešte! Prišla je najprej dolga, sladka fešta s sladkorjem, ki je bil namenjen za zimsko pomoč in ki je končal na črni borzi. Pravilno! Sladkor je bil namenjen potrebnim, a potrebni smo danes vsi, tudi črnoborzi. In ne pozabimo, da je sladkor, ki je bil določen za zimsko pomoč, ostal na skladišču tja do junija-julija. Ali naj se deli zimsko pomoč poleti? Krave bi se bile smejale. Če so zavezniki že dali sladkor, bi bili morali tudi skrbeti za to, da bi bilo v juliju primerno miraz. Cemu pa imajo atomsko bombo?

Ker je torej sladki praznik končal na črni borzi in je zadovoljili samo posameznike, so si iznajdljivi Legaši izmislili drug praznik, ki naj bi bil vsem v veselje. Pred tridesetimi leti, v začetku novembra se je končala prva svetovna vojna. Vojna je kakor ljubezen: Prva je glavna, vse drugo je nič. Zatorej praznujmo! Udeležba je bila primerna. Prišli so vsi tisti, ki so v aprilu, spisali znanih 195.439 podpisov. Moralo jih je biti celo nekaj več, takih namreč, ki niso svojčas pisali podpisov. Kajti kronisti so ugotovili, da se je glavne slavnosti udeležilo skoraj tri tisoč oseb.

Danes je tako rekoč vsa Evropa v neljubem položaju, da običajnih praznikov ne more slaviti. Zato bi bilo dobro, da se tudi drugod posnema vzgled tržaških Rimljanov. Nemci bi lahko slavili bitko pri Sedanu, druge bitke, n. pr. stalm-grajska so presveže, Francozi bitko pri Slavkovu, Španci bitko pri Saragosi, Grki maratonsko bitko (ta je šele stara!) itd. Dobro bi bilo tudi, da se napravi poseben plan za te proslave ali pa da se vsaj vključijo kot privesek v Marshallov plan.

Začele so tržaške proslave z izročitvijo pol milijona podpisov, ki jih je poslalo 50 milijonov Italijanov kot potrdilo, da vsi želijo priključitev Trsta k Italiji. Kakor smo že poročali, so slavni tržaški podpisniki (195.439) pri tej priliki dobili mlade. Kajti listi so pisali, da jih je zdaj že 200.000. Nič hudega ni pri tem, če se tržaški listi malo pošalijo s temi podpisniki. Saj jih nikdo nikoli ni vzel resno. Hudob je pa in obnem žalostno, če se delajo neprijetne akrobacije tudi pri resnih številkah. Ze 30 let slišimo vedno, da je bilo na italijanski strani v prvi svetovni vojni 600.000 mrtvih. In letos je «Emancipazione» zvi-

šala to število na 700.000. Ne gre za tiskovno pomoto, ker je v listu številka izpisana v črkah.

Da se nam sploh ne reče da hočemo smesiti resne stvari, in da pokažemo, kako jih drugi po nepotrebnem smesijo, podajamo dobesedno poročilo lista «Emancipazione», ki takole prinaša govor tržaškega župana Mianija o priliki proslave 3. novembra: «Tržaška občina je sklenila, da danes ob trideseti obletnici odrešenja zopet odkrije (riscoprire!) spominski kamen južljiskih dobrovoljcev, ki so padli v vojni 1915-18». — Ta kamen je vedno stal na svojem mestu in vsakdo je lahko na njem bral imena padlih. Ali ga je bilo res treba še enkrat odkriti? — Če župan Miani meni, da je s tem prišel na originalno domislico, bi bilo pametno, da se spravi na pot in da «zopet odkrije», recimo, Ameriko. Slaven bi postal kakor Kristof Kolumb in Tržačani bi se od veselja jokali, ko bi slišali, da se je srčno izkrcal v Ameriki. Če pa bi se hoteli udeležiti tega novega odkritja Amerike kar vsa sedanja občinska uprava, potem bi bilo šele lužno! Takoj bi v Trstu začeli zbirati za nov spomenik in vsi bi bili srečni, da se le enkrat odkrije.

S pariške konference

Igranje filma o grških sirotah na konferenci ni zaželeno.

Igranje lažnih vestí balkanske komisije je zelo zaželeno.

Usoda grških otrok zapadnjake ne briga.

Usoda obstoja balkanske komisije je zapadu vsak dan bolj pri srcu.

Opomba: To naj bi bilo smešno? Seveda je. Tako žalostno je namreč to, da je že kar smešno.

Razlika

Kakšna razlika je med Tržačanom in Cangkajškom? — Precejšnija! Tržačanom je ob deževju prišla te dni voda do kolen, Cangkajšku pa kar do grla.

Elektrifikacija žepov v Trstu

Vest o podražitvi elektrike v Trstu je udarila v tržaške žepke kakor strela. Da bi se žepi od strele ne vneli, so istočasno podražili tudi vodo, da bi pogasila požar v žepih. Kljub vodenemu pomirjevalnemu povišku pa so žepi še vseno elektrificirani in človeka prav pošteno stresse v prste, ko seže vanje po denar za predrage račune.

Nova epidemija

V Italiji se je pojavila bolezen, ki jo učenjaki imenujejo glukosturija in ki je bolj znana pod imenom sladkorna bolezen. Raziskovalci jo spravljajo v neposredno zvezo s povojnimi razmerami, s splešnim poštenjem in javnem poslovanju in z Marshallovim planom. V napolj-

ski pokrajini so razne zadrugе sestavljale sezname članov, ki so daleč presegali njihovo resnično število in so na podlagi teh seznamov dobivale v osrednjem skladišču v Rimu mnogo več sladkorja nego jim je pritikalo. Člani zadrug pri tem niso trpeli škode, sladkorno bolni so bili le upravitelji zadrug, ki so na ta način skrbeli za denar, potreben za zdravljenje.

Zdaj nam je jasno, zakaj je tudi tržaška Lega obolela na sladkorni bolezen. Patriotizem zahteva, da se vse posnema, kar se dogaja drugod po Italiji. Tržaška akcija je bila že bolj patriotična, ker je niso izvedli na škodo osrednjega skladišča, ampak so žrtev za zdravniške stroške pravično razdelili na vse člane. To je prava solidarnost: Vsi za enega, eden za vse! In lepo je, da se je tisti «eden» patriotično žrtvoval in spravil denar — za vse.

Pogovor s ceste

A: Lucija se je poročila z Amerikancem.

B: Sem slišala. Pravijo, da iz ljubezni.

A: Oh, saj ni tako lep!

B: To ne. Poročila se je iz ljubezni do njegovih krepkih dohodkov.

Umesten ukrep

Slišati je, da namerava Amerika naprositi Ameriko za Marshallovo pomoč. S to pomočjo bi Amerika hotela kriti vse izgube, ki jih je Amerika utrpela s podporo Cangkajškove armade.



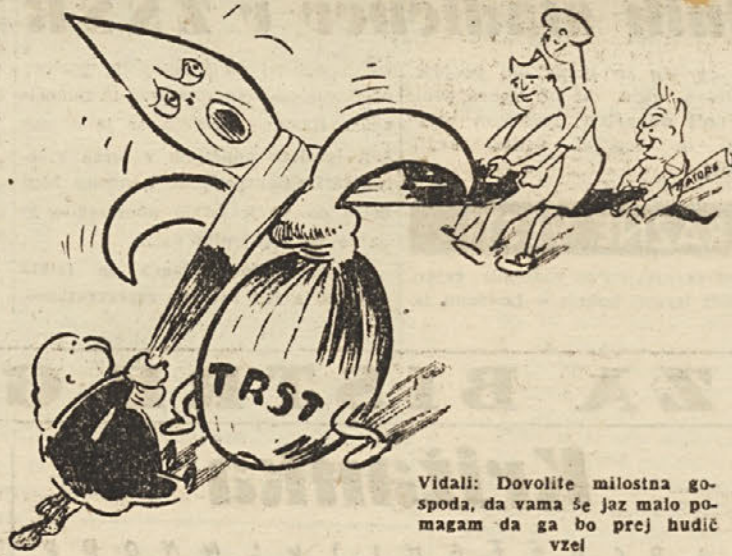
Ferian: Dajte mi «Europeos»...
Trafikantinja: Je že pošel, gospod. Če pa ste ljubitelj revolverskih člankov si lahko kupite «Lavoratore»...

PEPA PIŠE JUCI

Draga Juca!
Naše mesto se te dneve je v Benetke spremenilo toliko vode iz kanalov se po cestah je razlilo. A še vse premalo vode je nebo nad nas poslalo, da bi se vse umazanije kar jih je, lahko opalo. Črne borze se z nalivi prav gotovo ne odpravi, in še drugih sto reči je, ki kljubujejo poplavi. Se brezposelnost ne zmeni, če ji voda je do pasa in se vljudno izgovarja:

«Znak sedanjega sem časa. Mislim, če bi prav vse reke, kar jih svet pozna, priteklo, že ne bi zadostovalo, da bi ves ta gnus odvekle. Zapadnjaka pa ne briga, če nam brozga v grlo lije, glavna, da je on na suhem in da njemu sonce sije. Upajmo, da tudi njemu kdaj se zberejo nad glavo črni oblaki, da bo okusil enkrat tudi on poplavo. Italijansko časopisje pa neumne šale klati, dvakrat videlo je Tita z aleati se sestati. Če pisali take šale bi na prvega aprila, to bi že še razumela, nebi nanje se jezila. A v decembru le prezgodaj je za take bedastoče: no, pa vsak po svoje dela; že tako je, kaj se hoče... Brala sem, da neko «Delo» te dni luč sveta zagleda, ki bo skušalo doseči zmedo tam, kjer je že zmeda. V glavnem bo to «Delo» delal, kakor pravijo, Vidali, to je: «Il Lavoratore» bodo v kranjščini pisali. Jaz o tej pobudi mislim, da ne bo uspeha imela in da prav gotovo bode za to «Delo» škoda dela. Na Kitajskem pa Cangkajšež že na zadnji struno brenka, vsa Mandžurijo bo izgubil; ah, kako je usoda grenka, A ameriški strici za denar, ki so ga dali, bodo se lepo pod nosom z zadolžnico obrisali. Kaj pa v nesolidne tvrdke šli nalagati so novice! To je riziko kupčije, ki preži na vse trgovce. Zdaj jim le še preostane to, da kovečje zložijo in čimprej pred ljudsko vojsko se na dom svoj napotijo. Draga Juca, danes, jutri, tudi tu se bo zgodilo kakor tam, ko bodo iskali iz tega mesta izhod za silo. Te pozdravlja

Tvoja Pepa.



Vidali: Dovolite milostna gospoda, da vama še jaz malo pomagam da ga bo prej hudic vzel

A propos

V tržaško filovio sta vstopila dva človeka; zatopljen v pogovoru sta obstala tik ob vhodu. V tem so se avtomatična vrata zaprla in enemu priščišnili roko: «A propos», je vzkliknil, «saj sva pravkar govorila, da nas bodo pri elektriki spet priščišnili».

O vodi

Kdor pije vodo, naj pomisli, da to, za zdravje silno blaga vodica več ne bo nam v čisti, ker z dneva v dan je vse bolj [draga]

Mihec in Jakec

Mihec: Nisem še bral, da bi se bil vrnil general Airey iz Londona. Kaj pa dela tam tako dolgo?
Jakec: Najbrže se uči španščine za svoje novo poročilo.

Kako pa je razumel?

Vidali (tajniku): Volitve se bližajo, naše vrste pa so vedno bolj redke. Pristaši nas zapuščajo. Kaj bo, kaj bo? Kaj nam bo storiti?
Tajnik: Cisto nič. Absolutno premalo! Imeti bi jih morali vsaj kakih dvajset tisoč.

DOGODIVŠČINE GOSPODA VILITORIJA

